

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Utazás egy koszoru körül.

Budapest, október 7.

(v.) Dominik kapitány ur így szól: „*Itt most mi parancsolunk*“; aztán intett bakáinak, hogy taszítsák félre a rendőrt s hozzák le a Kossuth-szoborról a koszorút.

Tehát itt most ők parancsolnak. Itt: azaz Magyarországon. Ők: azaz a katonák. A civil állam: semmi; a civil hatóság: még semmibb; a civil népség: a legsemmibb. Ezt jelentette ki ama lapidáris mondatában Dominik százados ur, a hadiparancs szegedi értelmezője. A szituáció ezzel lényegesen módosul. Eddig a hadsereg állam volt az államban. Mától fogva a hadsereg állam az állam felett. Ő ugyszólván a főállam, mert az ő kezében van a puská és az ágyú s e hatalma a törvények fölé emeli. A polgári állam neki csak amolyan tartozéka, amely alkotmányát mintegy hűbérben bírja, amely felmondás nélkül mindenkor visszavonható. Ilyen cifra állapotba jutottunk mi tegnapi óta.

A szobor lábánál ott állt egy szál rendőr. Elhíszszük, hogy nem nagyon imponált Dominikéknak. Mert ők négyszázan voltak, élesen föltöltött ismétlőpuskákkal; amaz pedig egyedül lézengett ott s egyedüli fegyvere az a rozsdás, életlen kard volt, mely ott fityegett oldalán. Pedig hát az az egy szál rendőr megmérhetetlen hatalmakat szimbolizált ott a szobor alján. Azzal is, hogy őrzött valamit a közrend nevében, s azzal is, amit a közrend nevében őrzött.

Őrzött egy szobrot, amely az egész nemzet kegyeletének tárgya: Kossuth Lajos szobrát, aki a miénk volt s a miénk marad mindörökké, abban a távol jövőben is, amikor a közös és egységes hadseregnek talán már hire-hamva sem marad a földön. Ennek a Kossuth Lajosnak még egy éve alig múlt, hogy a nemzet országgyűlése hivatalosan adta meg a legnagyobb és legdiszesebb tisztességet azzal, hogy testületileg jelent meg siremléke alapkövének ünnepi letételénél. Tudja-e Dominik kapitány ur, hogy kicsoda és micsoda az a magyar országgyűlés? Majd megmagyarázzuk neki az ő nyelvén. Mikor a szakaszt beosztják, sorba megjelölik azt a két-két embert, aki a kettősrendek alakításánál mindig egymás mellett áll és mozog. Ezt a két katonát, aki a szakasz felosztásáig elválaszthatatlanul egymáshoz van fűzve, úgy hívják hogy: *Rottenpaar*. Nohát a magyar országgyűlés a Dominik százados legfőbb hadurának a *Rottenpaarja*. Együtt fungálnak, együtt állnak, együtt mozognak. Természetesen egy sorban is állanak. Most tehát meg fogja érteni a kapitány ur a Kossuth Lajos mivoltát: ő az az ember, akit a legfőbb hadur *Rottenpaarja* a legnagyobb díszszel ünnepelt. És ennek a Kossuth Lajosnak a szobrára uszította rá Dominik kapitány a bakáit, hogy szedjék le róla erőszakkal azt a koszorút. Hogy meg-

bántotta vele az egész nemzetet, azzal a kapitány ur nyilván nem törődik. Azzal sem, hogy megbántotta a törvényhozás felét. De vajjon nem döbbsenti-e meg az a gondolat, hogy ama fél törvényhozás, amelyet megbántott, a legfőbb hadurnak egyenlő rangu partnere? Ezt a partnert pedig kár olyan könnyedén bántalmazni, mert ha megharagszik, akkor nem ad katonát s ez esetben Dominik kapitány ur facérrá lesz, azonkívül adót sem ad, amiből a százados ur gázsiját fizetik, s ez esetben felkopik az állami kapitány urnak. Ezért mondtuk tetemes hatalomnak azt az egy szál rendőrt annál fogva, amit őrzött.

Őrizte pedig azt az ércembert s rajta a koszorukat a közrend érdekében s az állam nevében. Az az egy szál rendőr tehát husz millió ember akarából állt ott. Tudja-e Dominik kapitány ur, mekkora tömeg ez a husz millió? Ha ennyi ember egyszerre eltűszenteli magát, hát az nagyobbat szól, mint a dicső hadsereg egész ágyuparkja. Ha ennyi ember egyszerre csak a kezét emeli fel, ez olyan légmozgást okoz, amelynek erejétől összedölné a legerősebben épített kaszárnya fala is. És ha ennyi ember azt mondja valamire, hogy: *akarom*, akkor e szóval szemben tehetetlen az egész tisztikar, az egész hadsereg, maga a legfőbb hadur is. A husz millió ember kijelentett akaratának *törvény* a neve. S tudja-e Dominik kapitány ur, hogy a törvény mit jelent? Jelenti azt a parancsot, amelynek *mindenki* feltétlen engedelmséggel tartozik: a polgár is, a katona is, a király is, a legfőbb hadur is. Minden más hatalom az államban a törvény forrásából fakad. A törvény adott létet a hadseregnek, a törvény adott trónt a királynak. Törvény nélkül nincs semmi, a törvényen kívül nem áll senki, a törvény fölé magát senki nem helyezheti. Ilyen fene nagy ur a törvény. Hát azt az egy szál rendőrt ez a fene nagy ur állította a posztjára azzal a megbízással, hogy ügyeljen a közrendre. Onnan őt senki el nem kergetheti. Értsen meg jól a kapitány ur: *senki*, még ő császári és királyi apostoli felsége sem. Mert ő felsége megesküdött, hogy amit a törvény rendel, azt maga is megtartja, másokkal is megtartatja. Tehát Dominik kapitány ur, midőn azt az egy szál rendőrt el-tuszkolta a posztjáról, lázadóvá lett legfőbb hadurának királyi esküje ellen.

Akik odaküldték a kapitány urat, hogy szedje le azt a koszorút, nyilván szintén a közrendre hivatkoztak. De nem az állam közrendjére ám. Mert a katonaság az állam közrendjének őrizetében a saját jogán s a saját hatalma alapján nem vehet részt, hanem csakis akkor, ha erre a polgári hatóságoktól felhivatik. Ha egy egész hadsereg szemeláltára csalnak, lopnak, zajonganak, csődülnek, vagy bármi egyéb deliktumot követnek el, a hadsereg meg sem moccanhat, amíg a civil hatalom a rend helyreállításán való közreműködésre fel nem szólítja. Ellenben ha az az egy szál rendőr int ama hadsereg parancsnokának, akkor a táborszernagytól le az utolsó fráterig az egész fegyveres tömeg közelélni tartozik, köteles ölni és magát öletni, amíg ugyanaz a szál rendőr egy újabb intésével a fegyveres erőt el nem parancsolja. Abból tehát, hogy a hadsereg csak a civil hatóság felhívására vehet részt a közrend őrizetében, világosan következik, hogy a katonaság a civil hatósággal szemben a közrendet nem őrizheti. A katonaság a kaszárnyában parancsol, ott is csak azért, mert a törvény ezt neki megengedi. A kaszárnyán kívül engedelmeskedni tartozik a törvényben kijelentett állami akaratnak, a törvény által rendelt intézményeknek és hatóságoknak, ez utóbbiak legalsóbbrendű szerveinek is.

Ha a katonaság úgy véli, hogy civil részről valami sérelem esett rajta, saját magának igazságot nem szolgáltat, hanem csakis a polgári hatóság útján keresheti jussát. Ha nem találja meg az alsó fokon, keresheti feljebb, ha ott sem találja meg, fordulhat a törvényes fórumok legmagasabbjához. S ha annak a döntése sincsen inyére, hát akkor bele kell törődnie a sorsába. De amit a saját igazának vél, azt a saját hatalmával ki nem szabad erőszakolnia. Polgárt katonai hatóság el nem foghat, meg nem motozhat, vizsgálat alá nem foghat, el nem ítéltet. A polgári hatóság őrizetében helyezett szoborról sem vihet el koszorút. Ha mégis elviszi: rabol. S ha rabol, törvényt bont. A törvénybontást nem menti, hogy a koszorúnak ilyen vagy amolyan volt a felírása. Ha sérelmes volt az a felírás a katonaságra nézve, akkor fordult volna a katonaság orvoslás végett a polgári hatósághoz. Talán fordult is, de a remélt orvoslást nem kapta meg. Ezen volt joga bosszankodni, ez ellen volt joga felebezni. De nem volt meg az a joga, hogy a polgári hatóság törvényes döntését a szuronyok hatalmával másítsa meg. Ami Szegeden történt, a katonai diktatúrának kezdete. A kaszárnya dolyfének forradalma az állam törvényes rendje ellen.

Hová jutunk így? Ma elvisznek egy koszorút, amely szemet szur. Holnap elhurcolhatnak egy polgárt, aki szemet szur. Holnapután szétverhetnek egy parlamentet, ha szemet szur. S a végén a kaszárnya fölőceibe cipelhetik az alkotmányt, ha szemet szur. Hogyan is mondta Dominik kapitány ur? Most itt mi parancsolunk. Parancsoltak is. Félredobták a rendőrt. Aztán ostromállapotba helyezték a várost. A Dominik ur fölőbbvalói tegnap a polgári hatóság felszólítása nélkül ügyeltek a közrendre. Tehát törvény ellenére magukhoz ragadták a municipium hatáskörét. Nyílt erőszakkal elbitoroltak egy közhatalmat. Chlopyban kibírdették a pronunciamentót, Szegeden aztán megvalósították. Ők parancsoltak. Mindenkinek. A polgárságnak, a városi hatóság-

nak, még a törvénynek is. Tehát az állam fölé helyezkedtek. Ennek katonai államcsiny a neve.

Az alkotmány, az állami rend, a királyi esküvel megpecsételt törvényprédája lett ime a fegyveres erő hatalmaskodásának. Szegeden tegnap csak megszállták a várost. Egyebütt holnap akár bombázhatnak is. Mert most ők parancsolnak itt. Ezen az uton eljutunk az állami rend teljes felbomlásához s ilyen módon a hadsereg tanyájává lesz az anarkiának. Véderejét az állam azért tartja fenn, hogy külső ellenség rá ne támadhasson s bent legyen karhatalma a törvények foganatjának biztosítására. A hadsereg tekát eszköz csupán; a cél: a törvény. Szegeden pedig az eszköz fellázadt a cél ellen. A Chlopyban elvett sárkányfogaknak sarjadzik már a vetése. A kis hadurak is ráútnak kardjukra s mondogatják, hogy mostanában ők parancsolnak ezen a földön, nem pedig a törvény. Szépen vagyunk.

BELFÖLD

A főrendiház ülése. A főrendiház ma délelőtt tizenkét órakor gróf Csáky Albin elnöklése alatt ülést tartott, melyen a kormány nem jelent meg s a főrendiház tagjai sem igen tolongtak. Összesen huszonhat főrend volt jelen az ülésen melyet gróf Csáky Albert XIII. Leo pápa elparrantásával vezetett be, majd meleg szavakkal emlékezett meg Kálmán Béni közös pénzügyminiszterrel és Helyesi Sámuel pécsi püspökről. Mindkettőnek emlékét jegyzőkönyvileg örökítették meg.

Az elnök ezután előmutatta a Széll Kálmán miniszterelnök fölmentéséről szóló királyi kéziratot. Ezzel kapcsolatban sajnálattal említtette föl az elnök, hogy gróf Héderváry miniszterelnök a főrendiházban nem mondhatta el programját. Ez azonban a jövőre nézve precedensül nem szolgálhat. (Élénk helyeslés.) A főrendiház jog- és ügyköre teljesen külön áll a képviselőháztól és egy új kormány programjával szemben nem szükséges, hogy a törvényhozás két háza egyforma állást foglaljon el (Helyeslés), sőt a főrendiház más elintézetést követhet, mint a képviselőház. Ismétli tehát, hogy ez a dolog precedensül nem szolgálhat. (Általános helyeslés.)

Báró Rudnyánszky József fölolvassa a gróf Hé-

dervárynak másodszori miniszterelnöki kinevezéséről szóló királyi kéziratot, amelyet a főrendek álva hallgattak meg.

Ez után különböző kinevezésekről szóló királyi kéziratokat olvastak föl s vettek tudomásul. Báró Fejérváry Géza volt honvédelmi miniszter értesíti a főrendházat, hogy képviselői mandátumáról lemondott, és kéri, hogy időtűggesztett főrendházi tagsági jogát ura érvényesítsék. Báró Prónay Dezső lemondott legtöbb fegyelmi bírósági tagságáról, amit a főrendház sajnálattal vett tudomásul.

Az elnök ezután a Deák Ferenc emlékeztetőre rendezendő fővárosi és zalamegyei ünnepekről tett jelentést. A zalamegyei ünnepségen a főrendek Ernusz Kelemen alelnök vezetésével küldöttségileg jelennek meg. A fővárosi ünnepségen gróf Csáky Albin vezetésével a főrendház testületileg jelenik meg. Az elnök bejelenti még, hogy többen a főrendházba való meghívólevél kiesziklését kéri. Kiadták az igazoló-bizottságnak. Az igazoló-bizottság jelentette, hogy gróf Hédervárytól törlték a főrendek sorából. Gróf Pejácsevics Tivadar horvát bánt és báró Fejérváry Gézát pedig újra fölveték. Végül a gazdasági bizottság jelentését mutatták be. A főrendház tisztviselőinek kérelmére drágasági pótlékok szavaztak meg és bejelentették, hogy a főrendház gazdasági költsége ebben az évben 235.251 koronára rugott.

A jegyzőkönyv hitelesítésével az ülés véget ért.

A válság.

Budapest, október 7.

A király ma délelőtt fogadta Széll Kálmánt s a kihallgatás hétfő délután tartott.

A kihallgatás eredményéről pozitív hír nincsen. Nem is lehet. Széll Kálmán már eleve kijelentette, hogy előterjesztése nem való a nyilvánosság elé s éppen azért a kihallgatás után sem fog nyilatkozni. Annnyit azonban, aki tud hozzá, világosan kiolvashat a jelekből, hogy a kihallgatás nem igazolta azt az optimizmust, melylyel egyesek elébe néztek, de nem igazolta azt a pessimizmust sem, melylyel elsősorban maga Széll Kálmán nyilatkozott missziójának kilátásai felől.

Próbáljuk azokat a jeleket csoportosítani, melyek konkrét értesülés hiányában némi tájékoztatást nyújtanak.

Széll Kálmán a maga csöndes magányában elvonulva, sokáig figyelte az eseményeket. Mikor látta, hogy a trón és a nemzet összeütközése nemcsak fenyeget, de már küszöbön is van, nem maradhatott tovább csöndes szemlélőnek, feljött Budapestre s belevetette magát újra a politika forgatagába. Oda iparkodott férfézni, ahol a

baj gyökerét vélte. Mi volt az és mi az még ma is? A szabadelvűpárt véleményeinek elágazása a katonai program tekintetében. Az egységes ellenzék katonai követeléseivel szemben a szabadelvűpárt egységes katonai programban sem tudott megállapodni. A kigondoló-bizottság a párt tanácsalanságának gyermeke, de születésénél alighanem Széll Kálmán segédkezett már. Az pedig ismert dolog, hogy a kigondoló-bizottság élére a szabadelvűpárt egyhangul Széll Kálmánt kívánta, mert az ő kipróbált diplomáciájától és kiegyenlítő-képességétől sokat, talán mindent remélt. Ha valaki, Széll mindenesetre leginkább megcsinálhatja a szabadelvűpárt olyan katonai programját, melyet egységesen vállalhat a párt minden árnyalata. S tudjuk, hogy Széll Kálmán elnöklése alatt ez a kigondoló-bizottság már napok óta dolgozik az ellentétes nézetek összeegyeztetésén.

Ilyen körülmények között érte Széll Kálmánt a harmadik királyi meghívás. Akkor is a kigondoló-bizottságban volt, mikor a meghívóról értesítették. Természetesen meghajolt a király óhajta előtt s ma délelőtt már ott volt a király dolgozószobájában. Hétfő délután óráig volt ott. Miről beszélhetett? Semmi másról, mint azokról a módokról, melyekkel az obstrukció leszerelhető s a kibontakozás elérhető. Ezek a módok a katonai programban keresendők s mindenesetre mások, mint amikkel eddig — sikertelenül — próbálkoztak. Azt aligha mondhatta Széll Kálmán, hogy az ellenzék követeléseket teljességükben kell honorálni, mert jobban ismeri a korona álláspontját. De azt se mondhatta, hogy a korona álláspontja változatlanul megmaradhat, mert annál megint jobban ismeri nemcsak az ellenzék, hanem a szabadelvűpárt hangulatát is. Széll Kálmán előterjesztése tehát csakis olyan keretben mozgatható, mely legalább is a szabadelvűpárt egységes állásfoglalását biztosíthatja. Akkor esetleg hozzátéhető, hogy ezen az alapon az ellenzék se fog elzárkózhatni a megállapodás keresésétől. Ha nincs is tehát a kihallgatás eredményéről pozitív hír, a jelekből ki lehet olvasni, hogy Széll Kálmán előterjesztésében a nemzeti sérelmek orvoslása s a nemzeti jogok érintetlensége erőteljesen kidomborodott. Legalább is olyan mértékben, hogy a szabadelvűpárt egységesen vallhassa azt az álláspontot a magáénak. Ha pedig ezt minden különös jólérsétséggel fitogtatása nélkül is megállapíthatjuk, akkor egy bizonyos fokig a részletekről is lehull a titokzatos fátyola. Hogy a szabad-

TÁRCA

Esküdjünk ...

Magyarok! Testvérek!
Ugy-e sokatérő, ugy-e szép az élet?
Tele van virággal, oállal, szerelemmel.
De gyalázat árán még az élet sem kell!
Magyarok, esküdjünk,
Szentül megfogadjuk:
Nyelvünket, hazánkat
Soha el nem hagyjuk!

Sohasem volt szegény
Elbukni a jogok nemes küzdelmében,
De örök gyalázat érte azt a népet,
Aki rabigába önszántából lépett!
Magyarok, esküdjünk,
Szentül megfogadjuk:
Nyelvünket, hazánkat
Soha el nem hagyjuk!

Nem bölcs az, de gyáva,
Nem okos, de hitvány — átok a porára! —
Aki ott lapúl meg, ahol nagyot merhet,
Aki akkor mond le, mikor követelhet!
Magyarok, esküdjünk,
Szentül megfogadjuk:
Nyelvünket, hazánkat
Soha el nem hagyjuk!

A tiz-parancsolat
Tudjátok-e kit sújt nagy büntetés alatt?
Sujtja azt a népet, aki gaz, vagy kába,
Mert idegen Istent állít templomába!
Magyarok, esküdjünk,
Szentül megfogadjuk:
Nyelvünket, hazánkat
Soha el nem hagyjuk!

Mit akarnak nálunk?
Hogy idegen Istent térdelve imádjunk!
Oltáraink mellől kergetnek el minket
És utánunk dobják önnön Istenüket! . . .
Magyarok, esküdjünk,
Szentül megfogadjuk:
Nyelvünket, hazánkat
Soha el nem hagyjuk!

Magyarország népe,
Mondd ki bátran, büszkén a világ szemébe:
Jogainkat védjük! . . . És ha meghajolnánk:
Népek söpredéke, népek szennye volnánk!
Magyarok, esküdjünk,
Szentül megfogadjuk:
Nyelvünket, hazánkat
Soha el nem hagyjuk!

Nem! Ameddig vér lesz,
Mely lángol az arcon, hogyha szegényt érez,
És forr a gyönyörtől ama gondolatra,
Hogy végső cseppjét is a hazának adja:

Addig azt esküdjük,
Addig azt fogadjuk:
Nyelvünket, hazánkat
Soha el nem hagyjuk!

Abrányt Eml.

Az új szülők között.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Józsa Antal.

Mennyire megváltozott; hogy nekivult a buckák borostás, fakó ábrázata azóta, hogy nem láttam. Csupa mosolygó derű, lombos virulás mindenfelé.

Tavaszzsal, mikor a meggyfa, barack virágzik: mintha koszorús menyasszonyok sütkéreznének a sugaras verőfényben, amerre csak a szem ellát, egész köröskörül.

A cseresznyedagok hajló sudarai között furulyafütyös, tarka rigómadarak kergetőznek. Kakukcsó feleselget egymással.

Később, a zsendülés pirkadó színeit seregélyek falánk siserahada lepi meg, nagyzsivolyogva. Hiába kerepel, kalapál, kolompol rájuk a parasztermesség-kifundálta szélmotor! Nem ijedősek. — Emberi hang riadoz feljük: „Haj serege, haj, haj, haj!” Meg egy-egy puska-durránás.

Nagy, ünnepélyes, komoly dióták mintha áldólag terjesztenék ki izmos karjaikat a színes, zöldelő hepehupák fölött, ahol szögletes nagy táblákba osztva, szinte katonás rendben állanak a bortelemők tékék tenyérnyi levelű friss hajtásai.

Pedig miesoda istenverte átkozott pátria volt ez mind; még ezelőtt husz esztendővel is! Csakugyan még a madár se járt ide. Hiszen nem is volt volna miből az éhit előtti. Szürös iglicetűskén, mérges kutyatej sárga virágain mind-össze ha egy-két idetévedt szöcske tengődött.

elvűpárt egységes lehessen katonai programjában: buknia kell sok mindennek, ami zavart csinált. Buknia kell a Koerber-féle nyilatkozatnak, buknia kell a chlopyi hadiparancsnak, buknia kell a Khuen második kinevezését bevezető királyi kéziratnak. Míg Koerber legénykedése megtorlás nélkül marad s míg a hadiparancs és a királyi manifesztum a nemzeti törvényhozás jogait kétséges homályba állítják: addig még a szabadelvűpárt se állapodhatik meg egységes katonai programban. A magyar vezényleti nyelvhez való jogunk elismerése, a nemzeti törvényhozás jogainak minden idegen beavatkozástól való függetlenítése, továbbá azok a katonai reformok, melyek a magyar állam önállóságát hivatva kidomborítani: ez a minimum. Ennél kevesebb a szabadelvűpárt sem éri be, ezen alul az ellenzék szóba sem áll, még Széll Kálmánnal sem.

Hogy Széll Kálmán kifejtette-e mindezt a király színe előtt: nem tudjuk, de a jelek szerint valószínű. Hogy a király, ha az előterjesztés ilyen irányban megtörtént, hajlott-e Széll Kálmán álláspontja felé: azt sem tudjuk. De igenis olvassuk, hogy Széll Kálmán holnap megint elnököl a Kigondoló-bizottság ülésén, tehát nem tartja kizárólagosnak és reménytelennek a bizottság további működését: — s ez mindenesetre olyan jel, melyet a kibontakozás hívei bizonyos megnyugvással jegyezhetnek föl megfigyeléseik közé. Széll Kálmán mindenesetre azzal a tapasztalással jön haza a királytól, hogy a szabadelvűpárt egységes katonai programját a kiküldött bizottságnak érdemes tovább csinálnia. Ha megbeszéli és Széll Kálmán a pártelérterjeszti: 6 már tudni fogja, hogy az a program *főn* nem fog ellenzék találni. Mi pedig abból az egységes programból, ha megvalósul, meg fogjuk tudni, hogy milyen határig hajlandó elmenni a korona Koerber hetvenkedésének s a nemzeti törvényhozás esett sérelmeknek reparációjában? S ez a legfontosabb. Mert majdnem mellékes, hogy mi történt ma a király dolgozószobájában, és föltétlenül másodrendű kérdés, hogy ki fogja esetleg alapon a kibontakozás munkáját megkísérelni. Itt csak egy a fontos: a nemzeten fölt, jogain homály, akaratan békó nem maradhat. Bárki jó: ha jót hoz. Széll Kálmán se kell: ha nem tud jót hozni. De így esetben 6 nem is lesz hajlandó a kibontakozás munkájára vállalkozni...

Széll Kálmán a királynál.

Széll Kálmán ma reggel érkezett Bécsbe és

szokása szerint a Sacher-szállóban szállt meg. Bécsi és budapesti újságírók rajzották körül, de Széll kijelentette, hogy se a kihallgatás előtt, se a kihallgatás után nem hajlandó nyilatkozni, mert döntés úgy sem lesz, előterjesztését pedig nem szánta a nyilvánosság elé. Megérkezésétől értesítette a magyar minisztériumot, mely Kálmán a kabinetirodával tudatta, hogy Széll Kálmán Bécsben van és várja a felség rendelkezéseit.

Csakhamar megjött a kabinetirodából az értesítés, hogy a király délelőtt tizenegy órakor fogja Széll Kálmánt.

Tíz óra után Széll Kálmán a magyar palotába ment s a kiszabott időre onnan a Burgba hajtattott. A király azonnal fogadta s Széll Kálmán tizenegy óráról háromnegyed egyig, tehát teljes hétnegyed óráig időzött a király dolgozószobájában. Mikor visszatért a szállóba, ismét megostromolták az újságírók, de Széll Kálmán csak annyit mondott, hogy kimerítő előterjesztést tett a felségnek, estére vagy holnap reggelre pedig Budapesten lesz, mert a kilences katonai bizottság ülésében akar elnökölni. A kihallgatás részleteiről és eredményéről semmiféle nyilatkozatot sem tett.

Félhivatalosan a kihallgatásról a Budapesti Tudósító a következő jelentéssel szolgált Bécsből:

Széll Kálmán volt miniszterelnök ma reggel hét órakor ideérkezett és a Sacher-fogadóban szállt meg. Az ő felsége személye körüli minisztérium erről értesülve, jelentést tett a kabinetirodának, amely Széll Kálmánnal tudatta, hogy ő felsége a király ma délelőtt tizenegy órakor fogja magánkihallgatáson fogadni. A volt miniszterelnököt számon keresték föl, akik előtt kijelentette, hogy kihallgatásának sem lefolyásáról, sem eredményéről semmiféle közlést sem fog tehetni, mert előreláthatólag ma még semmiféle döntés nem történik és az ő felsége elé terjesztendő jelentése nem a nyilvánosságnak van szánva. Csak annyi szívtárgó ki, hogy Széll Kálmán jelentése a pártok helyzetéből és a katonai programból kiindulva, azokat a reformokat fogja kidomborítani, amelyeknek megengedése az obstrukció lezserelésének lehetőségét megadná.

Széll Kálmán kihallgatása, amelynek célja volt, hogy ő felségét a parlamenti helyzet iránt tájékoztassa, háromnegyed egykor ért véget. Az a kérdés, hogy Széll Kálmán vállalja-e a kormányalakítást, nem is merült föl.

A Magyar Távirati Iroda a kihallgatásról a következőket írja:

Ő felsége ma kihallgatáson fogadta Széll Kálmán volt miniszterelnököt, ki behatárolta kifejtette a helyzetre vonatkozó nézetét. A

kihallgatás másfél óráig tartott. Magáról a kihallgatás lefolyásáról mísem tudnak. Széll Kálmán a mai éjjeli vonattal vagy pedig holnap reggel tér vissza Budapestre.

Széll Kálmán barátai előtt kijelentette, hogy a kihallgatás lefolyásáról nem hajlandó nyilatkozni. Ugyanezt a félhivatalos Budapesti Tudósító is megerősíti. Kihallgatása előtt azonban fogadta a Magyarországi tudósítóját, aki Széll Kálmánnal folytatott beszélgetését a következőkben írja le:

— Hajlandó-e kegyelmességed, mint ahogy általában vélik, kormányalakításra megbízást vállalni?

— A jelenlegi körülmények közt nem — felelte Széll. — Ezt már Budapesten ismételve kijelentettem és most is csak azt mondhatom, hogy nem szeretném, ha mai idejövetelemet kormányalakítási misszióval hozná összefüggésbe. Meghívásomnak végtére az a célja, hogy ő felségét a helyzetről informáljam.

A tudósító erre a *Neue Freie Presse* cikkére hivatkozott, mely Széll katonai programját közzölte, és azt kérdezte, hogy ez a program megfelel-e a valóságnak? Széll azt felelte a kérdésre, hogy a *Neue Freie Presse* lényegében azt a beszédet ismételte, melyet ő a magyar képviselőházban április 23-án tartott, melyet azonban a hivatalos program jellegével bíróknak már csak azért sem lehet tekinteni, mert a program általánosságban nem változott és sok tekintetben ma is olyan, mint akkor volt.

— Az én programomon azonban — folytatta Széll Kálmán — a kilences-bizottság tárgyalásai folyamán apró változtatásokat eszközöltek. Az én programom ma is az és az fog maradni, melyet én a parlamentben gyakran kifejtettem. En a régi Deák-párti felfogás alapján állok és az 1867. évi kiegyezés alapján álló hadsereg eszméjének vagyok a híve, mely történelmi hagyományainak bélyegét magán hordja. Ettől az álláspontomból a legkövetkező sem térhetek el, mert ezt a felfogást, az egész Deák-párt felfogását tartom a leghelyesebbnek. A függetlenségi párt felfogásával ugyan ez nem egyezik, de a bécsi felfogásnál többet jelent. Ha azt követeljük, hogy a magyar ezredeknél hozzák be a magyar vezénylőt, ezzel tulajdonképpen az önálló magyar hadsereget követeljük; ez azonban a kiegyezés alapján nem jöhet létre. Van azonban egy más mód arra, hogy a nemzeti jeleget a magyar csapatoknál fenntartsuk és kidomborítsuk. Ebben a tekintetben a kilences-bizottság tárgyalásai már haladást mutatnak fel. Nem azért jöttem Bécsbe, hogy magamat ő felsége által befolyásolassam. Az én álláspontomat a hadsereg kérdésében egy a kilences-bizottság, mint ő felsége ismerik és meg fogják látni, hogy az én álláspontom a jövőben is mindig változatlan fog maradni. Nem is azért jöttem Bécsbe, hogy magamat előtérbe tolgam. Ha akartam volna, lett volna rá alkalom elég, hogy az ügyek vezetését elvállaljam, én azonban

Ennek a zirregése volt az egész élet a nagy sivatagban. Messzi puskalövésnyire bölongatott egymásra néhány elkényszeredett, girbe-gurba nyárfa: „Ehen veszünk, szomjan halunk szomszéd...!”

Es most ez az izzó, kopár Köves-Arábia mind az égálig csalogató kedves paradicsom!

Ambárhogy megvolt azért amannak a holt-elevenítségnek is a maga poézisa! Csak ki kellett érezni tudni, hogy mi mit nem suttog az a nagy szürke hallgatagság.

Most már ez elmult. Beszédes lett a bémult álmából fölébresztett anyaföld. Megíjjuhott.

Ennek a — ki tudja: hányezer esztendőös tengerfenékek ösztönös sivársága ma olyan kövér televény, akár a legjobb bánáti lelkeföld.

Siványoknak futóhomokja merő aranyporrá változott. Csak ugy ontja a bankót a bucca, ez a vén uszorás! Csakhogy tudni kell vele a nyelvű szólni.

Persze nem acélos buzát terem, hanem csak arany-gerezedeket. De hát ez is valami!

Tokaj szép leányát szöktette ide le a déli-báros rónáknak valami mesebeli, árvalányhajas lovagja. S kettejük frigyéből lett ez a csudaszép ifju virulás, ez az újszülött, most már serdülő tündér-királykisasszony, akinek „Homoki Szőlő” a prózái neve.

Járogatom az ösvényeit bandukolva. Az utak aranyfövényes puha szőnyegébe belesüpped a lábam. Olyan üde, tiszta az isteni levegő-ég, akár a Kárpátokban. Merthogy a kötött, csillibugás sárga homokot nem kavargatja többé a forgószél seprűje. Bogárhátú kunyhók, tornyos apró kis nyári házacskák kandikálnak ki jobbra-balra a lombok

közül. Valami hirtelen jött langyos zápor bekerget egyknek az erese alá. Hogy odárek, egy szintén odamenekült kapásember-féle veregeti le magáruul éppen az esőmosást.

— Ni, te vagy-e az, Jóska? Hogy kerülsz ide? — Ezt én kérhetném a teljes uramtul. Mert hogy én mindig itthon volnék.

Bátran a szemembe néz. Nyugodtan nyújtja a kérges tenyerét. Bizony melegen megszorítottam.

— Isten áldjon meg, Jóska. De ugy-e, hogy megösmertelek?! Pedig, hallod-e, nagyon megváltoztál.

— Öregszik az embőr.

— Nemesak ugy értem. — Ebben én is veled tartok. — Hanem a ruhád?...

Gyűrött-kopott haecuka, meg rövid pantallónadrág volt rajta és nagy klaffogó papucs a meztelen lábán.

— Hát már a halasi kiskunember is ilyen gúnyába jár? Hajdanában ilyenkor nyáron fehér ruha volt rajtatok. A papucsával meg a császártöltési svábót ugyanecek kinevették.

— Most már ez a munkás-viselet itt is! Lássa, uram, nagyot változott a világ azóta, hogy a vasút még a követűt errehozódott. Most nem szőgyöll járni egylovass kocsin a gazdaembőr se. Pedig annakelőtte csak a tálas-zsidó móg a cigány „szőközölte.”

Szó szóba kerül. Elmondogatjuk egymásnak, mi hogy volt azóta, mióta kikerültünk egymás mellől az iskola padjárul. Kócos bajuszban nagyokat törölgetet, aztán ugy a levegőbe révedezve ühmget:

— Bizony, bizony a világ színpadján nem egyforma szerep van kiosztva az embőri lételnek.

Elképpenedek.

— Hallod-e, Jóska, de nagyon urasan igyengeted a szavakat egymás mellé. Azelőtt nem beszéltek ilyen cikornyásan.

— Okosodik az embőr. Tisztul az esze a parasztnak is. Erik, mint a dinnye — magátul. A zegylete is eljárogatok...

— Tán szocialista vagy?

— Hát csak mögtróbál a szőgény embőr mindön lehetségsőt.

— Sok a baj, Jóska, ugy-e? Nehéz az élet?

— Sok, sok. De több is lehetne.

— Tán nincs elég munka? Nincs kenyér ugy-o, szőgény Jóska?

— Munka? Csak győzzem! Könyer nélkül pedig móg már, engődelömmel lögyön monda, még nem voltunk. Ataljába is fölfigotam két uj szőlő egész esztendőbéli mögmunkálását. Hiszen tetszik is tán ösmerni, a Vass Árpád mög a Kristóf tanár uraknak azt a két szép darab telepit. Egyik itt a Sóstó partján. Elég jól kijövvök vele. Móg a gyerekre is nagyobb tekintélyvel vannak ök is, ha látják, hogy az apjuk rőndös munkás embőr.

— Melyik gyerekre?

— Hát a fiamra, a Sándorra.

Megesillan a paraszt értelmes, nagy dióbarna szeme:

— Mert hogy a gimnáziumba járatom...

— A gimnáziumba?

— Oda ám. Mondok: ne maradjon ilyennek, mint az apja... Tán, talántán nem helyősi az ur ezet...? — Kérdi félénken gyanakodva, mikor látja, hogy elgondolkozva nagyot hallgatok.

Nem paraszkodik többé Erényi-féle „Ichtiole-Salicyllal“ egy kísérletet tesz. Szagtalan.

a mostani viszonyokat sikeres kormányzásra alkalmatlanoknak tartom. Mindenkorra Rátóton akarom maradni, hogy mint egyszerű képviselő éljek, de a legutóbbi idők körülményei már két ízben kényszerítették rá, hogy akcióbá lépjek, először, amikor a szabadalvúpartban a chlopyi hadiparancs alkalmából a királyhoz intézendő felirat eszméje felmerült. En ezt a tervet nem tartottam parlamentárisnak és mindent megkísérlettem, hogy megakadályozzam, mint ahogy látták, sikerrel. Másodszor akkor kellett akcióbá lépnem, amikor akaratom ellenére a kilences-bizottság elnökévé választottak. Mai jövetelem jellege csupán, hogy ebben a nehéz helyzetben tanácsot adjak. Azért jöttem, hogy a felségnek nézetemet az eddigi eseményekről nyitlan és világosan előadjam, a helyzet képét feltárljam, hogy abból a király, mint szokásos, a konzekvenciát levonhassa. Az én véleményem, hogy az ellenzék lehetetlen helyzetbe lovgolta bele magát és én azt mondom, ha a mai viszonyok tovább is így maradnak, elvesz a talaj a nemzet lábai alatt.

Arra a kérdésre, hogyan képzeli az alapot az ellenzék lecsillapítására, Széll így felelt:

— Szükségesnek tartom, hogy a magyar hadseregnek neccsak a fogalma, hanem a jellege is minden tekintetben megóvassék. Ez a fogalom a közös hadsereg megalkotásával sem szűnik meg és kifejezésre jut abban, hogy a magyar ezredekbe csak magyar újoncokat lehet besorozni és a jövőben még erősebben kell kifejezésre jutnia azért, hogy a magyar ezredekhez csak magyar tisztet szabad majd beosztani. Ez a nemzeti jellege a magyar hadseregnek tehát fennáll és a jövőben tovább is ki lehet és kell fejleszteni.

Arra a kérdésre, hogy nem állhatnak-e be olyan körülmények, melyek között a kabinetalakítást mégis csak elvállalhatja, Széll *vallomgatással* válaszolt.

Ez a beszélgetés, őszintén megjegyezzük, egészen úgy fest, mintha a *Magyarország* tudósítója ugyanazt tette volna, amit a *Neue Freie Presse* tudósítójának imputál: hogy ugyanis Széll Kálmán valamelyik régi beszédéből puskáz. Mert nagyjában rá lehet ugyan ismerni Széll Kálmán gondolatmenetére, de egyes mondatai olyanok, mintha más szituációban vagy egészen másként mondtak volna el. A beszélgetést leközlőlvén, a felelősséget a tudósítóra hárítjuk.

Bécsi tudósítónk táviratozza: Koerber miniszterelnök ma délután meglátogatta szállásán Széll Kálmánt, akivel másfél óra hosszút tanácskozott. Széll holnap reggel Budapestre utazik, hogy elnököljön a kilences-bizottságnak. Lehetséges, hogy a volt miniszterelnök a bizottság holnap ülésén valamelyes irányban felvilágosításokat fog adni s talán ezek a közlések hozzá fognak járulni a szabadalvúpart egységének helyreállításához s

— Azt éppen nem mondhatom, ha van a fiúnak rávaló esze. Hanem a másik fiadat mégis tán valami iparosnak adhatnád.

— Nincs több. Csak ez az egy. Nem is volt, nem is lesz — ha ezt mögtartja az isten. Szó-gány háznál elég a gyerekből egy is... A gazdagabbak is elvez tartják már.

— Így hát mégse lehetsz te valami nagy bajban, Jóska.

— Hát azt éppen nem is mondhatom. Mert ha ögyéb nem kerülne az átálás munka mellé, telen-nyáron eldögzogathatok a mintakertbe. Vass Elek ur szeret. Ő is tanított az új szőlőmunkára. Aldja meg az Isten. Vagy a Hofmajiszter Ignác urnál. Nagyon fáján derék embőrz. Tömérdek nagy telepe van. Még külső országokra is szállítja a bort, mög a csömöge-szőlőt. Ő nála, vagy ha nem, hát itt ebbe a nagy határba akárhol mindegy talál dögöt a munkásembőrz két keze, már-hogy aki érti a szőlővel való bánást. Mert nem ugy mén ám ez se már, mint régönte. Sok babra van vele. De nagyon szeretnivaló, szép tisztza munka — azt mög köll adni. Szóval hát — Istennek lögyön hála — csak mögvan az embőrznek a rőndös élete. Ebből nincs panasz. De azért mégis fáj, ami fáj...

— Mi fáj, Jóska? Mondd el.

— Hát ihol-e a mult hetekben is elveszelődött két jőraváló hizőcskánk ebben az új nyalyában. Már most csak kettőt hajthatok a vásárra.

— Ugy, hát még kettő megmaradt? Hisz akkor...

— Kettő? Nem, négy. Mert kettőt mög magunknak tartogatok. Már csak olyan kis malac-kák biz azok. De elég lösz zsiradéknak.

— Hm. Pedig most drága az eleség, ugy-e hogy tavaly rossz volt a kukoricatermés?...

— Harmadévi kukoricával ötötjék ám...

— Ugy? — Na, hála Istennek, ha így van.

Erre aztán nagyot hallgatunk mind a ket-ten. Az eső már csak alig szítal. Nagy kövér cseppek kopognak le a nádereszről szabályos

oly program létrejöttéhez, amelynek alapján egy új kormány átveheti a kibontakozás keresztül-vitelét.

A szabadalvú klubból.

Ha van csakugyan a közéletnek önálló lelke, mely egységes tömegérzésekben, tömegszemekben és tömeghangulatokban nyilvánul, akkor a mai nap lelki állapotát a forrongó elemek haragos hangulatának lehet nevezni.

Mindenki haragszik, civil és katona, király és nép, pénzügyminiszter és adóhátalékos, ellenzék és mameluk. Nem csoda tehát, ha a Lloyd-klub mai estjén is meglátázt a nyugtalanság és minthogy Bécsből késő estig semmi új hír nem érkezett, a megszokott csöndes álomfejtések vagy békés intrikák rendes politikai tonusát egyeseknél türelmetlen, hangos kifakadások váltották fel.

Általános tájékozatlanság uralkodott a klubban, ami a kedélyeket izgatta. A harag lappangva terjedt, titokban nőtt, úgy, hogy mire észrevették, már alig volt csillapítható.

Némelyek azt beszélték, hogy a provizorium már készen van az udvar asztalfiókjában. Koerber utolsó békés beszéde csak ámitás és félrevezetés volt. Lueger tegnapi kirohanása és a szegedi eset bizonyítja, hogy a hadsereget lázítják ellenük. Mások a szegedi esetet lelkiismeretlen lázításnak mondják az ellenzék részéről. A harag rossz tanácsadó; egymás ellen uszítja a hazafiakat.

— Nem akarunk forradalmat csinálni — szól az egyik.

— Alkotmányunkat támadja az osztrák — felel a másik. — Ki látott olyant, hogy a katonaság belevatkozok a polgári életbe? Angliában az ilyen katonát esküdtszék elé állítják.

— Terjed az anarchia az országban, — vág oda egy harmadik — ezt nem lehet tűrni.

— A fejtelenség felülül kezdődik. Miért nincs kormány? Miért nem oldják meg a katonai kérdéseket?

Egy jókedvű humorista csillapítani akarja a tüzet.

— Mindkét részről történnék hibák — mondja — felülül is, alulról is. Ugy vagyunk vele, mint a Kerepesi-uton a boltos. Erőszakkal beviszi a vevőt. Mikor bent van, kezdődik az alku — dulakodásig, de egyik se mondja ki őszintén az utolsó szót. A boltos reméli, hátha többet kap, a vevő attól fél, ha sokat igér, a nyakára hagyják a portékát.

egymásutánban, mint az óra ketyegése. Egyszer csak megszólal.

— Azér a szőgény embőrznek mégis csak nehéz a sora...

— Ezt magam is érzem, Jóska.

— Ajj, dehogy! Hiszen az ur: ur, no.

— Az a kutyaság, Jóska, éppen. Hogy urnak muszáj lenni. Az ám még csak a cifra nyomorúság. Pedig lásd ugy van az! Sok urnak nem kerül az óljába még csak egy sündisznőcska se, nemhogy négy igazi.

— Hát ha így van, az se jól van... Azon a fekete nyárfán tul, amerre csak a szőm ellát, mind egy embőrz... Mellette ezőrz meg ezőrz embőrznek semmije sinesen.

— Bele kell abba nyugodni. Ez a társadalom rendje. Így volt az Jóska, mióta a világ...

— Elég rosszul volt.

— Még így is lesz.

— Az már nem. Lássza, uram, emlékszik erre a nagy pusztaságra. Az volt erről a tréfás szőbeszéd a följobbalvól esztendőben, hogy ezőkbe a földekbe csak bukfenőzt lehet vetni. És most ihol-e, micsoda nagy erdő már ez mind, csupa lugasköbül.

— Ezt magam is megcsodálom.

— Nohát uram, ennek a ridőg földnek a képét mi változtattuk mög a két munkás kezünkkel. És a nagy hasznat mégis más teszi el belőle, nekünk csak a hulladékja jut.

— Ugyan Jóska, ugyan!

— De ugy van az, uram. És ahogyan megváltozott ez a bukás homok: ugy változik meg az egész világ is. Löhet, hogy azt mink már mög nem érjük, de...

— Hát oztán merre, miképp, hogyan változik a világ?

Azt hittem, erre a kérdésre nem tud valami értelmes választ adni. Tulásogosan is azt adott:

— Hát arra, uram, hogy az osztályuralom ősszedől, a magántulajdon közös tulajdonná lösz. Közös lösz, egyaránsu lösz a haszon is mög a kár is.

— Bizony Isten, nem adhatom a vezényszót, magamnak is többe van — mondja a német.

— Beveszi rajtam a vámon — feleli a magyar.

Igy azután nem lesz egyezőség soha. Minden üzlet kölcsönös bizalom alapszik.

— Hova lett minálunk a bizalom Chlopy óta! — veszi fel a szót a párt egy másik humoristája és felemlíti Józsa Gyuri esetét.

Mikor egyszer egy tudós jött hozzá, hogy nagy utra készül Ázsiába, felkutatni a magyar nép ősrégi nyomait, Józsa Gyuri felmagasztalta hazafias szándékát és hogy maga is hozzájáruljon utazásának költségeihez, kezébe nyomott a tudósnek egy jól begöngyöltött csomagot.

— Itt van ni száz darab ezüst tallér, használja fel céljaira.

A tudós azonban a pénzt nem költötte el, hanem tíz év mulva felbontatlanul hozta vissza gazdájának. Mikor azonban fel akarja olvasni asztalára a pénzt, felnyitja a csomagot, hát rémülve veszi észre, hogy nem is ezüst, hanem csupa réz- és ólomüstákkal volt teli. Józsa Gyuri nagyot nevetett a tréfán, de a tudós azzal vigasztalta magát: mégis jó volt azt hinni, hogy igazi pénz, mert e nélkül a bizalom nélkül nem tehettem volna meg a nagy utat.

Mi is így járunk az osztrákokkal kötött alkotmányos kiegyezésünkkel; azt hittük, hogy igazi alkotmányunk van és most kislül, hogy csupa politikai sustákat őrizgettünk eddig. De ha már ezen az alapon megerősödünk, hát legalább nem adjuk oda nekik, amit 37 év óta szereztünk magunknak.

— Ha eddig kitartottunk, nem lehet feladni a küzdelmet, míg alkotmányos jogainkat a hadsereg kérdésében meg ne óvjuk — egészíti ki a vitát egy főúr, ki most jött fel a vidékről és ismeri az ország hangulatát.

— A magyar hadsereg nemzeti jellegének ki-domborítását előzolja Széll Kálmán is, — mondja egy beavatott, — de kérdés, hogy megértik-e kívá-nalmainkat Bécsben és lehet-e olyan program-mot készíteni, mely mindkét részről elfogadható legyen.

Ezt ma még senki se tudja. Széll Kálmánt ma délután 5 órakor a király másodszor is fogadta. Holnap délelőtt várják vissza Bécsből, amikor itt a programkészítő-bizottságban ismét elnökölni fog. Ha az egyezményekre nézve kilátás van, a munkálatokat gyorsan be fogják fejezni és ezen az alapon az új kabinet megalakulhat.

Ki lesz a miniszterelnök? — Erről ma ke-

— Érted te ezt, Jóska, amiket most mon-dottál?

— Hogyne érteném. Csak nem tudom szőb-ben kifejezni.

— Nem kell ennél már szebben, Jóska.

— Mert lássa az ur, milyen szép dolog lönné, ha az a rőttenő nagy károm, ami abba a két sügejbe veszőtt, most nemcsak az enyém, hanem — töszöm föl — a Zseni uraké is lönné. Több váll mégis csak többet elbir, mint egy, ugy-e? Igaz, vagy nem igaz?

— Igaz, Jóska, igaz, hogyne volna.

— Nohát lássa: ez az igazság jön el nem-sokára. Ennek a napja sőt ki előbb, vagy utóbb. Ennek így köll beteljesödni, mint ahogy betelje-södött, hogy ebből a vad selevényes helyekből a mi kezünk által kenyerádot termőföldek váltak. Kisüt az embőriségre az igazság és a boldogság napja — ne féljön az ur!... Vagy majd mit is mondok...

A szeme lángolt. A szava zengett. Szinte a fogát csikorgatta, amikor beszélt... De aztán hirtelen abbahagyta, mintha elrőtlette volna magát.

Elkezdett motoszkálni, kászolódni.

A ritkuló rongyos felhők egyik esücskéből kibukkant napsugár éppen odavetődött poros hom-lokára, amint zsiros kalapját igazgatta.

Kitekintett.

— Nini csakugyan. Egész jó időnk lesz! Nem is hittem, hogy ilyen hamar kisüssön a nap, ugy be volt borulva.

Az ázott sárga homok nyikorgott a lábunk alatt. A mindjobban felragyogó déli nap aranyos-ezüstös párafátyolt borított a nedves talajra. Lucskos fák rázogatják olykor-olykor imént meg-fürösztött gallyaikat.

Ragyogott, fénylett, mosolygott az egész világ. A keleti égen még rohant a fekete felhő-tábor, mint a vert ellenség. Sötét kárpitjára szé-les nagy szivárványt festett a napsugár...

veset beszéltek, mert előbb a tárgyi kérdéseket kell elintézni. Ebben keresik a válság megoldásának lehetőségét. Ha ez megtörtént, akkor azt hiszik, hogy Széll Kálmán, dacára vonakodásának, végül mégis elfogadja a korona megbízását.

Annai bizonyos, hogy holnap még nem jön vissza mint designált miniszterelnök, legjobb esetben is csak mint *homo regius*, ki a különböző pártárványokat egyesítését fogja megkísérteni.

A függetlenségi pártból.

A függetlenségi pártkörben ma is élénk élet uralkodott. A párttagok nagy számmal jelentek meg a beszélgetések főleg a szegedi dolgok körül forgott. A szegedi eseményekre nézve általános volt az a vélemény, hogy a pártnak nem szabad tőpöt adni a zavarzások számára s azt a kiáltványt, melyet Kossuth Ferenc intézett a szegediekhez, általában rokonszenvvel fogadták. Szóba került az is, hogy a szegedi események megbeszélésére s az ott történt vérontás számvetésére kérjék-e a képviselőház egybehívását. Kossuth Ferenc ebben a kérdésben azt az álláspontot foglalta el, hogy mivel a mai pártviszonyok és a politikai helyzet nem igen nyújt reményt arra, hogy a szegedi brutalitásokért és törvényteleniségekért elégtételt lehet kapni, nem tartja célravezetőnek, ha a Ház egybehívását kéri. A párt tagjai magukévá tették ezt az álláspontot s így nem hívták egybe a Házat.

Nagy örömet keltett a párt tagjai közt az a távirat, melyet a szatmárnémeti függetlenségi párt nagygyűlése küldött s melyben a nemzeti ügyben folytatott harchoz kitartást és diadalt kíván.

Bécsi hang.

A *Neue Freie Presse* igen érdekes cikkben ismerteti Széll Kálmán bécsi utjának jelentőségét. A cikket a következőkben ismertetjük:

Kétségtelen, hogy Széll Kálmán a mai hosszú audiencián nemcsak az utolsó napok eredményeit, hanem az egész válságot a maga teljességében föl-tárta az uralkodó előtt. Alkalmában s kétségkívül joggal hiszik azt, hogy őrök közel senki sem jöhet a magyar miniszter-női székbe, de Széll Kálmán nem vállalkozik arra, hogy az esetleges koncessziók bőség-szaruját kiöntse, mert az engedmények egy részét, amelyeket egyébként ma már ő maga is szükség-ségesnek tart, a parlamentben tett nyilatkozatai után nem képviselheti és mert a szabadelpvüpart jelenlegi belső szervezete jogos kétségekre ad okot abban az irányban, hogy ezek az engedmények elégségesek lesznek-e arra, hogy az ellenzék álláspontjának megváltoztatására bírják vagy kényszerítsék. A kényszerítés egyetlen lehető eszköze a képviselőháznak ex-lexben való feloszlátása volna, melyre pedig Széll Kálmán, programszerű kijelentéséhez híven, semmiképpen sem kapható s mindaddig kizártnak kell tekinteni azt, hogy Széll Kálmán a magyar kormány élén kifejtett üdvös működésének fonalát uból fölvegye, amíg az egész liberális párt vissza nem tér ahhoz a jogfelfogáshoz, amelyet a Széll-féle kormányzati program alapján végbement 1901. évi választások alkalmával, tehát az egykori nemzeti-párttal való fúzió után vallott.

A cikkirő itt látja a kibontakozáshoz vezető kísérleteknek kiindulópontját s első sorban a szabadelpvüpart belső ügyeinek rendezését tartja szükségesnek. Aztán így folytatja:

Ha a szabadelpvüpartnak Széll Kálmánhoz való viszonyát nézzük arra a meggyőződésre kell jutnunk, hogy a gyermek megtagadja saját apját. A magyar képviselőház többségét Széll Kálmán kéztízben is újáteremtette. Első ízben 1899-ben, tehát a fúzió által módosított pedig az 1901-iki választások alkalmával, amikor a többség az akkori miniszterelnök programja alapján választott meg. A párt kebelében alakult frakciók okozták Széll bukását s nem hagyandó figyelmen kívül az sem, hogy a frakciók egyikét más helyről is támogatottak vagy legalább is azt a látszatot keltették, mintha e frakció törekvéseiben erre a támogatásra számíthatna. Széll Kálmán pedig nem akar az ilyen parlament kirurgia kísérleti objektuma lenni.

A cikk egy kis pikantériával is szolgál, amikor elmondja hogy gróf Khuen-Héderváry Károly részéről lojális vezeklés számba megy az, hogy Széll Kálmán kihallgatását ajánlotta a felségnek. Eddigél nem nagyon ismert tény ugyanis az, hogy a lemondott magyar miniszterelnöknek még horvát bán korában sok része volt azon állapotok előidézésében, melyek Széll Kálmánt arra bírták, hogy lemondását beadja. Hogy ma mégis Széll Kálmánt ajánlotta a koronának, annak oka az is, hogy a Khuen-Héderváry-minisztérium megalakulása elé tornyosuló veszélyeket, dacára a horvát bán szereplésének, éppen Széll Kálmán iparkodott elhárítani a legnagyobb önmegtartóztatással.

A visszatartott katonaság.

Szatmár-Németi város kérvénye ma végre tárgyalás alá került a kérvényi bizottságnak ma délelőtt tíz órakor tartott ülésében. A kérvény tudvaleg a hároméves katonák hazabocsátását sürgeti és csak azért került így későn tárgyalás alá, mert a kérvényi bizottságnak ebben az ügyben már egyszer összehívott ülése a tagok kis száma miatt nem volt határozatképes. A mai ülésen a bizottság tíz szavazal négy ellen elfogadta az elnök indítványát s kimondta, hogy a szatmárnémeti kérvényt intézkedés végett kiadja a honvédelmi miniszternek.

A kérvényi bizottság ülésének lefolyása a következő volt:

Elnök: Szentiványi Árpád. Megjelentek a következő tagok: Daróczy Aladár, Abaffy Ödön, gróf Bánffy Miklós, Babó Lajos, Bocskor Béla, Gorove László, Hegedűs Károly, Horváth Gyula, báró Inkey József, Koller Károly, Mihajlovics, Nedelkovic, Révai Mór és báró Perényi Zsigmond.

Az elnök a gyűlést megnyitván, az előadó fölolvasta Szatmár-Németi város közönségének kérvényét és azt a javaslatot, hogy bár a hadügyi kormány intézkedése törvényes, tekintve a fontos érdeket, hogy több mint 40.000 embert a katonai szolgálatban visszatartanak, a kérvény adassék ki a honvédelmi miniszternek, azaz a kormánynak. Horváth Gyula nem kívánja vitálni, hogy törvényesítés torog-e tőn vagy nem, de az esetben, ha a visszatartás jogos, a kérvényt iratárba kell tenni, miután azonban nézete szerint nem jogos, a kérvényt azzal kívánja kiadni a kormánynak, hogy a három évet kiszolgált katonák azonnali hazabocsátására tegye meg az intézkedéseket. Hegedűs Károly ehhez még hozzáténné, hogy a kérvényt pártolólág adják ki sürgős intézkedés céljából. Szentiványi Árpád ohajáná, hogy e nagyfontosságú kérdésben egyhangu határozat legyen hozható és indítványozza, hogy a kérvény intézkedés végett adassék ki a honvédelmi miniszternek, illetőleg a kormánynak. Horváth Gyula csak egy esetben fogadhatná el az elnök indítványát, ha a sürgős szó is belevetnének és akként lenne szövegeve a javaslat, hogy a kérvény sürgős intézkedés végett adatik ki a kormánynak. Gorove László akként szövegezné a javaslatot, hogy a kérvény a dolog sürgős természeténél fogva adat ki intézkedés végett a kormánynak. Koller Károly sürgős intézkedés végett pártolólág adná ki a kérvényt. Horváth Gyula az egyhangu határozat lehetővé tétele céljából beleegyezik a pártolólág szó kibagyásába, de a sürgőségre ragaszkodik. Gróf Bánffy Miklós elégnék tartja, ha az előadó az ügy előadásánál hangoztatja a sürgőséget. Az előadó hozzájárul az elnök indítványához.

Az elnök szavazásra teszi föl a kérdést és a bizottság tíz szavazal négy ellen az elnök javaslatának elfogadásával kimondja, hogy Szatmár-Németi szab. kir. város közönségének kérvényét intézkedés végett kiadja a honvédelmi miniszternek, illetőleg a kormánynak.

A csehek rokonszenv.

Klofac, akinek a magyar nemzeti küzdelemmel rokonszenvező táviratát a minap közöltük, nem áll egyedül rokonszenvével. Ma a morvaországi nemzeti szocialista-párt vezetőségétől a következő távirat érkezett Polónyi Géza címére:

Felölvi képviselőnek

Budapest.

Az egész cseh nemzet egyesül a szolidaritás érzelmében az önk nagylelkű és bátor harzája iránt. Cseh- és Morvaország alkotják a gátat, mely megvédelmezi Szent István királyságát hatalmas német ellensége ellen. Egyesüljenek és hárták el a pángérmeket, olvát, a mi legerősebb közös ellenségünk. Mert ha egyesülünk, győzni fogunk!

Morvaország nemzeti-szocialis pártja nevében: Adamira Frant elnök, Knežák J. titkár, dr. Seidl Jaroslav alelnök.

Lueger köpköd.

A mi régi barátunk, Lueger ismét megemlékezett rólunk az ő szokott, nyájás modorában. Tegnap egy keresztény-szocialista gyűlésen beszédet mondott, amelyben ismét fölcsékelt hivatni erre a jelszóra: „Los von den Magyarern“ és felhívta őket a magyar nemzetiségekkel való közös operációra. Oda kell kiáltani azt — mondja — a magyaroknak: Maradjatok vesztge a Duna és Tisza közt. A magyar válságnak csak egy megoldása van: keményen megmarkolni, az orrot befogni, keresztülvágni magát a közepon s ezzel kész az egész. Ha Cislajhánia összetart, holnapra Magyarország dolga el van intézve.

Holnapra? Lueger ur! Talán egy kicsit mégis rövid a terminus.

Különben a gyűlésről és Lueger ur köpködéséről a következő részleteket közölhetjük:

Lueger beszéde elején megemlékezett az orosz cár bécsi látogatásáról, (akitől rendjelet kapott) s

dicsérte Bécs városát, mely méltóan fogadta az orosz autokratát, a szocialdemokraták agitációjá dacára. „Nekünk osztrákoknak — mondá a jeles férfiú — nincs okunk az orosz cárra duzzogni. Oroszország mindig hű barátunk volt; a mi katonáink az orosz katonákkal együtt nem egy harcot harcoltak végig s azt mondhatni, hogy Ausztria katonáinak mindig a legjobb szövetségesei voltak. Sőt vannak emberek, akik azt hiszik, hogy az oroszoknak köszönhetjük, ha a magyarok jái nem nőttek az égig. A bécsi lakosságnak kötelessége tehát hálásabbnak mutatkozni Oroszország iránt, mint valamikor az osztrák diplomácia volt.“

Beszélt azután Lueger mindenféle bécsi városi közügyről, azután pedig kirohant Magyarország ellen, amit egy beszéde végéről sem enged el.

— Annai bizonyos — mondá a nagy férfiú — hogy Magyarország egy parlamentáris ország. Ha a kisebbség diktál a többségnek, akkor lehetetlen a parlamenti tevékenység. Itt Ausztriában mindenféle hangzik felénk, hogy „el Magyarországától!“ mert a viszonyok immár kitarthatatlanok. Teljesen megmagyarázható, hogy egy kő osztráknak nem igen tetszik a magyarországi ügyek menete s azért mindenki azt gondolja, hogy mennél előbb, annál jobb. De nemcsak Csisben, hanem Transban is mind jobban kivethető az a kilátás, hogy: el a magyaroktól! Itt vannak például a hozzáink legközelebb fekvő tótok, akiknek már sok rosszat kellett tapasztalnia a magyarok részéről. Azután németek is vannak odaát, akik még nem felejték el a nemzetiségüket. A nyelvkülkel természetesen nem mernek kirokkolni, mert nem kellemes dolog, ha magyar rendszer szerint mindjárt több évre elzárják az embert. De aután vannak még Magyarországön tekintélyes számú horvátok, szerbek, románok és ruthének, kik nem szeretik a magyarokat s azt kiáltják, hogy: el Magyarországától!

Ha az ember tudja, hogy odaát annyian hangoztatják ezt a kiáltást s szívük vágya az elszakadás, akkor az a legközelebbi teendő, hogy ezekkel érintkezésbe kell lépniük. Nekünk valamennyiünknek ez a kívánságunk. A magyaroknak csak jó értelesen meg kell mondani azt: hogy most maradjatok szépen itte a Duna és Tisza közt s az ügy teljesen el van intézve. Csak egy kis bátorság kell hozzá s megvan a dolog. Jól megmarkolvi, az orrot befogni, a közepon neivágni, „und die G'schicht ist aus.“ Ha Cislajhánia ma egyetért, akkor holnap a magyar-kérdés rendbe van hozva. Odaát azonban a magyar urak a mi örökös szerencsétlen nemzetiségi viszályainkra spekulálnak s amellett adják a nagyrat. Ha másképp nem megy, akkor átvisszük hozzájuk a nemzetiségi harcot, s akkor a magyarok majd engedni fognak. (Élénk taps). Ezt az ügyet végre értelesen kell kezelni. Magyarországot most csupa üst borítja. Csak egy embernek kell jönni, aki ezen keresztülmehoz, s az ügy el van intézve. Ennél a harcnál a keresztény-szocialis párt bizonyára nem marad utolsó.

Stériában mi történt...

Gráo, október 7.

A tartománygyűlés mai ülésének napirendjén az Ausztria és Magyarország között lévő gazdasági viszony biztosítására vonatkozó indítványok szerepeltek. Wals képviselő (német néppárt) figyelmet arra, hogy annak idején a tartománygyűlés a kérdést tárgyalta és kijelentette, hogy ha az eddignél jobb kiegyezési feltételek el nem érhetők, követelendő a Magyarországtól való elválás. Ez a követelés a legújabb magyarországi események után kívánatosabbá vált, mint valaha. Szólo kifejté, hogy azon államjogi tétel, mely szerint a Magyarországgal való kiegyezés tíz évről tíz évre újítandó meg, a dualizmusra mért halálos csapás volt. Ezidőig a miatt is szenvedtünk, mert a kiegyezési feltételek Magyarország javára estek. Mindig engedtünk. A magyarok illojális magatartásukkal a hátrányokat növelték. Ajánlatosnak tartom mint becsületes népképviselő hangosan és érthetően kijelenteni, hogy ha a magyarok sovini: musa a forrponitg emelkedett, ez csak egyedül a korona engedékenységének a következtése.

A tartományi főnök felszólítja szóloét, hogy a koronát ne vonja a vitába.

Wals képviselő beszédét folytatva: Hogy mind-ezen kedvezőtlen kiegyezési feltételek azon körülmény következtényei, hogy a mértékadó tényező a kiegyezés megkötésekor ezen birodalmi föl hátrányára gyakorolt behatást.

A tartományi főnök a szónokot újból figyelmezteti, hogy ne foglalkozzék a koronával. (Közbekiáltások: De ha hozzá tartozik!)

Wals folytatva beszédét kijelenti, hogy csak tör-téneli faktumot emített és utal 1902. december 31-ére. Szólo kijelenti, hogy a chopyi hadiparancs rendkívül megörvendezteté, mert az első jel volt arra nézve, hogy illetékes helyről észrevették az alkalmat, amelyben a magyarokat figyelmeztetni lehet álláspontjukra. Ezen hadiparancsnak hatása volt arra a pártra is,

ama függetlenségi pártra is, mely a legnagyobb kiabálókat nevezi tagjainak és akiknek ősei nem tartoztak Attila táborához. Néhány nappal később jött egy oszári kérés, mely mindazt elvitatta, amit a hadiparancs helyesnek tartott. Szólvá továbbá azt mondja, mitsem várhatunk a magyaroktól, mert ők is azt mondják, hogy abban a pillanatban, amelyben magukat elég erőseknek érzik követelni fogják a gazdasági és közjogi elszakadást. Szólvá ezen indítványt azért tartja időszerűnek és azon megjegyzéssel végzi be beszédét, hogy ha a magyarok ma azt kívánják, hogy a közös intézmények köteleke olyaténformán változtassák meg, mint ahogy ők akarják, akkor olyan ránk nehezede megterhelést mondanak ki, amely óriási.

Wals így fejezi be beszédét: Ezért bennünket is meg kell halgátani. Nem koncedálom a koronának azt a jogot, hogy egyoldalul döntson.

Gróf Attems tartományi főnök: Uram, az épp most mondott szavakat a leghatározottabban vissza kell utasítanom. A korona mindig igyekszik a népek érdekeit a legkisebb sértődésben megővni. Ezt a kifejezést csak sajnálhatom és a leghatározottabban visszautasítom.

Az indítványt azután a politikai bizottsághoz utasították.

Gróf Kottulinsky kifejti, hogy ő magára vállalta, hogy pártjának indítványát megokolja. A kiegyezés megújítása, mely a harmadik a dualisztikus birodalmi alkotmányának 1867-ben történt megalkotása óta, most már 1897. óta függőben van és e körülmény egy-magában is teljesen igazolná az indítvány benyújtását. Az újoncjutalek felemelése elleni küzdelmek Magyarországon oly kavargást idéztek elő, hogy a kisebbség állandóan megakasztotta a parlamenti tevékenységet és végül az a politikai párt, mely nem áll a kiegyezési törvények alapján és kezdettől fogva Magyarország teljes politikai és gazdasági függetlenségét írta zászlajára, uralkodott a helyzeten és az országot az egyik válságból a másikba sodorta. Hogy ezek a magyarországi viszonyok a kiegyezés megkötését igen kérdésessé teszik, az nyilvánvaló. Ha már előbb a kiegyezés némely kedvezőtlen intézkedése, nevezetesen pedig a kiegyezési megállapításoknak Magyarország részéről való nem őszinte és illojális kezelése és magyarizata Ausztria széles körében a gazdasági elválás óhaját keltette életre, ez az óhaj, tekintettel a Magyarországon mindig világosabban nyilvánuló tendenciára, mely a gazdasági és politikai téren való önállóságra irányul Ausztriában is mind hargosabban nyilvánul. Midőn konstátálom a lakosságnek ezt a hangulatát, másrésztől mégis konstátálom kell, hogy azok a fontos okok, amelyek a dualisztikus birodalmi alkotmány megújításához s a kiegyezés kérészi megújításához vezettek ma is még változatlanul fennállanak. Kívánjuk, hogy bár hazafias és különösen osztrák érzelmeinket a magyar szomszéd ismétellen megsértette, a Magyarországgal való kiegyezés megújítását, de csak akkor, ha ez igazságos és méltányos alapon történik és biztosított nyertünk arra nézve, hogy a létrejött megállapodásokat Magyarország becsületesebben fogja megtartani, mint eddig. De nem megytünk a Lajtán át, hogy talán kérjük a magyarokat a kiegyezés megújítására *hanem megvárjuk az ő javaslataikat*, hogy Magyarországgal becsületese és igazságos kiegyezést kössünk. Jól van, mi erre készek vagyunk. Hanem mi fel vagyunk felelősek egy önálló gazdasági existenciára. Bizonyára nem mi osztrákok leszünk azok, akikre ebből a szétválásból nagyobb politikai és gazdasági kár háramlik. Erről legyenek meggyőződve Magyarországon. Ezt az indítványt is a politikai bizottsághoz utasították.

Báró Rokitsky megokolja pártjának a Magyarországtól való gazdasági elválásra irányuló indítványt és kijelenti, hogy pártja egyetért az előtte szóló fejtegetéseivel. A szónok is szembeszáll a kiegyezés intézkedéseinek Magyarország részéről való illojális magyarizálásával. A mezőgazdaságra nézve nem reméli a gazdasági elválástól a várt eredményt. Az a körülmény, hogy az ipar hírtelen abba a kiállításba tört ki: „El Magyarországtól!” meglepő és csak áltál látás megmagyarázhatónak, hogy az ipar reméli, hogy ily módon megtartja a maga számára a magyar piacot és ennek fejében kedvezményeket ad a magyar agrártermékeknek. E sakkhúzással szemben az osztrák agráriusoknak részen kell lenniük. — Az indítványt a politikai bizottsághoz utasították.

Hagenhofer (konzervatív) megokolja indítványát, mely a Magyarországra bevindó cukor 3-5 koronás illetékére vonatkozik, és felolvassa a katolikus konzervatív párt-part határozatát, amely lényegileg egybehangzik Kottulinsky és Rokitsky fejtegetéseivel, és végül azt mondja, hogy ürvendtes, hogy a stájerországi agráriusok ebben a kérdésben egyetértenek.

Gróf Clary helytartó kijelenti, hogy nincs oka e

pillanatban az indítványok érdemével foglalkozni és ezt az érdemleges tárgyalásra tartja fenn. Csak azért jelentkezett szólásra, hogy sajnálkozását fejezze ki az ebben a hában ismétellen kifejezése jutott érzületnek egyáltalában meg nem felelő mód felett, amelyvel az első szónok jönnek látta a koronát a vitába belevonni.

A napirend többi tárgyainak elintézése után az ülést berkesztették. A legközelebbi ülés pénteken lesz.

A visszatartott katonák tüntetése.

Szombathely, október 7.

Tegnap este egy nagyobb csoport harmadéves huszár vonult végig az utcákon, állítólág tüntető szándékkal. Midőn egy főtiszt vezetése alatt két huszárőrnagy megjelent, a huszárök nagy része visszasiotott a kaszárnyába, egy részét pedig bekiérték. Az őrnagyokat az összeverődött népség szidalmazta. Ma este is eirálnak őrnagyokat, hogy hasonló esetnek elejét vegyék.

KÜLFÖLD

Péter király trónbeszéde. Péter király trónbeszédében, melyvel a skupstinát megnyitotta, mindenké-
e-öt közönetet mond az Avakumovics-kormányának, amely nehéz időben vállalkozott a kormányzásra. A király ezután is szólítja a szerb népet közös munkára, hogy új korszakot indítson meg, s azután ösöröja a különböző törvényjavaslatokat, amelyeket a kormány a skupstinára elő fog terjesztani. A hadsereg — ugyan — nagy figyelmet kell fordítani, mert a legnagyobb mértékben megérdemli a nép bizalmát. Szerbiának a külső hatalmakhoz való viszonya nagyon korrekt; a király Oroszországgal a hagyományos testvéri, Ausztria Magyarországgal a legjobb baráti viszonyt akarja föntartani. Reményli hogy a szultán a hatalmat átál Macedóniában követelt reformokat meg fogja valósítani és a békét fönn fogja tartani. Szerbia eddig semleges maradt, mert remélte, hogy a viszonyok meg fogják javulni, de Szerbia azért élénken érdek ödik ama kerületek lakosságának sorsáért.

A Vatikánból. Az új pápa azon a reformterven dolgozik, hogy a katolikus egyháznak Rómában való tulságos centralizációján változtasson. Bizonyos azonban, hogy e tekintetben nagy akadályra találva azoknál a vatikáni elemeknél, melyeknek nagy érdekük az, hogy a mostani centralizáció megmaradjon. A Temps párisi levelezője állítólág nagyon jó fozrásból tudja, hogy a külső bíborosok, akik a konklávára Rómába jöttek, csaknem mindannyian szükségesnek mondták, hogy a centralizáció ellen tenni kell valamit. Ennek a centralizációnak különösen XIII. Leo pontifikálásának utolsó éveiben nagyon sajnálatos következménye lett, mert végül a valóslási ügyek egész vezetése a római kongregációk kezébe került. Az eredmény az, hogy ma a kongregációk túl vannak terhelve aktákkal, hogy a bíborosok, többnyire öreg emberek, nem győzik a munkát és egyre nagyobb a zavar. Beleféradva a munkába, az akták tanulmányozását tanácsosokra bízzák, akik nem mindig hivatottak erre a munkára. Tgyanezt panaszoják az olasz bíborosok, akik egyszerűségi püspökök. A külső bíborosok tehát Rómában való időszerűtől fölhasználják arra, hogy az általános igazgatásukat és nevezetesen az óvatoss és fokozatos de-centralizációnak kérdését megvitassák. Azt állítják, hogy a velencei bíborospatriárkának is ez volt a véleménye. Most már csak az a kérdés, vajjon X. Pius pápa is úgy gondolkodik-e, mint a velencei bíborospatriárka.

Arra a hírre, hogy a pápa utazás tervével foglalkozik, amely hirt a klerikális újságok megáfoltak, a *Corriere della Sera* vatikáni tudósítója ezt írja: Megerősíthetem, hogy X. Pius, amióta pápa, soha sem titkolt, hogy a Vatikánt szeretné elhagyni és különösen Velencébe szeretne menni. A kormány tudja ezt. Monté Cassinoba XIII. Leo is el akart menni. Cairol, aki akkor kormányzott, megígérte neki, hogy mindenképpen támogatni fogja, sőt kiötn utat akart építeni számára. De amikor XIII. Leo utra készült, úgyszólván erőszakkal akadályozták meg tervét végrehajtását.

A balkáni kérdés. A bolgár kormány nem hagyja abba a felelősséget, „bár bizik az osztrák-magyar-orosz reformáció sikerében”. A macedon bandák azt hangoztatják, hogy Törökország képtelen a rend helyreállítására, s ők csak akkor teszik le a fegyvert, ha *keresztény kormányzat és európai ellenőrző bizottság* neveznek ki a nagyhatalmak.

Annnyira megfelel ez az angol kormány ismeretes programjának, hogy az ember azt hiszi, miszerint a macedon bandáknak az angol kormány sug, hogy mit követeljenek.

Konstantinápoly, október 7.

A porta adatai szerint a szerzeszi nagrszék északi részében *ujból kitört bandamozgalom* szandék levértek és a machoniei (graslivoi kerület) járást teljesen megtisztították. Hír szerint ezer vereséget szenvedett komitói a renochi bolgár kolostorba menekült.

Konstantinápoly, október 7.

A portának az osztrák-magyar és orosz nagykövetséghez intézett jelentése szerint a szaloniki 3. hadiestparancsnoksághoz érkezett értesülések szerint a bo gár határterületen újból összegyűlt bandák az újból benivolt tartalékosokhoz akarnak csatlakozni és készülődnek a határon való átkelésére, továbbá megtagadták a Bulgáriában időző török alattvalóknak a hazatérést és az utievelek kiállítását. Végül a várnai és burgasi bizottság Krajovóban és Elenában löszereket készített.

Konstantinápoly, október 7.

Oroszország és Ausztria-Magyarország kijelentése a portát nem lepte meg, mert az erre vonatkozó távirat tartalma már ismeretes volt. A Yildiz és a porta köréi ugy látszik nagyon meg vannak elégedve, hogy a reformintézkedések nem bővítették ki, amittl tartottak és ami jelezte volt. Ellenben keletlenül érintette a portát az a szemrehányás, hogy a reformok végrehajtása Törökország részéről elégtelen, hogy továbbá a békés lakosság ellen kínagások és kegyetlenkedések történtek, valamint a bejelentett ellenőrzés és felelősség is. A porta eselleg ez ellen óvatot fog tenni, de előbb alighanem megvárja a nagykövetekhez küldött utasítások közlését. Másrésztől azt hiszik, hogy a porta, tekintettel a hatalmak egyetértésére és a válságos helyzetre, valamint abban a meggyőződésben, hogy a két hatalom, valamint a többi hatalmak fíteladata a béke és a statusquo fenntartása, semmiféle nehézségeket nem fog tenni és komolyan törekedni fog az elnatározott művet teljesen végrehajtani.

Konstantinápoly, október 7.

Szófiaii jelentések azt mondják, hogy a bolgár kormány a macedonok magatartása és saját békés szandékai közötti kollízió következtében nehéz helyzetben van és a legutóbbi török mozgásait által felizgatva, újabb katonai rendszabályokat tervez, mert attól tartanak, hogy az újabban megkötött török csapatok arra vannak szánva, hogy kedvező pillanatban megátadják Bulgáriát. Az ország belsejében is tartanak zavaroktól. A porta ellenben tagad minden háborus szándékokat és kijelenti, hogy az új mozgás feltétlenül szükséges egyrészt az albán redifek felváltására, másrészt esetleges nagyobb bandatámadások és egyéb akciók ellen, amelyeket, mint a szerzeszi szandésák északi részében legutóbb történt események bizonyítják, a komiték előkészítenek.

Szófia, október 7.

A bolgár hadsereg 24.000 újoncának behívása, ami különben januárban szcőtől történni, október 6-ikára (6-naptár szerint) rendeltetett el. Továbbá az összes tartalékos tiszteket háromheti felelősségre költetve hivatják be. A löszerek Essenből Kruptól megérkeztek. Mindezek az intézkedések, amelyekre inkább az aggodalom, mint a háborus kedv adott alkalmat, nem érintik az általános béketedenciát. A múrtzesti konferencia eredményei itt ugyan benyomást tettek, de hiányzik az alap az akció megítélésére. Nagy meglepéssel fogadták azonban az a bejelentést, hogy a reformok végrehajtását határozatosan ellenőrizni fogják.

Az angol kormányválság.

Budapest, október 7.

Az imént rekonstruált Balfour-kabinetről jóbarát és ellenség azt mondja, hogy „tapasztalatlan, fiatal államtitkárok által álló teljesen diszkreditált kabinet, egy gyöngö, ingadozó miniszterelnök vezetésével”. A Balfour-miniszteriumból most hiányzik minden nagy ember, ki nyolc évvel ezelőt Salisburly alatt Anglia egyik leghatalmasabb konzervatív kormányává állt össze. *Salisbury* meghalt, *Chamberlain* Józseföböl politikai condottiere lett, a társadalmi tekintetben hatalmas *devonshirei* herceg teljesen elfordult a kabinetötől s a három volt pénzügyminiszter: *Goschen*, *Hicks-Beach* s a napokban visszalépett *Ritchie* részint politikai ellenfelei, részint pedig személyes ellenségei előbbi kollégáiknak.

Szinte végzetes iróniája a sorsnak, hogy a Balfour-kabinetben megmaradt néhány miniszter közt van az a kettő is, akiket legutóbb ödium terhel a dél-írriai háború szerencsétlen vezetéséért. E két miniszter *Lansdowne* márké és *Brodrick*, akik egymásután vezették a hadügyi tárcát. Legérdekesebb tagja a megfejtelt kabinetnek *Alfred Lyttelton*. Legérdekesebb azért, mert mindenki ki-

váncsi a képességeire, lévén Lyttleton eddig oly obskurus ember, hogy még a kormányparti lapok szerkesztőségében sem tudtak róla semmit. Csak annyit, hogy valamikor ügyvédskedvet, azután Transvaalba küldték, mint annak a bizottságnak tagját, melynek a bányarészesvények tulajdonosainak jogi helyzetét kellett megvizsgálnia. A sportlapok már sokkal többet tudnak róla, mert éveken keresztül volt Nagybritannia championja — *tennisjátékban.*

Chamberlain tegnap Glasgowban tartott a rendkívüli érdeklődéssel várt beszédéből tegnap éjjel nem kaptunk még egy sor tudósítást sem. Most a következő részletek fekszenek előttünk: Chamberlain kijelentette, hogy bár Glasgow a szabadkereskedelem bölcsője, még sem fél idejönni, hogy a szabad behozatal ellen küzdjön, és még kevésbé riad vissza attól, hogy a gyarmatok kedvező elbánásban való részesítését propagálja. Beszédét így folytatta:

A nemzetet pénzügyi tekintetben nevelni kell. Szólok oly optimista, amennyire csak lehet és még sokkal messzebb is menne, mint a hivatalos program. de azt kérdi, hogy az ország hajlandó-e erre? (Igen! kiáltások. — Egyes elszórt Nem! kiáltások.)

A küzdelem, amelyre az országot elő akarja készíteni, oly küzdelem, amelynek vereség esetén az lenne a következménye, hogy Anglia elvesztené a nemzetek között elfoglalt helyét. Anglia kereskedelme közel volt a stagnáláshoz. Az utolsó harminc évben kivitele csak 20 millióval szaporodott míg az Egyesült-Államoké 110 millióval, Németországé 55 millióval. Ezután rámutatott arra, hogy míg az utolsó harminc évben Angliának kivitele a külföldre évi 46 millióval csökkent, a gyarmatokba történt kivitele 40 millióval szaporodott és Anglia kereskedelmének legfontosabb része a gyarmatokkal való kereskedelmi viszony. Ez időben a behozatal a külföldről 63 millióról 149 millióra emelkedett. Ha —

ugyomond szóló — a gyarmatainkkal való kereskedelem lakosságunk szaporodásával a külfölddel való kereskedelem süllyedésével nem tart egyenlő lépést, ötödruangu nemzet nivójára süllyednek és "az lenne sorsunk, mint a mult nagy birodalmai. Birodalmunk kereskedelme mindig jobban apadna, ha nem történne lehetőleg gyorsan lépések az iránt, hogy azt, amíg még nem késő, nem biztosítjuk. Gyarmataink hajlandók voltak engedelményeket tenni. Már mérsékelt kivételek vámak alkalmazásával is gyarmataink felé irányuló külkereskedelemmel 20 milliót nyernénk. Egyszersmind 750,000 embernek munkát adnának és 4 milliónyi lakosságunknak existenciát teremtenék. Szólló a gyülekezethez szól, hogy mint a világ legnagyobb birodalmának polgárait tartsák meg a dicsőséges örökséget és teremtsék meg a birodalmi egyezés alapját. Nem javasolom, ugyomond, a nyereseményekre kivetendő adót, de ha a gyarmatok kereskedelmét magunkhoz akarjuk vonni és a szakadást meg akarjuk akadályozni, vámot kell vetnünk az élelmiszerekre. Javaslatom egy család életföntartásának költségét naponta egy centimmal drágítani. Ideiglenes terve oda irányul, hogy két shilling vámot vessenek az idegen gabonára és ennek megfelelő vámot a lisztre, ezzel szemben a brit gyarmatokból eredő gabonára vámot ne vessenek. Ezenkívül tejtermékekre és külföldi húsa a disznóhús kivételével, ötszázalékos vámot ajánl, ezzel szemben azonban azt ajánlja, hogy a gyarmatokat bor és termények tekintetében jelentékeny támogatassák. Másfelől azt javasolja, hogy a kiviteli vám háromnegyedrészt és a cukorvám felét emeljék föl és a kávéra, valamint a kakao-ra rótt kiviteli vámot megfelelőleg szállítsák le. Az új vámok a mezőgazdasági munkás kiadását 16½, a kézművesét 19½ farthinggal fogják növelni. Ezzel szemben az az összeg, mely a vámok megszüntetéséből keletkeznék, a mezői munkásra nézve 17 és az iparosra 19 farthingra rugna. Téves föltevés, hogy az egész vámot a fogyasztó fizeti. A vámot főképpen a külföldi fizeti. Beccsleése szerint a kincstári hivatali jövedelme évenként 2.800.000 fonttal apadna. Ezzel szemben azt ajánlja, hogy ismét létesítsék azt az intézkedést, melyet itt megtorlással, ott viszonszágnak neveznek, tudniillik 10 százalékos vámot az idegen kézműűre. Ez a vám 9 milliót eredményezne. Végül kitéj Chamberlain, hogy a birodalomért harcol, és kérve-kéri az országot, hogy ne tegyen semmit, ami az országot gyöngítene.

London, október 7.

A Chamberlain glasgowi beszédéről szóló eddigi jelentések kiegészítésüit még jelenti: Chamberlain az általa követelt lisztvámot avval indokolta, hogy az a molnároknak lényeges előnyt nyújt és Anglia legrégibb iparáinak egyikét ismét életre fogja kelteni, mely egyidejűleg az országban maradó malomhulladékok a mezőgazdaság jóval olcsóbb marhatakarományt nyújtanak. A külfölddel szemben általa ajánlott intézkedés fejtegetésénél, melyet majd megtorlással, majd

kölcsönösségnek neveznek, Chamberlain azt mondta, hogy senkiesem oly szangvinikus, hogy azt higgye, hogy Amerika, Franciaország, Németország, Olaszország és az összes többi államok eleltenék egész védvámrendszerüket, mert mi követjük, vagy őket ünegetjük. De azt hiszi, hogy mérsékelti fogják a vámokat, hogy rosszabbul ne járjanak. Fel kell emelnünk, ugyomond Chamberlain, mérsékelt vámjainkat is minden idegen gyártmányra, átlag azonban ne többel 10 százaléknál. Ez legalább 8 millió font sterlinget eredményezne.

HIREK

Budapest, október 7.

— BUDAPESTI NAPLÓ Szeptember 30-ikán új előzetes nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előzetése ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldessük tovább.

— Frigyes főherceg ezüstlakodalma. Bécstől táviratozzák: Frigyes főherceg és neje holnap ezüstményezője alkalmából tegnap este a bécsi énekakadémia, melynek védnökneje Izabella főhercegnő, szerenádott adott a főhercegi párnak. Izabella főhercegnő dében Maria Henriette főhercegnő, III. palma-bourboni herceg és neje, valamint Emanuel salma-salmi herceg és neje kíséretében Fétoronra utazott, ahol a főhercegi pár a legszűkebb családi körben ünnepli az ezüstményezőzt.

— Az új nagyváradi püspök. Nagyvárról táviratozzák: Szencsecsényi püspök ma délután fogadta a tisztelt küldöttségeket. Elsőnek a klérust Winkler József címzetes püspök vezetésével, azután Biharvármegye és Nagyvárad küldöttségeit Beóthy László főispán vezetése alatt, az itélőtáblát Rutók Zsigmond elnök, a katonaságot Steinsbey Mór altábornagy, a görög-keleti egyházat Mangra Vazul vikárius, a reformátust Sulok István esperes, az evangélikusokat Materny esperes, az izraelita hitközséget dr. Kecskehéti Lipót főrabbi vezetésével, Erre a katolikus egyház és egyéb intézetek tisztelegtek. Összesen 42 küldöttség fogadott az új püspök.

— Kiténtetés. A hivatalos lap mai száma jelenti, hogy a királyi ídős Kovács Báint kásonyifalusi volt postamesternek, sokévi hű szolgálata elismerésül az arany érdemkeresztet adományozta.

— Don Carlos házasága. Madridból jelentik, hogy ottani udvari körökből kiszivárgó hírek szerint, Jaime herceg, Don Carlos spanyol trónkövetelő nőül fogja venni Maria Terzia infánsnőt, a spanyol király nővérét. Karlista körökben kétségbevonják ennek a hírek valószínűségét.

— A százás trónörökösné visszatér Drezdába. Luiza százás trónörökösné, akinek a Giron nevezetű francia nyelvmesterrel lejártszódot regénye világszóló port vert föl — egy brüsszeli jelentés szerint visszatér a gyermekeihez Drezdába. Arról, hogy mi címen történjék meg ez a visszatérés, most folynak a tanácskozások Drezdában.

— A jószívű Taitu császárné. Taitu császárné, Menelik felesége Jeruzsálemben menedékházat épített kopt vallású szegények részére. A menedékházat, mely a császárné nevét fogja viselni. Serafin Pascal arab építész építi és a tavaszra lesz készen. A megnyitás az orthodox husvét táján lesz és ebből az alkalomból Taitu császárné is Jeruzsálemben megy. A jeruzsálemi kopt püspök, Memer Facada, két pap, két dragomán és két szolga kíséretében Abesszinia fővárosába fog utazni, hogy a császárnét Jeruzsálemben kísérje. A császárnét Jaffában Carletti olasz konzul fogja fogadni és egész jeruzsálemi tartózkodása alatt kíséretében lesz.

— Nehéz probléma. Vilma hollandi királynő nehéz problémán töri jelenleg a fejét. Ha megoldja, akkor méltó lesz rá, hogy böles Salamonnal egy sorban emlegessék. Az eset a következő: Egy derék hollandi polgár háromszor nősült meg. Második felesége egy természetes gyermeket hozott a házhoz, akit a jó férj adoptált. Ez a gyermek ifjúvá cseperedvén, beleszeretett apjának, harmadik házasságából született leányába és feleségül akarja venni. Am az illetékes közegek nem engedik meg a házasságot és a szerelmeseket testvéreknek tekintik. A fiatal ember kétségbeesésében Vilma királynőhöz fordult és lázas türelmetlenséggel várja döntését.

— Fejedelmi írás. Darmstadtból táviratozzák: Ma délután volt az új tartózkodó fejedelmi személyek jelenlétében Anárás görög herceg és Alice battenbergi hercegnő esküvője, előbb az udvari templomban evangélikus szertartás szerint Peteresen konzisztóriumai tanácsos és azután az orosz kápolnában gör.-kath. szertartás szerint Janitsev protopresbiter közreműködésével.

— A visszatartott katonák kegyelele. A kerepesi-úti temető néhány korai látogatója ma koszorút talált gróf Battyhány Lajos mauzóleumán. A koszoru szegényes, szalag se volt rajta, hanem egy levél volt ráttéve gombostíval. A levélre az volt írva: Föltependő. A levelet föl vitték egy estlapp szerkesztőségébe, ahol föl bontották a borítékot. Ez a néhány egyszerű sor van beleírva:

Im, egy parányi, az óriásoknak — a kaszánya rideg alai közt lángoló lelki szenvedésre kényszerített honfiak, törhetetlen ragaszkodása jelöl.

Felkérünk, hogy hatalmas szellemiteikkel járjatok közbe a magyarok Istenénél, hogy a mostani bazafias küzdelemben fáradhatatlan nemzeti napszamosok becsületos és hasznos törekvéseit siker koronázza.

S mi pedig önfeláldozó tettetekből bátorságot és erőt merítve, küzdünk a kettejü sas ellen s ha a haza ugy kívánja, még életünket sem kiméjük ezen jogos és szent küzdelemben.

A 44-ik gyalogezred három évet kitöltött és visszatartott magyar íjzak nevében.

— A képviselőház és a Deák-ünnepek. A képviselőháznak gróf Apponyi Albert házelnök még augusztus 10-ikén jelentette, hogy javaslatot tesz a Háznak az országos Deák-ünnepek való részvétele iránt. Mint-hogy a képviselőház most szünetel, gróf Apponyi Albert elnök ma a következő értesítést küldte szét a képviselőház tagjainak:

Tisztelt képviselő ur!

Budapest székesfőváros közönsége Deák Ferenc születésének 100-dik évfordulója alkalmából i. évi október 17-ikén rendezendő ünnepélyre meghívta a képviselőházat. A főváros ezen meghívását a képviselőháznak 1903. évi augusztus 10-ikén tartott ülésében azzal jelenttem be, hogy az elnökség annak idején javaslatot fog tenni arra nézve, hogy a Ház ezen ünnepélyen mi módon vegyen részt és hogyan rójja le kegyeletét a nagy férfiu emléke iránt. A képviselőház ezen bejelentésemet helyeslőleg tudomásul vette. Tekintettel azonban a képviselőház ülésének szünetelésére és az ünnepély idejének közelségére, utólagos bejelentés mellett s a részleteket illetőleg a Háznak elvi hozzájárulása alapján, az utólagos jóváhagyás reményében már most kellett a Háznak az ünnepélyen való részvétele iránt intézkednem, miről van szerencsém t. képviselőtársaimat a következőkben értesíteni. A főváros közönsége által megállapított program szerint az ünnepély 1903. évi október 17-én délelőtt 9 és fél órakor a belvárosi római-katolikus plébániatemplomban tartandó ünnepi istentisztelettel veszi kezdetét, amelyen a hozzáam csatlakozó képviselőtársaimmal hivatalosan meg fogok jelenni. Az ünnepély folytatódik 11 és fél órakor Deák Ferencnek a Ferenc-József-téren lévő szobra előtt, ahová azon képviselőtársaimmal, akik az ünnepi istentiszteleten részt vettek, egyenesen a templomból fogok indulni. Azon képviselő urakat pedig, akik a templomban nem jelennek meg, arra kérem, hogy délelőtt fél 11 óra tájban a képviselőháznak gyülekezzenek és a Ház egyik alelnökének vezetésével azzal testületileg vonuljanak az ünnepély színhelyére. Az ünnepély alkalmából a Ház nevében koszorút fogok jelenni Deák Ferenc szobrának talpazatára. Ugy a belvárosi katolikus templomban tartandó istentiszteletre, mint a szobor előtti helyre külön beléptijegyek fognak kiadni, amelyek a képviselőház háznagyai hivatalában vehetőek át. Hogy a főváros a kellő számu jegyek megküldése iránt intézkedhessék, felkértem a t. képviselő urakat, sziveskedjenek folyó hó 14-ig a háznagyí hivatalban bejelenteni, hogy az istentiszteleten és a szobor előtti téren lefolyó ünnepélyen részt vesznek. A megjelenés dmszmagyarban vagy ünnepi öltönytben lesz. Budapest, 1903. október 5-ikén. Hazafias fűvészlettel, gróf Apponyi Albert s. k., a képviselőház elnöke.

— Lahner tábornok emléke. Turóc-Szent-Mártonból írják: Lahner György 48-as vértanu tábornoknak szülőfalujában, Neczpálon díszes emlékoszlopot emeltek, amely ifjabb Justh György főispán parkjában áll. Ezt az emléktáblát a turóciszentmártoni állami felsőkereskedelmi iskola növendékei tegnap megkoszorúzták. Neczpálon gyászistentiszteletet tartottak, amelyen a község lakói nagy számban jelentek meg.

— Komlóssy Ferenc kanonok ünnepése. Az Országos Középpiskolai Tanáregyesület dr. Komlóssy Ferenc esztergomi prélatús kanonokot tudvalevőleg tiszteltelői tagjának választotta. Az egyesület 4-én nyújtotta át az erről szóló díszoklevelet. A küldöttség dr. Beóthy Zsolt miniszteri tanácsos, az egyesület elnöke vezette Esztergomba, a küldöttség tagjai dr. Beke Manó egyetemi tanár, a budapesti tanári kör elnöke, dr. Alexander Bernát egyetemi tanár, igazgatósági tag, dr. Negyessy László főtitkár, dr. Lang Menyhért leánygimnáziumi igazgató és dr. Schmiedt Mariska leánygimnáziumi okleveles tanárnő voltak. A küldöttséghez csatlakoztak Boltizár József püspök, érseki helynök, Horváth Béla főispán, Mészlaghy Ferenc prélatús kanonok, Frey Ferenc országos képviselő, báró Jeszenák Gábor és István, Komlóssy Károly, Wimmer Imre polgármester, Berevicsy József felügyelő, Szabó Mihály megyei főjegyző, Hollósy Rupert főgimnáziumi igazgató, Schedl Arnulfi tanár és az ünnepelt kanonok rokonai. Beóthy Zsolt magas számyalás beszédben

méltatta Komlóssy érdemeit, amelyeket a magyar kultúra, a nemzeti eszme és különösen a tanárok erkölcsi és anyagi érdekeinek képviseletében kifejtett. Kiemelte emberszeretetét és azt a fenkölt gondolkodását, hogy mindenkor apostola volt a felekezeti békének.

— Az egyetemi hallgatók tandíjmentessége. A tandíjmentességből kizsúrult szegénysorsu egyetemi hallgatók, mint azt annak idején megírtuk, kieszközölték, hogy kérvényeiket a tanári kar felülvizsgálja. E napokban értesültek az érdekeltek a felülvizsgálat eredményéről, amely, mint nekünk megbízható helyről jelentik, nem kértelt teljes megnyugvást. Még most is sok jóvaló és törekvő egyetemi hallgató nem kapott tandíjmentességet, noha kományaik ellen nincs semmi érdemleges kifogás. Mikor három évvel ezelőtt fölemelték a tandíjat, mindenki azt hitte, hogy a módosabbak behajtották többletet a szegények javára fogják fordítani. Nem látjuk a nyomát. És ha már maga a szegénységi bizonyítvány nem lehet belépője a tandíjmentességbe, legalább meg kellene állapítani azt a szorgalmi kritériumot, amely a tandíjmentesség engedélyezésének alapjául szolgálhat. E tekintetben pedig a legnagyobb zavar uralkodik az egyetemen. Ismételtlen fordultak elő olyan esetek, hogy a dékán azonnal utasította el a tandíjmentességet kérő ifjakat, hogy a leckeönnyükbe bejegyzett jeles kollókviumok értékét kétségbevonta. Hát ez egyszerűen nem járja. Az ily eljárás nemcsak kijátszása a tandíj szabályzatnak, de valóságilag megbejegyése egyes tanároknak, ami annál súlyosabban esik latba, mert az egyetemi fejelem rovására az ifjuság előtt történik. Ha tudomása van a dékánnak a tanári lelkiismeretlenségről a kollókviumok körül, ott a tanácsülés, tgyen jelentést és gondoskodjék róla, hogy a kollókviumok bejegyzésénél semmiféle mellékleteknek ne legyenek irányadók, csak az ifjak szorgalma és képessége. De minden jeles kollókviumot, amit a leckeönnyben az illető tanár hiteles aláírásával erősít meg, el kell fogadni jeles kollókviumnak. És ilyen kollókviumokkal felszerelt egyetemi polgár a tanulmányi szabályzat értelmében tandíjmentességre tarthat igényt.

— Egy új földes ur. Nagy-Tapolcsány várcsa, mint onnan jelentik, a minap avatta fel ünnepiesen új állami polgári fiu- és leányiskoláját. Hogy ez az iskola létrejött, ebben nagy része van báró Stummer Ágoston birtokosnak, aki csak nem rég vándorolt be hazánkba, s telepedett le Nyitra megyében, a nemzeti-agitáció termékeny vidékén. Báró Stummer mondta ezen az avató ünnepségen a megnyitó beszédét, amely általános és kellemes feltűnést keltett igaz magyar hazafiságával. És annál nagyobb az elismerés a magyarsághoz simuló fúr iránt, mert a legrövidebb idő alatt sajátította el a nyelvünket.

— Most, amidőn hazánkban szeparatizmus törekvések a nemzeti összetartozás érzetét gyöngylik, a magyar nyelv tanítása ápolása és a hazafias érzés fejlesztése nélkülözhetetlen ténye a nemzeti összetartozás szorosabbra fűzésére — mondotta báró Stummer beszédében. — És ez Nagytapolcsányban annál inkább fontos, mivel itt ugyszólván a nyelvhatáron vagyunk s így itt kell legkézzelven törekedni arra, hogy a magyarosodás nyelvben és szellemben minél nagyobb hullámgyűrűkben terjedjen szét. A polgári iskola intézménye ezen a téren is meg fogja valósítani a kulturális haladás üdvös eredményeit, amennyiben nemcsak saját gyermekeink, hanem a vidékről beözönlők is érezni fogják annak áldást hozó és haszaszerető sugárzó működését. Ha már most elgondolom, hogy a felállított polgári iskola által a kulturális haladásnak milyen hathatós eszközével rendelkezünk nem mulasztatom el őszinte köszönetemet nyilvánítani Nagytapolcsány város közönségének, hogy az a jelen szorult gazdasági viszonyok között sem riadt vissza a legmesszebb menő áldozatoktól.

— Hazaság. Rósahegyi Kálmán, a Nemzeti Színház fiatal művésze, ma délelőtti esküdjött örök hűséget Hevesi Angélnak, Hevesi József szerkesztő bájós leányának. Az esküvőn, amely a VIII. kerületi anyakönyvtárhoz előtt szűk ósádi körben folyt le, tanúként Tihanyi Ede és Glück Frigyes szerepeltek. A fiatal pár és örömszültök az ország minden részéből kaptak tümekek üdvözlő táviratát és levelet, többek közt: Wassics Gyula és Láng Lajos miniszterektől, báró Fejérváry volt honvédelmi minisztertől, Rákosi Jenőtől, Somló Sándortól, a Nemzeti Színház igazgatójától, Várdai Antaltól, a Nemzeti Színház tisztviselői karától, Márkus Miksától, Kiss Józseftől, Geléri Móról, Radó Antaltól, Martonffy Márton ipari felügyelőtől, a Szolner-családtól, Csillag Terézről, Hörmann Szilárd udvari tanácsostól (Szerajevó) és másoktól. A Nemzeti Színház művészeinek jókívánatait Beregi Oszkár támogatja a

déli fogadás ideje alatt, amelyen a tisztelők és barátok rendkívül nagy számban jelentek meg. A fiatal pár az esküvő után nászutra indult.

Lenkei Emil, a Főpártbiztosító-intézet esztergommejei titkára e hó 18-án tartja esküvőjét Esztergomban özv. Putz Jakabné leányával, Rózsikával Párkányról.

Löwinger Ignác bórkereskedő Főlegyházáról eljegyezte Köhn Beria kisasszonyt, özv. Köhn Miksáné leányát Nyitraiáról.

— Hazafias ünnep. Eperjessy István, az első kerületi labanc-uti elemi iskola igazgatója, néhány év óta nemess missziót végez: vasárnaponként délutáni előadásokat tart a svábajku parasztok megmagyarosítására, akik a kültelekekből eszatonként jönnek, hogy a népszerű magyar előadásokat meghallgassák. A mult előadásban illusztris vendégei voltak a labanc-uti iskolának. Nem kisebb művészről szavalt a külteleki közönségnek, mint Jászai Mari, a Nemzeti Színház tragikája, akinél jobban senkinek lelkesezik a magyar kultúráért. A művészről Ábrányi Emil *Esküdjünk* című költeményét szavalt. (Mai tárcánkban közöljük.) Viharos tapsokkal ünnepelték a művészt a jelenlét köztövel egyetemben. Ezután rögtönzéseként, a közönség sorából fölkelve Ábrányiné-WeinMargittasszony énekel néhány magyar dalt. A zugó tapsok után Jászai Mari elszavalt a Szózatot, az iskolágyermekek kórusa pedig ugyanezt énekelte Szécsi Ferenc orgonakísérettel, megható lelkesedéssel, mély áhitattal. Bejelezésül egy németajku majoros tört magyarsággal, de hazafias érzéssel mondott köszönetet a művésznöknek és Eperjessy igazgatónak, aki az ünnepi előadást szép, lendületes beszéddel vezette be.

— A hadsereg önkéntesei. A temesvári ezrednél — mint a Magyar Távirati Iroda jelenti — ezidőig ötszázhuszonhárom regruta jelentkezett önkéntesen a szolgálatra. Magyar egy sines közöttük. Négy százhatvanhét német anyanyelvű, ötven oláh és hat szerb. A sváb nemzetiségűek kijelentették, hogy azért jelentkeznek szolgálatra, hogy annak idején hazakerülhessenek.

— A zental visszhang. Zenta városa újabb érdekességgel gyarapodott. A tisztai ármentesítő társulat új szilipet épített Zentán, s ehhez az építményhez tartozik egy 150 méter hosszú téglacsatorna. Ennek a csatornának kedves lakója van. A hatalmas bérekek leánya, a viszhang ültött benne tanyát. Ez a viszhang vetélkedik a thanyajakéval, mert tiz szölgau mondatot pontosan és tisztán kiált vissza.

— Halálozás. Lackenbacher Henrik magánzó e hó 6-án délután elhunyt 64 éves korában Budapesten. Az elhunyt az 1870/71. évi német-francia háborút német részen mint önkéntes küzdötte végig és önfeláldozó bátorságáért Orleans ostrománál az acél-vitézségi éremmel tüntették ki. Halálát nagy és elklkelő rokonság, közülük fia Lukács Gusztáv hírlapíró-kollégának gyászolja. Temetése e hó 8-án délután fél 3 órakor lesz a Zrínyi-utca 9. számú gyászszobából.

— Az amerikai magyarok hónapja. Pittsburgban Amajszin Artur bankházat nyitott. Az amerikai magyarság, melynek Pittsburgban nagy a száma, bizalommal kereste fel, mert magyarországnak és felvidékének vallotta magát, pedig krakói kalandor ügyvéd volt. Ugynekei a magyarokat befönték és hazaküldendő megkariroított keresményüket rábízták. Amajszin Butlerben is nyitott bankházat, onnan megszökött és teljesen nyoma veszett. Eddig 245 kivándorolt magyar tett ellene feljelentést.

— Helyiség-felavtás. A Magyarországi Kereskedelmi Utazók Egyesülete az Arany János-utca 29. számú ház egész első emeletét rendezte be a kereskedelmi utazók otthonának. Az új helyiségeket az egyesület nagy ünneppel avatta fel s hogy a helyiségavtásnak a tagokra nézve még nagyobb vonzerőt adjon, összekötötte ezt az ünneppel közönséges kérészt az új tagok felavtásával is. Ilyenformán a kettős ünneppelre zsutólasz megtelek az egyesület új helyiségei. Megjelent az ünnepi estén megyeri Krausz Lajos, az egyesület egykori elnöke is. Ugy a helyiségeket, mint az új tagokat Auer Róbert elnök avatta fel emelkedett beszédében. Maróthi Füst Bertalan alelnök lendületes szavakkal fordult az egyesület tagjaihoz s az ünnepi hangulatban a hétköznapias céltudatos munkáját véste az utazói kar felébe. Egész sor lelkesítő ünnepelt az egyesület kitűnő elnökségét s magát az egyesületet. Beck Géza megyeri Krausz J. a. ost, Gray József Auer Róbert elnököt, Surányi Armin, maróthi Füst Bertalan elnököt, Breuer Mór Károlt Arthur alelnököt, Árdányi Ignác és Dénes Leó az új tagokat, Kabos Ede lóitárk pedig azokat az utazókat köszöntötte fel, akiket csak azután fog az egyesület meghódítani. A sikerült felavtáson csak a hajnali órákban végződött.

— Zarándoklás Zola sírjához. A minap íróból, művészekből és előklök hölgyekből álló csoport zarándokolt Zola falusi villájába, tegnap pedig egy ötezer főből álló tömeg kereste föl a nagy költő sírját a párisi Montmartre-temetőben. A zuhogó záporól

bőrig ázva jutott a menet a sírhoz, amely nehezen hozzáférhető helyen van. A jobbára szocialistákból és szabadgondolókból álló közönségnek az Action című lap két munkatársa mondott beszédet Zola jelentőségéről. A sirt egészen elborították virággal. Szószort küldtek a rokonok, barátok, tisztelők, a liberális lapok és különböző politikai egyesületek. A rendőrség, mint minden ilyen jellegű ünnepen, készenlétben állott, de a beavatkozásra nem került a sor.

— Nyájás üzenet az ittmaradottaknak. Ezelőtt néhány hónappal szemrevéltó üzlet nyílt meg a Soroksári-utca negyvenötödik számú házában. Kávébehozatali üzlet s egy Erdős Sándor nevezetű ur volt a gazdája. Eleintén egy látszódt, hogy megv valahogy az üzlet, de három nap óta zárva van rajta minden redőny. A rendőrnek, aki a közelben sílhalok, feltűnt az, hogy nem nyitják ki a boltot s jelentést tett a rendőrségnek. Ma reggel aztán hivatalosan nyitották ki az ajtókat s még arra is gondoltak, amint óvatosan behatoltak az üzletbe, hogy a szegény ember öngyilkos lett s rátalálnak valahol a pult mögött. Azonban nem találtak rá. Hanom az egyik rendőr az áruasztal sarkán krétával írott üzenetet talált. Az üzenet így szól:

— Üssö kő az összes zsidókat. Most az egyszerű én csaptam be öket. Isten áldja meg keresztény vejmétem.

A biztosság a humoros üzenetet jegyzőkönyvbe vette s tudomására juttatta a rendőrségnek is. Az majd utánajár annak, hogy mennyiben csapta be Erdős Sándor a zsidókat. Ez pedig annál könnyebb lesz, mert holnap már valószínűleg jelentkezni fognak azok a bizonyos becsapott zsidók.

— Lebaudy Londonban. Az angol fővárosnak még mindig egyik érdekessége Jacques Lebaudy, a Szahara császára. Csakhogy gondosan elzárkózik a Savoy Hotelben és csak néhány kiváltságos személyiséggel érintkezik, akikkel kereskedelmi összeköttetésben áll. Azt hiszik, hogy építézek szerződésére végett érkezett Londonba. Bajai még mindig csak gyarapodnak. Néhány lap közli, hogy egy hatalmas angol szindikátus állítása szerint az a terület, amelyen Lebaudy a császárságot be akarja rendezni, a szindikátusnak a területéhez tartozik, s ha Lebaudy fel akarja használni ezt a területet, akkor a bíróságokkal kalózkodásért fogák üldözötni. Erdekes, hogy sokan egyáltalában kételkednek abban, hogy az a személyiség, aki a Savoyban tartózkodik, az igazi Jacques Lebaudy volna. A Gazette de Westminster azonban megnyugtatója a közönséget. Egész nyugodt lehet mindenki, az az ur csakugyan Lebaudy. Erre vall a következő jelenet is: A fogadó egyik inasa, amikor Lebaudy színe elé került, annyira zavarba jött, hogy csak hebegni tudott. De Lebaudy, meglátva a zavarát, nyájasan így nyugtatta meg:

— A császárral akar beszélni, gyermekem? ... Nos hát én vagyok az.

Kétségtelen ebből a kis jelenetből, írja az említett lap, hogy Lebaudy az, aki a Savoyban lakik s nem ovasyalaki, aki nevét és címét bitorolja. Harmadikán Lebaudy kocsiakozott London nagy negyedeiben. Az Evening News lelvija olvasói, hogy ne kiáltás az, hogy „Éjen a császárnak”, ha Lebaudyval az utcán találkozunk, mert meg akarja óvni az inkognitóját. Lebaudy nagyon fennakad azon a módon, ahogy a lapok vele foglalkoznak. A Savoy Hotelben különben rengeteg sokan szorongatják. Gyanus alakok is, akiknek ég a londoni föld a lábuk alatti s mindenóron el akarnak szerződni a szolgálatába. Egy ilyen kérvényező arab nyelven, mint megjegyezte: „A Szahara nyelvével” írta meg a folyamódását. — Mint Bukarestből jelentik, néhány kalandra vágyó román ifju azzal a kérésrel fordult a szaharai császárhoz, Lebaudyhoz, hogy vegye fel öket császári hadseregébe. A ravasz kópék levelükben alaposan behizegtek Lebaudynak, tőlfajlották neki mindazt a hódolatot, ami csak egy felégség császárt megillet. Ez az alattvalói szolgálathétség annyira megghatotta Szahara mindenható urát, hogy a legkegyelmesebb leereszkedéssel rögtön válaszolt a kérésre és megígérte, hogy személyesen megy majd el Romániába, mihelyt a kormányzás gondjai megengedik. Ha Lebaudy csakugyan be akarja váltani ezt az ígérőt, a legbarátságatlanabb fogadtatásra lehet elklészülve, mert idegen agitátorokkal szemben a romániai törvények nem ismernek trófat. Könnyen megeshetik, hogy egyszerűen a határra tolnocóják. Egyébként Lebaudynek, kalandos terveiben, már követője is akadt. A berlini Local-Anzeiger értesülése szerint Morny herceg is birodalmat akar alapítani Afrika egyik kihaszlatlan részében, Marokkótól délre és Szenegambiától éjszakra. A

Figyelmeztetés. Gyászruhákat 4 óra alatt készít **SZŐKE és KOVÁCS**
ELSŐ MAGYAR NŐI GYÁSZRUHA KÉSZÍTŐ VÁLLALATA
TELEFON 14-73. **Most: IV., Váci-utca 25., a régi Városház-tér sarkán.**

herceg mindenekelőt vasutat akar építeni Rio de Oro, Atar, Vadan és Skingiti között. Az atari szultán veje most tárgyal erről a tervről *Morny* herceggel Londonban, ahonnan együtt utaznak Párisra át Madridba, hogy a spanyol kormány engedélyét is megnyerjék.

— **Monaco Afrikában.** Monaco hercege nagy földterületeket vásárolt Afrikában a portugál kormánytól. Az új birtok, melynek legnagyobb része Zambezi földjére esik, huszszor nagyobb a herceg európai területénél. A herceg felhatalmazta: *Moch* Gaston, francia tüzérhadnagy, aki a monacói fejedelemség szolgálatába lépett, tegnap Quelimaneba érkezett, ahol a portugál hatóságok a legnagyobb tisztelettel fogadták. *Moch*, unokája nevében birtokába akarja venni az új területet és egyáltalán gondosan megvizsgálja. Valószínű, hogy nemokára maga a herceg is Afrikába érkezik. Ez a tény — noha eddig titkolták, Portugáliában nagy feltűnést keltett és bizonyára a felháborodás viharát idézné elő, ha a kormány nem jelenené ki, hogy a monacói herceg birtokai portugál fennhatóság alatt maradnak és hogy a herceg — kötelező ígéret alapján — portugál törvények szerint fog kormányozni. Vagy mégis gyarmatosítási kísérletről volna szó? Ez mindenestre új lap volna Afrika begyarmatosításának történetében. Vagy talán, Délafrika rohamos fellendülésére való tekintettel, második Montecarlo-t tervez a herceg Afrikába? Az bizonyos, hogy az elhanyagolt portugál területek nagyon jól kiaknázzhatók.

— **A Párisi Árnáz égéséhez.** Több oldalról fölmerült az a vád a telefon kezelésének a helyessége ellen, a Párisi Árnáz katasztrófia alkalmából, hogy a telefonos kisasszonyok helytelenül, vagy elkésve adták le a jelzést a tűzoltóságknak s így történt, hogy ez nem a megfelelő erővel és nem is a kellő időben jelent meg a veszedelem színhelyén. Ezt a vádat már megcáfolta a posta- és táviró-hivatal igazgatósága, azonban a kereskedelemügyi minisztérium mégis a legszigorúbb vizsgálatot rendelte el, hogy vajon nem követett-e el valamely közeg hibát, vagy mulasztást. A vizsgálat már megtörtént s a kereskedelemügyi minisztérium ma leiratolta tudtjára a lövőros hatóságával, hogy a telefon kezelésége részéről semmiféle tévedés, vagy mulasztás nem történt. — Ezzel kapcsolatosan megemlíti, hogy a Kerepesi-ut 40. számú ház lakóinak azzal a feltétellel engedték meg a háza váó visszaburokodást, hogy a házban az égés a kalamból származott károkat azonnal megcsináltatja, illetve rendbe hozatja. Dacára annak, hogy a nagy katasztrófia óta már hetek múltak el, a háztulajdonos még mindig nem hozta rendbe a károkat. A ház lakóinak küldöttsége ma megjelent *Alkár* Ernő helyettes előjárónál és *Halmos* János polgármesternél és kérték, hogy az előjárósi rendeletek szeressen mielőbb érvényt. Mindketten megígérték azt s holnap reggel egy bizottság fog a helyszínen megjelenni, hogy ott konstatálja a rendbehozandókat.

— **Tűzek. Liptó-Szent-Miklósról** jelentik: Az utolsó időben Liptó megyében sok tűzeset fordult elő. *Benedekfalván* egy hét alatt háromszor volt tűz. *Sztos-háza* negyedrészen leégett és *Kispurba* ma állott lángokban. Azt hiszik, hogy a tűzet gyújtogatók idézik elő. A nyomozás megindult.

— **Nyolc huszár és egy oszlop.** A *keskeméti* kaszárnyához közel eső szőlők tulajdonosai az utóbbi időben azt tapasztalták, hogy minden éjjel erősen megdészmáltak a termést. Figyelmeztették erre a kerületet is, akik közül *Magó József* tegnap este lesbe állt. Nem kellett sokáig várnia, mert egy nyolc óra felé, egy csapat huszárt látott a szőlők felől lopózni. Mikor elég közel értek, rájuk kiáltott, hogy távozzanak, mert különben lő. A huszárok nem ijedtek meg, s fenyegetőzve közeledtek *Magó* felé, aki ismét figyelmeztelte őket, hogy ha nem mennek el békességben, kénytelenek rájuk lőni. Mivel ez a felszólítás is hiábavaló volt, az öreg oszlop duplacsövű fegyverével gyors egymásutánban kétszer rájuk lőtt. Két huszár *Suti József* és *Biro* Mihály megebesült, úgy, hogy kórházba kellett őket szállítani. Az ilyben *Gömböry* Félix honvédszázados feljelentése folytán még az éjjel megindították a vizsgálatot. A sebesült huszárokat kihallgatták, de ők erősen tagadják, hogy loptak volna, s azt vallják, hogy a szőlők alatt sétáltak, s a kerület minden ok nélkül ellenük támadt. A sebesült huszárok állapota súlyos. *Suti* halálos veszedelemben forog, mert a sörétek tüdejét fúrták át.

— **A református egyház sikkasztója.** A rendőrség értesítést kapott arról, hogy *Dóczy József* aki a református egyház pénztárából haterzen koronát sikkasztott és megszökött, *Afrika* felé vette az útját; családjával együtt *Triszentben* élt hajóra. *Dóczy* már volt Afrikában, hosszabb időt töltött Kairóban és Alexandriában. Itthon ilyet az emlegette, hogy szeretne visszamenni Afrikába, de nincs utiköltsége. A rendőrség intézkedett, hogy *Dóczyt*, mielőtt partra száll, letartóztassák.

— **Gáll József balesete.** *Temesvárról* jelentik lapunknak: *Dr. Gáll József* főrendiházi tagot a napokban *Temesváron* baleset érte. Amint a kocsirol lezállt, eloszuott, bal combjaita megrándult s zúdításokat is szenvedett; *Dr. Gáll* e baleset következtében kénytelen több napig az ágyat őrizni.

— **Octave Mirbeau a nacionalizmusról.** *Octave Mirbeau*, ki *Egy szabotázsi naplója* című regényéről a legolvasottabb francia írók közé emelkedett, jelenleg Bécsben tartózkodik, hol egy újságíró meginterjuvulta. *Mirbeau* első sorban írói karrierjéről kezdett beszélni:

— Első sikerem — ugymond — *Le calvaire* című regényem volt. A szerelem regénye ez, de az ellenség iránt érzett szerelem. Egy fiatal francia fittnek történetét beszélem benne el, aki 1870-ben megismerkedik a háború minden borzalmával és ennek az érzésnek hatása alatt lassan-lassan megszereti ellenségét, a poroskót. Természetes, hogy a nacionalisták előtt gyűlötté tette a szegény nevemet. *Dühöngve* támadtak rám. Mind hevesebbé váló kirohadások ismerték tetteim nevemet. Ezután *L'abbé Jules* és *Sebastian Roché* írtam. Ebben a könyvemben azt mutattam meg, hogy hogyan és milyen célokra nevelik a jezsuitákat. Ellenségeim mindjobban szaporodtak és *dühöngésük* *Le jardin des supplices* című regényem megjelenése után mintegy kulminációját érte el. En tudnillik ellensége vagyok a klerikalizmusnak és nacionalizmusnak. Különösen a nacionalizmusnak. Meg vagyok győződve, hogy idővel le fognak mindazok a korlátok hullni, melyek ma a népeket elválasztják egymástól. A forgalomnak mindjobban közeledésed technikája, a vasutak, a távirók mind közelebb hozzák egymáshoz a nemzeteket, megkönnyítik és közvetítik az eszmék nemzetközi kicserélését és amalgamizálását. A népek lassanként megérlik és így méltányolják is egymást. A merév ellentétek enyhülnek és idővel egészen eltűnnek. És ha ellentétek nem uszítják többé egymás ellen a népeket, akkor a háborúk is maguktól fognak megszűnni. Természetes, hogy ez a fejlődés nem máról holnapra fog végbemenni. Még évek hosszú sora fog leolyni, míg odáig jutunk, hogy a népek nem karddal kezükben fogják igazsáikat eldönteni. Azok az eszmék, amelyek évezredek néveit semmisítették meg, nagyon lassan működnek. De haladásuk mindamellett világosan észlehető. 1870. óta nem volt nagy háború. Ezt is a nemzetiségi gyűlölet szította. Az orosz-török és a spanyol-amerikai háborúkat azért harcolták végig, mert az egyik nemzet a másik rovására akart meggazdagodni. De ez is meg fog szűnni. Hiszen látja, most, mikor a macedóniai lázongások olyan kedvező alkalmat nyújtanak a háborúra, úgy Oroszország, mint Ausztria-Magyarország is tartózkodik a fegyverbeavatkozástól. Csak azért, mert egy állam sem akarja a felelősséget a világgal és népeivel szemben magára vállalni. Ez meggyőző bizonyítéka a békeszme virulásának. Mert ilyen felelősséget nem ismeretek vagy nem akartak ismerni ezelőtt. Meg vagyok győződve, hogy felvirrad az a nap, mikor valamennyi nemzet leteszi kezéből a fegyvert.

Ezeknél a szavaknál *Mirbeau* hideg, szürkés-kék szeme villogni kezdett és hangját tűz hevíti át. Látszik hogy hitvallást mondja el.

De csakhamar feléled benne a szatirikus.

— Célok és törekvésem az, folytatja, hogy megmutassam, hogy milyen rosszak és korhadtak a mai társadalmi viszonyai. Ezért írtam meg *Egy szabotázsi naplója* című regényemet. Ezt a könyvet felismerették és a pornografikus irodalom termékei közé sorozták. Így ismerik az embert sokszor fölré! Cselédjeink retentő nyomorúságát akartam megrajzolni. Persze nem hallgathattam el semmitsem. A társadalmi nyomort és okait alaposan tanulmányoztam; ezért nem tudok szerelmi regényeket és szerelmi szindarabokat írni. Első drámám: *Le mauvais bergier* a proletariátusnak legmélyebb mélységeibe szállók le. A francia anarchisták rajzoltam meg benne. Legújabb drámám „Les affaires sont les affaires“ (Az üzlet) szintén a modern társadalom ellen intézett támadás. Ugyanaz lesz későbbi drámámmal: *Le foyer*, melyet a jövő évben fogunk a *Theatre Francaisban* előadni. Valamennyien a mai állapotoknak véres szatírái.

Mirbeau többi nyilatkozata Béccsel foglalkozik és így a mi közönségünket nem érdekli.

— **Sztrájkok.** Pécsről jelentik, hogy a sztrájkolókhoz ma az összes asztalosmunkások, továbbá a kőfejtők s az *Angster*-féle orgonagyár munkásai is csatlakoztak. Még egyik sztrájk sem ért véget s most folyik a békéltető tárgyalás. A kőművesek csak akkor hajlandók munkába állni, ha a munkaadók háromnegyed része teljesíti a követeléseket. Eddig azonban a munkaadók csak a fele hajlandó engedni. — *Lille*-ből táviratoznak, hogy az armentieri sztrájkolók *Lillebe* érkeztek, hol öt szövő- és fonógyárat, amelyekben 2900 munkás foglalatokodik, kényszerítették a munka megszüntetésére.

— **Tüntetés Légrádyék ellen.** A *Légrády Testvérek* nyomdájának személyzete már napok óta sztrájkol azért, mert a vállalat a *Pesti Hírlap* szedését, ezt a nehéz éjszakai munkát, fejletlen gyerekekkel végezteti, ami által egész csomó hivatásos szedőt megfoszt kenyerétől. A vállalatnak minden alkalmazottja sztrábjára lépett még a múlt héten s azóta a *Légrády Testvérek* nyomdájában szünetel a munka a *Pesti Hírlap* munkájának kivételével, amelynek kiskorú szedőgyerekeit a kezeik között tartják *Légrádyék*. A vállalat nem volt hajlandó megadni a munkások követelését s ezért a nyomda alkalmazottjai falragaszokon és körleveleken fordultak a közönséghez, amelyekben elmondják, hogy a tulajdonosok milyen embertelen módon bántanak veük, s felkérlik a közönséget, hogy sztrájkjukat az által támogatssa, hogy ne olvassa a *Pesti Hírlapot*. A vállalat ezek után még kevésbé akart szóba állani a nyomda sztrájkolók személyzetével s az úgy támadt elkeseredés ma este nagyarányú tüntetésben tört ki a *Légrády*-nyomda előtt. Este nyolc óra tájban ugyanis mintegy 800–1000 főnyi munkás vonult a nyomda elé s ott éktelen abcugolásban tört ki.

— **Le a vámpirokkal!** Kiszipolyoznak bennünket! Abug a *Légrády*akkal!

Ilyen kiáltások hangzottak pár perccel, amikor a készenlében lévő rendőrök előjöttek rejték helyükből. De a kivonuló rendőrök hatalmas kőzapporral fogadták a sztrájkolókat. Az egyik kődarab a homlokán érte *Szentkirályi Béla* rendőrfelügyelőt, akinek súlyos sérülését a közelben lévő mentők köztölték be. A rendőrség erre rohamot intézett a tüntető munkások tömege ellen s ekközben huszonkét embert letartóztattak a rendőrök és bevitték őket az V-ik kerületi kaptányságra, amely magánosok és hatszáz elleni erőszak címén megindította ellenük a vizsgálatot. A rendőrök a nyugati pályaudvar felé szorították a tömeget, amely ekközben még elégette a *Pesti Hírlapnak* pár példányát, miközben erősen abcugolta a *Légrády*akkal. Kilenc óra után a *Pesti Hírlap* épülete előtt s étkergetett sztrájkolók egy része a *Gerlőczy*-utcában gyülekezett, a *Wodtner* cég nyomdájára előtt, amely a sztrájk óta a *Légrády Testvérek* sürgősebb munkáit végezte. A tömeg ott is hatalmas abcugolásba tört ki s beverte az épület ablakait. Ekközben a rendőrök értesültek a tüntetésről s szétosztatták a tömeget, miközben három ellenszegülő tüntetőt bekísérték a IV-ik kerületi kapitány ságra. A tüntető nyomdászok ezután szétoszlottak.

— **Égő petróleum források.** *Odessából* táviratoznak, hogy a *Berni*-féle hatalmas petróleum-források és gráttelepek nyolc nap óta lángban állanak s oly rettenetes a tűzvész, hogy mentésről szó sem lehet. Az égő petróleum patakokban folyik a *Kaspi*-tóba s olyan nagy tűzet, üsttelieket okád, hogy még kilométerekre is elhat. A tűzvész átterjedt a *Brocinski*-féle gyártelepekre is, ahol a tartók és finomítógyárak kigyulladtak. Több mint hárommillió pud petróleum pusztult el eddig. Növeli a veszedelmet, hogy nagy vihar támadt s az égő petróleum több négyyszögkilométernyi területet előmúlt. A kárt hozzávetőleg tízmillió rubelre becsülik.

— **A pénzeslevélhordó gyilkosa.** A hatodik kerületi kapitányhoz ma névtelen levelet kapott, amelyben az van megírva, hogy *Gyalog* Mihály budapesti mézárósságát követte el a merényletet *Boda István* pénzeslevélhordó ellen. A névtelen levélre a rendőrségre kísérték *Gyalog* Mihályt s itt kiderült, hogy a névtelen följelentést a felesége, *Zsófia* Zsófi írta, aki azért jelentette fel az urát, mert elhagyta és szeretőket tartott. Az asszonyt is bevitték a rendőrségre s itt azt mondta, hogy *Gyalog* Mihály félével ezelőtt *Lugoson* is követelt el rablói kocsigát, sőt még azt is mesélte, hogy látta, amikor a mézárósság egyik barátját mulatozás közben leölték. Akkor el is vált a gyilkos embertől. *Zsófia* Zsófi vallo-mása szerint *Gyalog* a pénzeslevélhordó kirablása után megjelent az 5 Behm-utca 34. számú lakásán s kérte, hogy álljanak össze ismét, s hangoztatás, hogy most már van ura pénze, amennyi kell. *Krecsányi* detektívönök vállatára fogta a gyanúsított mézárósi, aki folyton azt hangoztatja, hogy az asszony vallo-másából egy szó sem igaz. A rendőrségnek is az a gyanuja, hogy a féltékeny asszony beteg, s nem is tulajdonított nagyobb fontosságot a följelentésnek. Mindazonáltal a nyomozást megindították s a detektívek házkutatást is tartottak *Gyalog* Aradi-utca 40. számú lakásán, de nem találtak semmi gyanus nyomot.

— **Viharok.** *Berlinből* táviratoznak: A mai heves vihar balesetet és sérülést okozott. Több embert a lezuhló falazat sértett meg. A vihar több írt kiszakított és sok ablakot és utcai lámpát betört. A telefonközlékedés sok helyen órákig meg volt zavarva. — *Drezdából* táviratoznak: Ma délelőtt a vihar következtében a városi népiúrdó négyemeletes állványja összedőlt. Ez alkalommal három munkás életét

vesztette és négy súlyosan megsebesült. Németország több más városából is pusztító viharokról adnak hírt.

— **Az óbudai kódobálás.** Ó-Budán, a Vihar utcában néhány nap óta valaki kódobálással rémítgeti a hiszékeny embereket. A környék lakossága a rendőrséggel együtt kereste a titkos kódobálót, de nem akadt a nyomára. Ma reggel a rendőrök tetten érték *Hangi* Rózi szeszlányt, amikor a szomszédos ház kéményéből kővet dobott. De mivel ezzel a tettenéréssel a kódobálás nem szűnt meg és tovább hullott a kő akkor is, amikor a lány már fogva volt, azt hiszik, hogy a leánykák társai vannak a dobálásban. Most ezeket a társakat keresik.

— **Egy örült rémítette.** Fogarason egy *Bucska* nevű katolikus tanító örületi rohamában magát és 12 éves *Margit* nevű leányát égő petroliummal leöntötte. Mindketlen belehalt égési sebeibe. *Bucska* neje, aki a szerenostleneket meg akarta menteni, súlyos égési sebeket szenvedett.

— **Az osztályorszájáték húzása.** Az osztályorszájáték mai húzásán ötezer koronát nyert a 13733 91104 10892 számú sorsjegy; kétezer koronát 54390 63035 15401 88974 79537 82196 5-445 23734 6830 54247 50712 16140 94700 91573 57976 25865 94250 74823 29951 68046 105421 44267 53833 51924 61763 22873 85953 62095 81725 107262 63161 41210 30885; ezer koronát 86232 81370 45310 37655 86457 67781 31155 78299 79523 20526 1-871 44540 65997 4337 85873 49329 6344 29941 103476 68415 91055 79444 861 55362 33924 16779 2117 35924 7909 46731 2697 13071 76459 72055 95180 69515 9584 95-40 83963 104474 2666 31296 32944 38878 37459 72476 58314 34063 6983 97071; ötszáz koronát 98128 38942 24218 59718 104290 50100 37202 3-797 622 78204 14918 46414 97997 94633 89708 75138 109415 4614 21129 27899 72156 82881 103650 19305 25102 19767 7022 69329 76128 24820 9145 93554 24730 2-56 37366 109138 40022 82441 45444; 15754 6351 104244 39169 17050 69 40 54015 63527 85570 65794 60107 62471 98329 65992 48634 10076 58018 59765 20523 5-816 83065 13918 15012 75103 106437 44470 3290 35678 65-86 62086 9463 74430 82808 4-547 2495 36169 39634 108369 92022 15676 63128 42961 87041.

(x) Használt-e már Stomatint?

A szegedi véres nap.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, október 7.

Az első felindulás láza némiképpen csillapult, de még mindig elég hangosan zúg a felháborodás a szegedi katonai merénylet miatt. Hogy általában valamivel nyugodtabban ítéljük meg a szomorú esetet, abban része van a mai napon közzétett hitelesebb tudósításoknak is, amelyek egy lényeges részletre nézve eltérnek az éjjeli telefonjelentésektől, amennyiben megállapítják, hogy a kaszárnya előtt lefolyt utcai harcban a katonaság nem adott sortűzetet, hanem csak egy kővel megdobott oláh baka lötte ki fegyverét, az egyik verzió szerint véletlenül, a másik szerint, az útszén feldühödvé, szándékosan. Ez mindenre enyhíti az esetet, noha a sérelmek, amelyeket a katonai parancsnokság kihívó daccal elkövetett, így is elég súlyosak. Minősíthetetlen vakmerőség volt a korszorának a város őrizete alatt levő szoborról való eltávolítása és azután az utcák fegyveres megszállása, amire a katonai hatóságnak a polgári hatóság megkeresése nélkül nincs joga.

Mindenesetre elesik egy része azoknak a kommentároknak, amelyek abban a foltévésben keletkeztek, hogy sortűz volt. És itt lehetetlen visszafojtani azon való csodálkozásunkat, hogy szegedi hírlapíró-kollégáink, akiktől mi és fővárosi lapársaink tudósításainkat kaptuk, akkora tévedésbe eshettek, amelyet a viharos nap és még viharosabb éjszaka izgalmai sem magyaráznak meg eléggé. Ha két század katonaság sortűzetűd, az retentő nagyot durran és ugyancsak erősen világít. Azt a durranást egyetlen puska hangjával, azt a villanást egyetlen lövés fényével összetéveszteni bajos. Még bajosabb meg nem hallani, meg nem látni. Ugy van pedig, hogy nemcsak a mai, hivatalos és magánjelentések egyeznek meg abban, hogy nem volt sortűz, hanem a szegedi három napilag közül az egyik, a *Szegedi Híradó* más az este sem vette észre, mert ma reggeli tudósításában nem ír sortűzről, ami nem is volt.

Ismételjük azonban, hogy csak az a része esik el minden kommentárnak, tehát a miénknek is, amely a sorstűzhöz kapcsolódott; de ez nem tünteti el azt a vérlázító tulkapást, amelyet a

chlopi hadiparancstól megvadult katonai parancsnokság magáról való megfélekedésében elkövetett.

Mai tudósításaink a következők:

Csata után.

A véres éjszakának alig van már nyoma az utcákon, ámbar a lakosság ma is roppant izgatott. Külsőleg azonban a város hajnali négy óra óta csendes. A katonák bevonultak a kaszárnyákba s tisztiket ma nem is lehetett látni az utcán. A tegnapi esti ostromállapot megszűnt.

A tüntetők közül a rendőrség kilencet tartóztatott le, ezek közül ma a kihágási bíróság három két napit, egyet pedig nyolcon napi elzárásra ítélte, mert ezeknek a zsebében köveket találtak. A letartóztatottak mind csavargók, akik a tüntetés alkalmával csak halászni akartak a zavarokban.

Csallány térparancsnok, aki abban a véleményben van, hogy a korszort nem katonák tették vagy tétették a szoborra, ma megkereste a rendőrséget, hogy indítson vizsgálatot aziránt, nem történt-e itt visszaélés a katonák nevével. *Horváth* Sándor honvédfőhadnagy, *Csallány* altábornagy segédítette, aki a megkereséssel ma délelőtt jelentkezett *Rainer* rendőrfőkapitánynál, közölte vele a katonai sebesültek névsorát és kérte a polgári sebesültek neveinek jegyzékét.

Amint híre járt a városban a katonai megkeresésnek, azonnal számosan jelentkeztek önkéntesen a rendőrségnél s becsületszavukkal jelentették ki, hogy már napokal előbb tudomásuk volt arról, hogy a katonák korszort akarnak tenni a Kossuth-szoborra.

A rendőrség különben már korra reggel óta azt kutatja, hogy a korszort vajon polgárok vagy katonák tették-e a szoborra. A vizsgálat során kihallgattak több polgárt s a szegedi hírlapírókat. Ezek azt vallották, hogy a korszort költségeit csakugyan a visszatartott katonák gyűjtötték össze, azonban nem katonák, hanem polgárok tették le a szoborra a korszort. Akik e vallomást tették, kijelentették azt is, hogy semmiféle presszió alatt sem fogják megnevezni azokat a katonákat, akik a korszorura pénzt gyűjtöttek.

A város holnapi rendkívüli közgyűlése meg lehetőségen viharosnak ígérkezik, mert a város közönsége elégtételül *Csallány* honvédkerületi parancsnok eltávolítását követeli. Neki tulajdonítják ugyanis *Herodek* főhadnagynak a nyugdíjazását is *Kerner* katonai karmesternek ismeretes Kossuth-nóta-afférből kifolyólag, akinek egy zenezsámához állítólag *Herodek* írta a szöveget.

A város elégtételt kér.

A városi tanács ma délelőtt ülést tartott, amelyre *Tóth* Pál helyettes-polgármester meghívta *Kállay* Albert főispánt is. *Rainer* József főkapitány elmondotta a tegnapi eseményeket, mire *Tóth* Pál indítványozta, hogy a törvényhatósági bizottság holnap rendkívüli közgyűlést tartson. Ehhez a főispán is hozzájárult.

Szelekke Lajos tanácsos indítványozta, hogy ne csak a belügyminiszterhez, de az országgyűléshez is irjanak föl. Ezt az indítványt elfogadták.

Taschler Endre tanácsos indítványozta, hogy a tanács mondja ki, hogy a tegnapi katonai merényletben nemcsak kegyeletlenség, de törvényes sértés is volt. Ezt az indítványt is elfogadták.

Végül elhatározta a tanács, hogy a holnapi rendkívüli közgyűlés elé a következő határozati javaslatot terjeszti:

Miután a katonai hatóságnak ama ténye által, hogy a város birtokában levő és közterén elhelyezett szoborról korszort a kivezényelt fegyveres katonaság hatósági közeg elleni erőszak alkalmazásával, a nélkül, hogy a katonaság vezetője e ténykedésre írásos fölhatalmazással látott volna el: eltávolította és eltulajdonította, továbbá az által, hogy a közigazgatási hatóság megkeresése nélkül szorony katonai őrzőerőket küldött ki: törvényes hatáskörrel tépte és nem csupán a szoborhoz fűződő nemzeti kegyeletet, hanem a törvényt magát is megsértette, mindezeknél fogva javasolja a városi tanács, miszerint intézzen a közgyűlés fölirotat a belügyi kormányhoz, valamint az országgyűlés képviselőházához a sérelmek orvoslása iránt.

A város közéletének vezető férfiai óriás sérelemnek tartják a korszort elvitelén kívül azt,

hogy *Csallány* altábornagy a hatóság beleegyezése megkérdezése nélkül, a szabályzat és a törvény ellenére csapatokat cirkáltatott a városban. Ez olyan dolog, hogy senki se tud rá példát.

Nem volt sortűz.

A tegnapi esti összeütközések alkalmával a katonaság nem adott sortűzetet a polgárságra. A katonaság lövfegyverét egyáltalán nem használta. *Winkler* őrnagy a lapok tudósítója előtt beismerte, hogy egy oláh katonának elsült a fegyvere, de ez csak véletlenség volt; a katonát követ mellbedobták, amikor a fegyverét megtöltötte s mivel a katonaság megátorodott: a puska véletlenül elsült. Ennek a puskának a golyója zuzta szét *Krausz* Jánosnak a combját.

Érroll, valamint a katonai hatóság egyéb intézkedéseiről egy félhivatalos jelentés ezeket mondja:

A katonai hatóság különben kijelenti, hogy sortűzet egyáltalán nem vezényelték. A Mars-téri kaszárnya előtt történt ugyan két lövés, de ez egy oláh katonaság fegyveréből történt, akik követ mellbedobták és aki ezen való haragjában, minden parancs vagy utasítás nélkül sötötte el kétszer fegyverét. Ennek a katonának a lövése sebesítette meg a főntemített *Krausz* nevű embert. A szegedi katonai hatóság egyáltalán nem kért katonai segítséget a temesvári hadtestparancsnoktól, táviratban csupán jelentést tett a hadtestparancsnokságnak a szegedi eseményekről. A tegnapi tüntetésekben résztvevők közül a rendőrség kilenc embert tartóztatott le, akiket ma két-három napi elzárásra ítéltek el. A katonai hatóság megindította a vizsgálatot arra nézve, hogy kiktől származik az a korszort, amelyet a harmadik évüket kiszolgált, de visszatartott katonák nevében a Kossuth-szoborra letettek. A katonai hatóság abból a foltévésből indul ki, hogy a dolog nem is a katonaságtól eredt, hanem polgárok tették le a harmadéves katonák megbízása és fölhatalmazása nélkül, de azok nevében a korszort, hogy így mesterségesen időznek elő a konfliktust. Ezzel szemben a polgárság körében határozottan állítják, hogy igenis, a harmadéves katonák föllérenként összerakott pénzükhöz készítették és tétették le a korszort a Kossuth-szoborra. Bármint áll is a dolog, egyelőre még teljes a sötétség arra nézve, hogy melyik ezred legénysége gyűjtötte volna össze e célra a pénzt.

Furesa mosakodás.

Ennél a félhivatalos tudósításnál, amely megelégszik egyes dolgok rektifikációkkal, sokkal furesább a következő, amely már magyarázatot:

A Magyar Távirati Iroda illetékes helyről a következőkről értesül: A tegnapi Szegeden előírtuldt sajnós esetről a honvédelmi minisztériumhoz részletes jelentés még nem érkezett. A beérkezett hivatalos távirati tudósítások szerint tegnapi reggel korszort tettek a szegedi Kossuth-szoborra e fölirotat: A visszatartott katonák — Szent emlékednek. Midőn a katonai parancsnokság erről értesült, lépéseket tett a politikai hatóságnál a korszort eltávolítása iránt. Bár kétség fér ahhoz, hogy a katonaság részéről történt-e a politikai hatóság, a katonai szabályok szerint nem volt megengedhető, hogy a katonaság nevében íyesim megtörténhessék. A katonai parancsnokság eltávolította volna a korszort, ha politikai célzattal bármely más szoborra helyezték volna. A korszort annak eltávolítása után, hivatkozással a katonai szabályokra, a politikai hatóságnak át. A vizsgálat fogja kideríteni, hogy a politikai hatóság föladata magaslátán állott-e, midőn a pressziónak engedve, a korszort a tömegnek kiadta, sőt hatósági segédkezőkkel úra a szoborra helyezte. A katonai hatóság abbeli eljárása sem kifogásolható, hogy szigorúan ragaszkodva a katonai szabályok rendelkezéseisehez, másodsor is eltávolította a korszort. A katonaság a nemzeti kegyeletet mindenkor respektálta és ha azon sérelem esett, a vizsgálat fogja kideríteni, ki követte el.

Egy „illetékes tényező.”

És hogy igazán ne legyen hiány olyan hivatalos magyarázatokban, amelyek arcunkba kergetik a vért, ma este megszólal valaki, egy nagyalású férfiú, hogy védelmezze a katonai hatóságot. A valaki, akit a nyilatkozatot közreadó *Magyar Szó* így ír körül, hogy „állásánál fogva illetékes tényező”, még pedig a honvédelmi minisztériumban, a következőket mondotta lapársaink tudósítójának:

— Nem hiszem, hogy azt a korszort tényleg

katonák helyezték volna el a szoborra. Katonák tudják, hogy nekik felsőbb hatóságok engedelmé nélkül kosszort semmiféle szoborra elhelyezniök nem szabad; akár Kossuthé, akár Hentzié legyen a szobor. Majdnem bizonyos, hogy a kosszort lételete politikai cöliből történt olyanok részéről, akik zavart akarnak csinálni, s ha így áll a dolog, nem lehet eléggé elítélni a kosszort-ügy rendezőit. Hazafiatalanabb, lelkiismeretlenebb dolgot nem lehetett volna elkövetni.

Ami a szegedi katonai hatóságok eljárását illeti, ha úgy történt, amint a lapok írják, az korrekt volt. A katonai parancsnokság elírás szerint köteles olyan kosszort, melyet a katonák tettek le felsőbb engedelmé nélkül, eltávolítani. Kötelesek eltávolítani, ismétlem, akár Kossuthnak, akár Hentzinek szobráról. Szegeden csak ennek az előírásnak tett eleget a katonai hatóság, még pedig igen óvatosan. Előbb felkérték a rendőrséget, csak akkor léptek közbe önhatalmúlag, amikor az megtagadta a segítséget. De katonák akkor is tapintatosak voltak: visszaadták a kosszort a rendőrségnek. Hogy a rendőrség nem nyújtott segítséget a katonai hatóságoknak a kosszort eltávolítása körül, súlyos hiba és kötelességmulasztás. A rendőrség tudja, tudnia kell, hogy mit ír elő a szabályzat ilyen esetekben.

Ami már most azt illeti, hogy mi következménye lehet az ügynek, válaszul az, hogy semmi. A szegedi katonai hatóságok, ha úgy történt a dolog, amint a lapok írják, csak kötelességüket teljesítették. Bajt nem érheti őket. Nem érheti abból sem, hogy a kosszort örv rendőr förlökték. Azt mondják, hogy a rendőr a közhatalmat képviselte. Lehet. De ez nem változtat a katonai hatóságok álláspontján. Azok kötelesek a katonai szabályzatnak minden akadály dacára érvényt szerezni. Elvégre nem türhető, hogy a hadsereggel pacakozzon valaki. A katonaságnak minden eszközzel meg kell óvnia tekintélyét.

Ismétlem: ha van hibás, akkor a szegedi rendőrség az, melynek kötelessége lett volna, ha hivatása magaslátán áll, a kosszort eltávolítani.

Egyebekben az ügy állásáról csak annyi tudomásunk van, amennyit a lapokból merítettünk. Intézkedünk azonban, hogy akár írásban, akár táviratilag, akár élőszóval sürgős és részletes jelentést kapjunk.

Ez a nyilatkozat úgy van beállítva, hogy a nyilatkozó nem lehet más, mint Gromon Dezső honvédelmi államtitkár. Várjuk az államtitkár ur cáfolatát. Várjuk, bár semmi okunk kétségbevonni laptársunk tudósításának megbízhatóságát. Szeretnők mégis, ha megcáfolná az illetékes tényező azt a szörnyűséget, hogy a katonaság feljebbvalójával rendelt polgári kormányhatóság ilyen kétségbejöttön bárgyu véleményével van arról a viszonyról, amelyben a katonaság a polgári hatósággal és a törvénnyel van. Hallatlan, hogy az alkotmányos végrehajtó-hatalom vezető helyéről hirdetnek olyan doktrínákat, amelyekben a valóságos jogállapot tótágast áll, amelyek a katonai hatalmat fölébe helyezik nemcsak a polgári hatóságnak, hanem a törvénynek is. Szeretnők hát hinni, hogy az a nyilatkozó apokrif, de ha nem, akkor nem maradhat komoly felelősségvonnás nélkül.

Részletek.

A tegnapi utcai harcok keletkezéséről és egyes részleteiről pötlőleg még a következőket közölhetjük a ma ideérkezett szegedi lapok és egyéb tudósítások nyomán:

Már korán reggel értesült a helyőrség téparancsnoka, Csallány Géza vezérőrnagy, honvédkerületi parancsnok, hogy a Kossuth-szoborra kosszort helyeztek saját katonái. A téparancsnok haladéktalanul érintkezésbe lépett a rendőrséggel. Horváth Sándor honvédfőhadnagyot küldötte a városházára. A főhadnagy a Rainer József főkapitány távolléte miatt vezető szerepre hivatott Szűts József alkapitány hivatalos helyiségében jelentkezett. Elgáta a kerületi parancsnok azon üzenetét, illetőleg felszólítását, hogy a rendőrség távolítsa el a Kossuth-szoborra helyezett kosszort és indítson vizsgálatot, vajjon ki helyezte azt oda?

Szűts József kapitány azt válaszolta erre a felszólításra, hogy a katonaság ügyeibe semmi beleszóvási nincs és így a kosszort sem távolíttatja el.

A kerületi parancsnok most sürgősen újabb stafétát küldött a széképületbe, Barucza honvédszázados. A rendőrkapitány azonban ismét és a leghatározottabban visszautasította a fölhívást.

A rendőrségre küldött tisztek erre két honvédszázadosot rendeltek a Klauzál-térre és miközben

maguk a gyalogezredőt nézték a szentségtelen munkát, a két szakaszvezetőt leszedte a friss babérkoszorút a szobor talapzatáról. Kevés ember volt ekkor a Klauzál-téren. Még állt a piac és kenyereskőfák üldögélték körül a Kossuth-szobort. Óriási ribillió támadt a kölkés és a vásárló-közönség sorában. Rostkovicz Artur lapszerkesztő és Ottovay Károly vaskereskedő a sarkon állottak, amikor ez történt. A két honvédszázados gyorsan előre sietett, a két szakaszvezető futó lépésben vitte utánuk a kosszort. Rostkovicz Artur megragadta a kosszort, de a katonák visszarántották és Rostkovicz engedni volt kénytelen, mert másképp a kosszort kettészakadt volna.

A délelőti folyamán ünneppiesen visszahelyezett kosszort újabb levételéről és az erre következők esztározásáról a következő részleteket közli:

Délután 2 óra felé a 46. gyalogezred Mars-téri kaszárnyájából a 3. zászlóalj két század legénysége indult el Dominik százados vezetésével. A katonaság a Korona-utcán végig egyenesen a Klauzál-térre tartott. Közülük Temesváry Géza inspekción rendőralkapitány állandó rendőrszemeket rendelt ki a szobor őrizetére. A rendőrökön kívül nagyszámu polgárság is állt a téren, mikor a két század katonája megjelent.

Dominik százados a szobor mellé vezényelte csapatát és megparancsolta a közlegényeknek, hogy a kosszort távolítsák el. Egy közlegény föl is állott a piederstáira, hogy a kosszort felé nyujjon. Kormos József 11. számú rendőr azonban hátulról belékapaszkodott és visszarántotta a földre. A vezénylő századosnak pedig ezt mondta:

— Nem engedem a kosszort levenni, a város nevében!

Dominik százados erre kardot rántott és a rendőr és a szobor közé helyezte azt, dőlőföven kiáltotta:

— Itt én parancsolok! Katonák, teljesítsétek kötelességeiteket!

A közlegények, jóravaló magyar fiúk valamenynyen, elrettek a szentségtöréstől és a nép haragjától. Nem merték a parancsnak engedelmeskedni.

— Gazemberek, kutyák! Mit álltok itt? Tépjétek le a kosszort! — kiáltottak rájuk a hátuk mögött levő tisztek és hátulról lökdösiék őket. A katonaság erre kettős kordont vont a szobor körül. Kormos József és Varró István rendőrök ellenállottak ugyan, de leszerelték és ellökték őket. Két közkatona ekkor föllépett a szobor talapzatára és póznákkal leemelte a szalagos kosszort.

Ekkor történt, hogy amint a katonaság újra sorakozott, egy uriaszony a fölháborodott közönség sorából előre jutott és nyíltan, óriási tömeg előtt kiköpött az egyik tiszet előtt.

A vezénylő százados kretafehér lett és eltakarta arcát. Azonban újra rendbeállította századait és visszavonulást vezényelt. Így indult el ismét a Korona-utcán át a katonaság a kaszárnyába. A tömeg utána rohant. Középről hullott a katonaságra, amely türelmesen háttá fordított az üldöző sokaságnak. A támadás azonban mind veszedelmesebb jellegűt öltött. Egy hatalmas, téglaladar nagyságu kő fején talált egy közlegényt, aki eszméletlenül terült el a földön. Bevittek egy közeli magánháza. A katonaság erre szintén támadólag lépett föl. Dominik százados hátrafordította csapatát és szuronyt szegezve, dobost mellett, rohammal indult visszaelé. A néptömeg erre megütamodott, de látván, hogy a roham csakhamar véget ért, újra a katonaság ellen fordult és kövekkel megb dobálta. A zsidó templom tájékán a katonaság megismételte a rohamot. Utközben történt, hogy egy elsőemeleti ablakban egy katonatiszt mutatkozott. Abban a pillanatban egész közpör indult az ablakra, melyből a megtámadott katona sietve visszahúzódott. Mikor a csapat a kaszárnyába ért, a nép dühe az ablakok ellen fordult. Néhány perc alatt 30—40 ablak minden üvege eszürömpöve hullott az utcára. A katonák ekkor újra megjelentek a kapu előtt. Dominik százados benn maradt; a vezényletet egy főhadnagy vette át. A legények arconalban észre állították. Azután visszaülték az ordíva menekülő népet a zsidó templomig.

A csatározás mind veszedelmesebb színezetet öltött.

Szerencsére, ekkor Szűts József alkapitány megjött egy szakasz lovasrendőrrrel. A lovasátadásra a tömeg néhány perc alatt szanaszét futott.

A hatóság intézkedik.

Tegnap délután a szervező-bizottság éppen ülést tartott a városbázán, amikor a tanács értesült az eseményekről. Dr. Gaál Endre városi tanácsos igazoltan felugrott helyéről. Kérte a bizottságot, hogy oszoljon szét, s követelte, hogy a tanács azonnal ülést tartson. Ekközben belépett a tanácssterembe Cseréi Ede ügyvéd s huszonöt városi képviselő nevében indítványt adott át a polgármesternek, hogy azonnal hívja össze a törvényhatósági közgyűlést.

Délután öt órakor Koszó István, Becsey Károly és Pap Róbert ügyvédek fömentek a polgármesteri hivatalba s a város közönségének nevében kérték a polgármestert, hogy azonnal hívja össze a tanácsulást.

Tóth Pál helyettes-polgármester teljesítette is ezt a kérést és összehívta a tanácsulást, amelyen Szűts József rendőrkapitány jelentésének meghallgatása után konstatalták, hogy a katonaság azzal a tétellel, hogy a város tulajdonában levő szoborról önhatalmúlag eltávolította a kosszort, nemcsak a nemzeti kegyeletet sértette meg súlyosan, hanem sérelmet ejtett a közigazgatási hatóság jogkörén is, mert a város területén kizárólag a város hatósága rendelkezik; Dominik százados a hatóság ellen erőszakot követett el, amikor a szobor őrizetére kirendelt rendőr távozásra kényszerítette. Ennek alapján elhatározta a tanács, hogy a sérelem orvoslását távirati uton kéri a belügyi kormánytól s hogy plakátokon tudatja intézkedését a város lakosságával. A belügyi kormányt küldött távirat így szól:

Belügyminiszter urnak, Budapest.

Kossuth Lajos szobrára ma hajnalban kosszort tettekt „Dicső emlékednek — a visszatartott katonaság” föihiratu szalaggal. Ennek eltávolítását Csallány állomás-parancsnok megbízásából Horváth Sándor főhadnagy a rendőrségnél kérte, ami illetékeltenség címén megtagadtattott. A kosszort Barucza Sándor honvédszázados, Horváth Sándor főhadnagy és két altiszt által eltávolították s a rendőrséghez hozattott, hogy annak elhelyezése kinyomoztassék. A kosszort kiadását a mai napot ünneplő polgárság testületileg kérte, ami nagyobb zavargások kikerülése végett kiadatván, a polgárság által a szoborra visszahelyeztetett. Délután egy század 46-ik gyalogezredbeli katonaság által a kosszort Dominik százados vezetésével és parancsa folytán levették; a szobor őrizetére kirendelt Kormos József rendőr az ellen tiltakozott; a levétel végett fölmászott katonát a rendőr lebuza. Dominik százados kijelentette, hogy „most mi parancsolunk itt”, és erre Dominik egy másik tiszt kardját a rendőr elé tartotta, a katonaság a szuronyt föltüzve körülfogta a szobrot és a kosszort levéve, a lakatyaná vitte. A polgárság abcugolással kísérte a katonaságot, miközben követ dobálta. A katonaság szuronysegezve visszafordult és hátrálásra bírta a közönséget. Vizsgálatot és a rendőrségen ejtett sérelem orvoslását kérjük.

Szeged város tanácsa.

Csallány generális áldozata.

Fokozza az általános izgatottságot egy újabb eset, amelyet ugyancsak Csallány vezérőrnagy terhére rónak fel. Emlékeztetes, hogy néhány hónap előtt Kerner Jenő, a szegedi honvédezedred karmestere ellen valóságos hajsztát indítottak, mert egy általa megzenésített indulóban a Kossuth-róta néhány üteme volt felhasználva. A hajsza azzal végződött, hogy Kernernek felmondották és el kellett hagynia az állását. Az elcsapás Csallány vezérőrnagy műve volt. Volt a hajsztának még egy üldözöttje is, Herodek szegedi honvédfőhadnagy, aki Kerner indulójának a szövegét írta. Ellene is megindították az eljárást s Herodek sejténn, hogy mi várhat rá, felhasználta előkelő összekötöttései mi által helyezte magát a koronaórséghez. Azt hitte, hogy most már biztonságban van, nem fogják tovább zaklatni.

Ezt hitték a szegediek is. Mekkora volt azonban a meglepetésük, amikor a katonai rendeleti közlöny tegnap számából arról értesültek, hogy Herodeket nyugdíjazták s miután még nincsen meg neki a megfelelő szolgálati ideje, csak négy évre szól a nyugdíjazás. Felhívták, hogy ez idő elteltével keressen magának valami polgári foglalkozást. Herodek derék, jó, hazafias érzésű katonatiszt volt, aki rendszeresen foglalkozott irodalommal, sok magyar népdalt írt és általános kedvelt volt a szegedi társaságokban.

Újabb zavargások.

Délután hat órakor Lengyel Zoltán országgyűlési képviselő Szegedre érkezett. A pályaudvaron nagy tömeg fogadta, amely a pályaháztól egyenesen a Kossuth-szoborhoz ment. A szobornál Lengyel Zoltán beszédet intézett a néphez, nyugalomra intette őket és biztosította, hogy az országgyűlésen mindent el fognak követni, hogy a sérelem kellőképpen orvosoltassék.

A nyugalomra intő szavak a fölkorbácsolt szenvedélyeket nem tudták egészen lecsendesíteni. Esti nyolc óra tájban újból zavargások színhelye lett a város, amikor egy nagy tömeg vonult ki a Mars-térre s hangosan követelte, hogy tüzzék ki a gyászlobogókat a házakra. A kaszárnyában egész nap készenlében állott a 46. gyalogezred négy százada, de kivonulásra mindez ideig nem volt szükség. Estefelől azonban egyre erősebben hallatszott a követelés, hogy tüzzék ki a gyász-

lobogókat minden házra. A haragos nép követelésének nem sok fogantatja lett. Egyes házakra csak nem akarták kitűzni a lobogót. A tömeg tehát elindult az utcákon, végig járta a várost s kövekkel hajigálta meg azokat a házakat, melyekről a lobogó hiányzott. A rendőrség tehetetlenül állt az óriási tömeggel szemben és végre is katonai segítséget kért, melyet természetesen a legmohóbb sietséggel bocsátottak rendelkezésére.

A négy század katonaság, mely addig a kaszárnyában várt, kivonult az utcákra s a gyalogjárók mellett foglalt állást. Ezalatt a tömeg a szeged-csongrádi takarékpénztár házában alakított dobálta be, mire a lovasrendőrök megrohanták a tömeget. A tömeg nem engedett. Szembeszállt a közejük vágató nyolc lovasrendőrrel, lehuzta őket lovaikról s csakhamar parázs utcai háború kerekedett, melyben egy lovasrendőr életveszélyes sebet kapott.

Az utcai harcnak a huszárság vetett véget, amely most trombitaszó mellett rugtatott elő. A harc egy csapásra megszűnt. A tömeg viharos kiáltásban tört ki:

- Éljenek a huszárok!
- Éljenek a magyar katonák!
- Vesszenek a kétféjasasok!

Az éljenzés egyre zúgott, a tömeg barátságos, szívélyes módon köszöntötte azokat, akiket ellene küldöttek. A huszároknak nem akadt hát semmi dolguk. Körutra indultak a városban, de valamerre elhaladtak, mindenütt lelkes éljenzéssel köszöntötték őket. A utcai harcból így a magyar huszárok valóságos diadalmenete lett és egy csepp vér sem ömlött az utca kövére.

A megéljenzett huszárok diadalmenete így ért a Széchenyi-térre, ahol a tömeg is megállapodott. Egy pár percig csendesség támadt, míg végre a rendőrkapitánynak és az őttele támadt, hogy a tömeget föl kell osztlatni. A huszárságot vezénylő tiszt tehát belelovagolt a tömegbe, amely ijedten menekült a térség közepén fekvő virágágyak közé. Az éljenzésnek természetesen vége szakadt s lelkesedésüket így honorálták, ők is kövekkel feleltek. A huszárság, amely nem tudott lovaival a parkba hatolni, visszavonult, míg a rendőrség üldözőbe vette a menekülő tömeget. A tömeg most hirtelen megfordult, közáporral támadt rá üldözőire s egy pillanat alatt összevegyültek a rendőrök és tüntetőik. Irtozatos verekedés támadt, mely végre is a rendőrök futásával végződött.

A huszárok közöttben parancsot kaptak, hogy legott vonuljanak a Klauzál-térre, ahol a Kossuth-szobor körül még mindig óriási tömeg hallgatta a szónokokat. A huszárok az aszfaltozott Klauzál-térre érve, legott attackot kezdtek, de mindjárt az első attacknál borzalmas szerencsétlenség történt. A sikos aszfalton egymásután buktak föl az első sorban haladó lovak, a második sor katonasága pedig belelovagolt a földön hempergőkbe s úgy tiporta az ott fekvő katonákat. Számos súlyos sérülés történt ezen a helyen és többek közt túlvárádi Asbóth Jenő főhadnagyot a kórházba kellett szállítani.

A huszárság csak nagysokára tudott újból talpraállni, s háromszoros attack után tudta csak kitisztítani a teret.

A városháza előtt és a Tisza-kávéház előtt is borzalmas jelenetek játszódtak le. A városház elé már este félkilenckor egy egész zászlóalj gyalogság vonult ki Csicseric alezredes vezetés alatt. A zászlóalj katonaságát kövel dobálták meg, úgy hogy féltíz óra tájban az alezredes szuronyrohammal kergette szét a népet. A Tisza-kávéház előtt brutális módon bántak el avval az intelligens publikummal, mely a szerteszét száguldó huszárság elől a kávéházba menekült. A rendőrök bikaosokkal fölfegyverkezve rohanták meg a publikumot, akit értek, azt ütöttek s így történt, hogy számos, előkelő urat is súlyosan megsebesítettek. A Tisza-kávéház előtt kilenc embert tartóztatott le a rendőrség.

A tegnapi nap történetéhez.

Csallány altábornagy ma délben megjelent a szegedi rendőrségen s arra kérte a rendőrkapitányt, hogy a tegnapi események történetét az ő előadása alapján vegye jegyzőkönyvbe. Az altábornagy előadása szerint a Mars-téren nem

vezényltek sortűzet s hogy mégis történt lövés, annak az magyarázata, hogy egy katonája maga felelősségére süttötte fel fegyverét.

Az altábornagy előadásával szemben a rendőrök és az összes szemtanuk úgy adták elő az esetet, hogy a Mars-térre özőnlő tömeg ellen egy közshadseregbeli tiszt sortűzet vezényelt. A katonaság használta fegyverét és lött. Azonban egyetlenegy oláh bakát kivéve valamennyi katonája fölfelé fordította fegyvere csövét úgy, hogy a golyók nem találhattak. Az az egy Mannlicher-golyó, amely Krausz József combját furta át, az oláh baka fegyveréből származik.

A katonaság közében ma szigorú vizsgálattal tartottak annak kipuhatolására, hogy honnan került a koszoru a szoborra. Annnyit megállapítottak, hogy a harmadéves, visszatartott katonák tették le a koszort. A gyanyu egy Horváth nevű katonára irányul, aki a tizenhatodik század szakaszvezetője. Azt a kerteszt, akinél a koszortur rendelték, ma fölkeresték s azt kérték tőle, hogy nevezze meg azokat, akik nála a koszortur rendelték. A kerteszt mindenféle fölvilágosítást megtagadott.

A következő nyilatkozat közzétételére kérésztünk fel:

A budapesti hírlapokban olyértelmű közlemény jelent meg, mintha a szegedi katonai botrány alkalmával a tömeg vezetésénél részt vevő Mars-téri laktanya fő. Bár alig valószínű, hogy ily képtelenség valahol hiteltel talájon, mégis kell jelentenem, hogy a koszoru elhurcolásának, mely lakásom előtt történt, szemtanuja voltam ugyan, de a Korona-utcan túl történtekről közvetlen tudomással nem bírok és 4 óratól késő estig a városi tanács ülésén voltam.

Dr. Gaál Endre
városi tanácsnok.

Kossuth Ferenc kiáltványa.

Kossuth Ferenc, ma táviratban a következő fölhívást küldte Szegedre Polezner Jenő országgyűlési képviselő címére:

Szegedi polgárok! Ha van némi becső intelmennel, arra kérem Szeged népét, hogy legyen nyugodt és fákézze szive szorongását, mert nem szabad alkalmat adni az önkénykedő hatalomnak arra, hogy győzedelmeskedjék a fegyvertelen polgárság felett, holott ha nyugalommal és kitartással követeljük igazunkat, az igazság fog győzedelmeskedni a hatalom felett. És ha kérelmet nem hallgatná meg Szeged népe, megsebezne az ércszobor szívét, — amit nem fog megenni, mert az ő hazájának büszkesége volt és ma is az.

Kossuth Ferenc,
a függetlenségi párt elnöke.

Csallány tábornok nyilatkozik.

A fölhivatalos Magyar Távirati Irodának jelentik, hogy Csallány Géza tábornok egy beszélgetés folyamán a következőket jelentette ki:

Talán nincs város Magyarországon, hol a katonaság és polgárság közötti viszony szívélyesebb volna, mint Szegeden, hol apróbb incidensektől eltekintve, mi sem zavarta meg a szívélyes együtélést. A hatóság és a katonaság közt sohasem morilt fel véleményeltérés. A tegnapi zajos eset előidézését érthetetlennek tartja, mert azon időtől fogva, mikor a harmadévesek benntartását a hadvezetés elhatározta, máig elégtelenség a legénységnek nem volt tapasztalható. A legénység pontosan megfelelt kötelességének és semmiféle eseményről nem lehetett arra következtetni, hogy politikai tüntetés ragadtassa el magát. Szigorú vizsgálat van folyamatban, hogy a tényállás megállapítható legyen és ebben a politikai hatósággal együttes eljárás folyik. Magára a tényre, a koszoru eltávolítására vonatkozólag Csallány tábornok tisztán a katonai szabályok értelmében járt el, mely nem tartja megengedhetőnek a katonaság cégére alatti tüntést. Mikor neki a Kossuth-szobor megkoszoruzását jelentették, a polgárság a gyászneművel volt. Megkeverte tehát a városi hatóságot a koszoru eltávolítására és Rajner városi főkapitány távollétében annak helyettese, Szűcs kapitány eleinte hajlott a szóra, később azonban megtagadta az eltávolítás-hoz való segédkezést. Időközben közeledett az idő, mikor a gyászneműt a Kossuth-szoborhoz ér. Nehogy a katonák nevében történt megkoszoruzást a tömeg demonstráció tárgyává tegye, intézkedett a koszoru eltávolítására iránt. A lapok közlése a megtámadott katonaság önvédelme dolgában tulzott és bár a katonaságot szóval és kődobálásokkal a legerőszakosabb módon provokálták, s a legkeményebb retorzió is indokolva lett volna, a tiszték nagy önmérsékletet tanúsítottak. Valóan, hogy a katonaság löfegyverét használta volna, sortűzet nem vezényltek, ilyen utasítást a parancsnok ki nem adott s csakis egy katonája, akit kövel fején súlyosan megsebesítettek, elkeseredésében használta fegyverét s két golyót röpített a tömeg felé, de szerencsére csak

könnyű sérülést ejtett két egyénen. A többi sebesüléseket tiszték követték el önvédelemből. Katonaság rekvirálása Temesvárról nem volt tervbevéve és Csallány tábornok mesébe illő dolognak mondja azt a hirt, hogy személye megvédésére katonaság vette körül lakását. Erre éppenséggel nem volt szükség. Maga mellé összesen nyolc embert vett, hogy a demonstráció alkalmával előfordultakról értesítve legyen s utasításokat adjon. Az őjrátort azért rendelte ki, mert a politikai hatóság kijelentette, hogy a katonatiszték lakását és családtagjait a tömeg inzultusa ellen képtelen megvédeni.

Csallány tábornok ez előtt Lugoson volt a honvédségnél, azt megelőzőleg osztályfőnök volt a honvédelmi minisztériumban.

Kecskemét üzenete.

A délután folyamán nagy örömet keltett a város lakossága közt az az üzenet, melyet Kecskemét közönsége küldött Szeged népéhez. Az üzenet szerint Kecskemét polgársága elhatározta, hogy pénteken száztagu küldöttséget meneszt Szegedre. A küldöttség koszortur viz Kossuth Lajos szobrára s a koszortur az a fölirat lesz: Vesszen a szarnok! A koszoruzás ünnepe Szeged polgársága is részt vesz s az ünnepély igen nagy méretűnek ígérkezik.

Az utolsó Obrenovics.

— Gróf Zichy Jenő afofatai. —

Budapest, október 7.

A júniusi belgrádi vérfürdő után az ismeretlenség homályából a nagy nyilvánosság és a diplomácia élénk érdeklődésére csöppent bele egy alig tízennégyéves fiú. Milánnak, a krusedoli klastromban örök álmát álvó szerb királynak és egy volt szerb követnek, Krizstics Artemizának gyermeke nem törvényes ágyból, csak mint egy királyi szerelmelek ittmaradt emléke. Rövid egy-két hónap alatt erősen megnőtt a híre s hogy Konstantinápolyból, ahol gyermekeiket töltötte, nemrégiben kimozdult s Budapesten is megfordulva, tovább ment Nyugat felé — gyarapodott, egyre gyarapodott a jelentősége. Csak úgy emlegették az utóbbi időkben, hogy a kis Milán, s szájról-szájra adták azt is, hogy jelentékeny történelmi szerepre lesz még hivatva. Legújában pedig már annyira megnőtt a kis Obrenovics-gyerekek, hogy állítólag trónpretendens nyilatkozattal illeszkedett volna bele nemzetek és dinasztiák nagy közéletébe. Ahogy mai számunkban meg is írjuk. Hogy neki jussa van a vérel festett szerb trónhoz, maga Sándor király is kombinációba vette, fiának akarta fogadni, koronát szánt a fejére.

Mindezekre a rohamosan szétterjedt szenzációkra most alapos és határozott helyreigazítás érkezett. A rektifikációra gróf Zichy Jenő vállalkozott, akiről tudvalevő, hogy boldogult Milán királynak meghitt barátja s az Obrenovics-háznak mindenkor jó embere volt. Egy aradi laphoz írt kimerítő és kétségtelenül rendkívül érdekes levélben elmondja mindazt, ami az egyetlen élő Obrenovics származására, mit és jelen viszonyaira, jövődjé tervéire vonatkozik. Szól gróf Zichy Jenő a kis Obrenovics Milán budapesti tartózkodásáról s regél azokról a mesterkedésekről, amelyekkel Draga királyné küzdött Obrenovics Milán ellen a maga öcsése, Luoyevich hadnagy érdekében, amikor Sándor király trónörököszt keresett Szerbia számára.

Gróf Zichy Jenő nagy figyelmet érdemlő levele így szól:

Budapest, október 8.

Az Aradi Közlöny október 2-iki számában olvastam „Az utolsó Obrenovics Budapesten” című cikket. Minthogy egy ilyen közlemény helytelenségeivel és valótlanúságaival vajmi könnyen kellemetlenségeket, sőt talán még komoly bajt is okozhatna, kénytelen vagyok azok megcáfolására önöket felkérni.

A kérdéses tízennégyéves fiatalember neve nem Richstics Milán (ilyen név talán nem is létezik), hanem igenis: Obrenovics György. Az anyja Joannides Artemizia, férjénél volt az akkori időben a berlini udvarnál mint szerb követ akkreditált Krizstics Milánnal. Akkor kezdődött ösmereisége Milán királyival — és ekkor vált Artemizia Joannides el Krizsticsből, — ez pedig elvált, egy gazdag orosz nőt vett el, és a politikai pályától visszavonultan évek óta Dél-Oroszországban, birtokain Charkov vidékén él.

Milán és Artemizia ösmereisége második életben született a most általános föltűnést keltett fiatalember, és apja. Milán király kívánságára Obrenovics György néven lett keresztelve és immatrikulálva.

Milán király, ha teljesen elváhatott volna Naltalia királynétól, elvette volna Joannides Artemizát, egy feltűnően szép és rendkívül művelt görög előkei

családból származott nő. Minderről leveleim vannak a szegény boldogult királytól. De a szent szinódus az elvást nem véglegesítette soha. Miért?... Talán mert a fiatal király és a Draga befolyása nem engedte meg; ez különben az én részemről csak szuppozíció, de többféle ármánykodásai a „Draga-pár“-nak erre is következtelhetnek.

Tisztelt lapjuk cikkében a fiatallembert trónkövetelőnek nevezte. Miért és miből következtelt ezt a cikk írója, azt nem tudom. De én, aki az egész ügyben meglehetősen alaposan tájékozva vagyok (mert az anyja minden kérdésben tanácsomat szokta kikérni), arról, hogy ő trónkövetelő volna, abszolút semmit sem tudok.

A kérdések cikkben azt mondják: „akkor levelet írt egy budapesti laphoz, melyben kijelenté, hogy ő az utolsó Obrenovics s mint ilyen jogokat formál a szerb trónhoz! Hát ez egyszerűen valótlan! Ezelőtt két hónapja tömegesen küldtek széljéleg egész Szerbiában és Magyarországon is levelezőlapok a fiatallembert rosszul sikerült fényképével, vörös-kék-fehér szegélyzettel (szerb színek). Én is kaptam ilyen kártyát és nevettem rajta, mert a fiatallembert írását ismerem, annak egy igen határozott formájú tipikus írása van, ez pedig akár egy 8-10 éves gyermek írása volt! Azonnal láttam, hogy hamisítvánnyal van dolgom, hogy ki csinálta, és mi célból, nem tudom, de talán sejttem... Anyi bizonyos, hogy négy héttel a belgrádi katasztrófa előtt félkeresett és volt alkalmam szólni egy pár tekintélyes szerb egyéniséggel és ezek elő is hozták a kis György desztinálása eseményéről. Sőt azt tudom, hogy egyszer hat hónappal a katasztrófa előtt Sándor király kis ücsöcsét maga is egy napon kombinációba vette, hogy adoptálni akarja, de erről Draga hamarosan lebeszélte és az mondattatott véle: hogy csak egész zsenge gyereket, talán pályás babát fog adoptálni. Ezután pár hónap csend állt be, mig nem egyszerre a pályásbaba a nevetlen nagy kamasz Lyneveica Nikodém személyében jelent meg a láthatáron.

Ő a Draga kombinációi igen tekervényes utakon haladtak és fejlődtek! De már ebben a cudar tervében célt nem ért, mert éppen ez teremtette meg a vihart, mely a szerb konak bűnös látként sepegte el. De ezek a dolgok má a szerb nép történelmének lapjaiba valók és nem egy cikkbe, melyben riporteri tévedéseket akarok rektifikálni.

Először is kijelentem, hogy Wlassics miniszterrel soha a kis Obrenovics György neveléséről nem is szólottam; — anyjától tudom, hogy az orosz kormány a cár meghagyása folytán több ízben ajánlkozott a fiatallembert orosz katonai nevelésére. De az anyja ezt nem kívánta! Valótanság, hogy én Kolosváry m. kir. honvédelmi miniszternél jártam volna ezen ügyben; igaz, hogy Széll Kálmán miniszterelnököt az anyja megbízása folytán megkerétem, interveniálna Goluchovszkynál, hogy őt a Theresianumba vennék föl. Gróf Goluchovszky külügyér ellenezte, hogy őt a magyar-osztrák monarchiában vegyék föl, attól tartott, hogy Sándor királyljal e miatt komplikáció lennének! És így történt, hogy Obrenovics György Gothára, Németországba Thuringiába került, ahol reményem, fényes tehetségeit ki fogja művelni és derék, hasznos tagja leend az emberiség nagy családjában. Ebben fogom tanácsaimmal támogatni, ezzel tartozom Milán király emlékének. Különben a jövő Isten kezében van!

Hazafias üdvözléssel

tisztelőjük
Zichy Jenő,

A kis Obrenovics György tehát nem akar egyelőre semmit. Nem kíván sem a nagy nyilvánosság, sem a diplomácia szenzációja, sem a Karagyevyevicsok végzete lenni. Pedig az emberek fantáziájában bálmatlan hirtelenséggel nőtt meg trónkövetelőnek s a költői és historiai igazságszolgáltatásra éhes közvélemény úgy tekintette, mint a nemezis őrszemét, aki a juniusi rémes éjszaka hálóójából kisziklott, hogy Péter király és fainak álmát mint eleven vad és fenyegető megtorlás nyugtalanítsa.

A kis Obrenovics György mindez nem akar lenni. De hátha kedvet kap erre a szerepre az a szépen megtermett, barnaképű fiu, mire érettebb ifjúvá serdül!?...

A BUDAPESTI NAPLO telefonja.

Szerkesztőség 56-12
Kiadóhivatal 54-39

A főrendiház ülést tartott.

Az elnök ma bejelentette Széll Kálmán lemondását, Khuen-Héderváry kinevezését s a pápa halálát.

Az elnök: Mély fájdalommal jelentem be a méltóságos főrendeknek, hogy első apostoli királyunk István jobbjelre szenderült...

A főrendek (meglepetve) Ááá... Lehetetlen...
Az elnök: s hogy nevét a szentek közé iktatták...
(Csodálkozó moraj mindentelöl.)

A jegyző: (felolvassa az erre vonatkozó iratokat.)

Az elnök: Ezek után áttérhetünk a napirendre.

Következik az aranybulla egyes pontjainak megvitatása. Áldott lelkü királyunk II. Endre...

Egy főrend (jólébred): Hogyan, hiszen még III. Béla a király...

Az elnök: Ez a kérdés nem tartozik ide...

Terembiatos (berohan s valamit sug az elnöknek).

Az elnök (izgatottan): Hah! Meg kell akasztanom az ülés menetét, mert most értesülök, hogy Bánk bán néhány vitével ő felsége ellen támadt.

A főrendek: Hogyan... Az lehetetlen... Mikor ő felsége a szent földön van... Alálálóság...

Egy ifjú főrend: Hija. Az a Melinda!... Az a Melinda!...

(Az utcán katonazene vonul végig s behallatszik a mint a Bánk bán dordulát játszása.)

Az elnök: Természetes, hogy az ülést bezárom.

(A főrendek elszélednek.)

A terembiatos (egy gróft jelzve). Méltóságos ur... Méltóságos ur, már vége az ülésnek...

A gróf: Mondja kérrrem, igaz, hogy Margit királykisasszony a Nyulak szigetén van?... (Visszahanyatlak mély álomba.)

N.

Az új hid előtt.

I. ácsorgó: Micsoda? Hogy ez a hid össze fog dőlni? Mért akar maga próféta lenni a saját hazájában? Mért nem megy a mormonokhoz, ott nagy karriert csinálhat. Hogy nem mer rálépni? Hallja, talán örökké akar élni, mint Nagy Frigyes kutyái?

II. ácsorgó: Azt nem éppen...

I. ácsorgó: Nohát, maga, ugy látszik, gyáva fráter. Mondja, kérem, hányszor adták magát már át a közmegvetésnek? Hát aztán, a propeller nem szakadhat le? A léghajzó nem repülhet a levegőbe? A fogaskerekük nem törheti ki a fogát? Maga talán azt hiszi, hogy a Lánchid biztosítva van baleset ellen?

II. ácsorgó: Azt nem mondom...

I. ácsorgó: Hát akkor mit simfeli a hidat? Talán az orra nem tetszik? Hallja, ha maga ebből a hibéből óskavas-kereskedést nyithatna, mind a tíz ujját megszophatná...

II. ácsorgó: Az lehet.

I. ácsorgó: Ugy látszik, maga egy telhetetlen papzsák, egy nimmerzatt... Maga talán azt szeretné, hogy a megnyitáskor jelen legyen az egész udvar, a külföldi diplomácia, az egész táborkar, az operaházi énekkar?

II. ácsorgó: Azt nem mondom.

I. ácsorgó: Ne is mondja, mert kinevetik. Azt mondja, hogy a hid egy kicsit ferde? Bár csak még ferdebb lenne. Leelőznék vele a pizai toronyt. Különben tudhatná, hogy nálunk minden ferde. Talán a közjogi helyzetünk egyenes? Ne nevetesse ki magát. Mit akar maga ettől a hidtól? Maga talán mindjárt egy aranyhidat akarna a chlopy-i hadiparancs számára? Jól adja. Talán át akarná hidálni a poltikai elentéteket? Mi? Szerencsétlen ember! Talán akarja hidálni Polónyit és Koerbert, Kossuth Ferencet és Lobkowitzot, Pichler Győzöt és Tisza Istvánt, a 49-ai és a 67-et, a kamarillát és parlamentet, a néptörzset és a nemzetet, a Gotterhaltét és a Rákóczi? Hallja, maga egy örült hidász, egy kifecmodott pionír, ki kancsalul festett egékbe néz. Hallja, nem szokott maga üres óráiban csillagokat rugni? Talán maga is félti a hadsereg egységét? Maga egy gyáva lidérenyomás. Maga ugy inog, mint a budai hidoszlop. Talán az életét félti. Esküszöm, hogy a maga élete koronaértékben nem ér annyit, amennyibe ez a hid kerül. Ne tegye magát neveltségessé, Maga egy üres nagyzó, maga egy feltűnt halhólyag. Maga azt képzei, hogy maga alatt egy hid le tud szakadni? Megeszem azt a hidat... Akar talán fogadni? Tartok drei auf einst... No van kurázsija?
Z.

a kereskedelmi miniszterhez, hogy a villamoskocsik állóhelyeit megszüntető rendelkezést helyezze hatályon kívül, vagy legalább az életbelépései határidőt (1904. január elsője) halaszssa továbbra. Kollár Lajos és társai meglegebezték a határozatot. A kereskedelmi miniszter ma rendelkezéssel arról értesíti a fővárost, hogy a rendelkezést változtatlanul fenntartja és ismételtlen felhívja a fővárost, hogy az állóhelyek megszüntetéséhez szükséges intézkedéseket haladéktalanul fogantossítsa. A miniszter részletesen megteszi észrevételeit a főváros felterjesztésére. Elismeri, hogy a gőzüzemű vasutaknál is megessik, főképp a szomszédos forgalomban, hogy nem minden utasnak jut állóhely, de az állóhelyeknek használata ott távolról sem oly általános, mint a villamos vasutaknál, amazoknál az eset kivétel, itt pedig rendszer. A gőzüzemű vasutak kocsijaiban a tulzsufoaltság a folyosókon jelentkezik és nem, mint a villamosvasutaknál az ülő utasok közt. A gőzvasutaknál tehát a zsufolság nem akadályozza a vonatszemezőzetet szolgálatában, amint a villamos vasutaknak a forgalom biztonságának hátrányára történik. A miniszter még annak a kérelemnek jogosultságát sem ismeri el, hogy a rendelet hatálya nagyforgalmú napokon vagy egyes vonalokon, a tömeges forgalom idején felfüggeszessék és hangsúlyozza, hogy a rendelet életbeléptetéséhez elegendő átmeneti idő áll rendelkezésre és éppen a szükséges övintézkedések megtevése érdekében állapította meg csak 1904. évi január elsőjére a kérdéses rendelet életbeléptetését.

(*) A főváros közgyűlése. Krieger György halálának bejelentésével kezdődött a mai közgyűlés. Azután az elnök Kepes Albert bizottsági tag lemondását tudatta, az előbbi helyébe Linzempolc Ferenc, Kepes helyébe Weisz Géza póttag lép. Majd elhatározta a közgyűlés, hogy a Rákóczi-zarandoklatban két tanácsnok képviselje a fővárost, akik koszort tesznek Rákóczi sírjára. Ezután három interpelláció következett. Csillag Benő az Andrássy-ut job megvilágítását sürgette. Dr. Berger Rezső a vásárosarnoki igazgatónak a mészárosokra sérelmes rendelkezését tette szóvá. Földváry Imre pedig a kőbányai trágyaszító-gyár kihelyezése végett interpellált. Napirendre térve, a következő tárgyakat intézte el:

Fozonyvármegye a magyar nyelvnek az üzleti élet terén való érvényesülése érdekében írlratot intézett a képviselőházhoz s kérte a fővárostól is az ehhez való csatlakozást. Kéri a fővárost, hogy azok a kereskedők, akik a kirakataikon és hirdetéseiken a magyar nyelven kívünné nyelvet is akarnak alkalmazni fizessenek 10 szalaeölcs pótadót és kéri, hogy az állami egyedáruságot alkotó ingóságok elárúsítására csak azok kapjanak engedélyt, akik magyarul is tudnak beszélni. A tanács, a jogügyi bizottság javaslata alapján, a fővárostól egyszerűen való tudomásul vételét javasolja, mert a magyar nyelv érvényesülése érdekében nem tartja alkalmas módnak a kereskedők és iparosok megadóztatását. Havass Rezső melegen szólal föl, amellott, hogy a főváros szintén intézzen írlratot ebben a tárgyban a képviselőházhoz, különösen annak a bangsulyozásával, hogy az állami egyedárusági ingóságok elárúsítását csakugyan nem lehet olyan emberekre is bízni, akik a magyar állam nyelvét elsajajították nem tartják érdekedesnek. Kéri ezenkívül a közgyűlést, hívja föl a polgármester útján a főváros összes tisztviselőit, hogy a nevük megmagyarosításával is járuljanak hozzá a főváros teljes magyarra tételéhez. A közgyűlés egyhangulag elogadta Havass Rezső javaslatát.

Somogy vármegye kőirátának a figyelembevételével elhatározta a közgyűlés, Kasics Péter és Sámegi Vilmos pártoló ölszólása után, hogy a magyar földnek magyar kézen való megtartását célzó törvények alkotása iránt, a képviselőházhoz a főváros hatósága írlratot intéz.

Csanádvármegye közönsége feliratot intézett a kormányhoz a szegények jogvédelmének rendezése tárgyában s ugyanerre kérte föl a társ-törvényhatóságokat. A közgyűlés kimondotta, hogy külön írlratot intéz a képviselőházhoz ebben a tárgyban.

Több jótékonycélú intézet és egyesület segélyezésére megszavazott a közgyűlés 16 100 koronát.

Serley Lajos, az öbudai Kisfaludy-színház épületének a tulajdonosa. följajánlotta megvételre az épületet a fővárosnak, amit azonban a tanács elutasított. Serly megölebezte ezt a határozatot a közgyűléshez, amely azonban szintén elutasította.

SZÍNHÁZ, ZENE

** Nemzeti Színház. Ujházi Ede ma egyik bravuro szerepében lépett föl, a Miniszter előszobája című dramoletben. Knabe Farkas Jeremiás, ez a hű és alázatos osztrák alattvaló, aki negyvenkilenc évig kőrmöl a möllingeni törvényszék bürtőjában mint napidijas gyakorok: nagy hirt jutott a kitűnő magyar művész révén. Ó milyen jól menne a magyar nemzet dolga, ha Knabe Farkas Jeremiás alázatoságát elsajajítaná. Milyen kár, hogy nem tudjuk megtörni a gonosz természetünket, nem tudjuk megpuhítani a rebbelis makaosságunkat, nem tudunk véggépp és visszavonhatatlanul átalakulni Knabe Jeremiásokká! Ha erre képesek lennénk, éppen ugy csoszognánk a ha-

FŐVÁROS

(*) Az állóhelyek megszüntetése. A főváros törvényhatósága tudvalevőleg még június 30-kan megtartott közgyűléséből azzal a kéressel fordult

talmasok előszobáiban, mint Knabe Jeremiás. Éppen egy sottogók alágörnyesített nyakkal: Alázatosan kérjük Excellenciádat... Alázatosan csókoljuk Excellenciád kegyes kezét... Alázatosan könyörgünk excellenciádhoz, hogy negyvenkilenc esztendő alázatos szolgálat után, miáltal naponként tízórát körmőlésért 55 krajcárt kerestünk, bennünket legkegyelmesebben az egy forint napidíjjal dotált iratok állományába előmozdítani kegyeskedjék!... Eppen olyan benső, valóságos, örömteljes, velünk született alázatossággal csuszánk-másznánk, hajlonganánk és megbegnük Ő Excellenciáid előtt, mint Farkas Jeremiás... Éppen olyan mély és loyális alázattal nyugodnánk meg, ha Ő Excellenciája jogos kérsünkét vagy követelésünket egy kegyes kézműdolattal visszatartásánál, mint Farkas Jeremiás. Sőt holtig tartó, rendületlen alázatosságunkban az előszobákban hatalmaskodó komornyikok előtt is éppen ugy meglapulnánk, mint Jeremiás Farkas. Az osztrák természetnek ezt a sugárzó alázatosságát Ujházi olyan igazán, annyi művészetrel rajzolja, mintha legalább is száz minta állott volna előtte, amikor testet adott az osztrák drámaíró alakjának. Ábrázolása olyan tökéletes, hogy szinte fölháborító. Az ember dübbe jön és indignálódva tapsol ennek a hü igaz, mesteri részletekben bővelkedő jellemfestésnek. Amikor Ujházi 1869-ben először játszotta nálunk a vén Knabe Jeremiást: huszonhat éves volt. Ma csak tizenötéves korüköltségén van közte és a körülbelül hetven éves Knabe Jeremiás közt. És nekünk, akik összehasonlíthatjuk a hatvan éves Ujházi a huszonhat évesével, érdekes volt megfigyelni, hogy Ujházi ma fiatalabb Knabe Jeremiást mutat, mint ezélt harmonizáló esztendővel. Akkor ugy tőtyözött, ugy reszkelt, mint egy nyolcvan éves agasztván. Ma gyorsabban beszélt, biztosabban járt, nagyobb testi és lelki képességet áruolt el. Csak a seelytése vallott rá, hogy Knabe Jeremiás fogsora immár szerűlött hiányos. És ez a megfitalodás helye. Ujházi most találta el a mértékét. Itjabb éveiben foltozta Knabe öregségét. A miniszter ad acta tételi ugyan Knabe Jeremiás alázatos oljamodványát, mivelhogy már öreg az irnok-jelölt, de Knabe Jeremiást ötvenöt krajcáros napidíjas gyakornoknak sem használhának a möllingeni törvényszéken, ha olyan reszkető agasztván volna, amilyenek Ujházi mester — a maga virágzó ifjúságában — élék festette. A közönység ma bérletszünetben is megtöltötte a színház nézőterét, hogy Ujházi remek alakításában kigyönyörködje magát. A mester derekasan megrikta őket, de a nézők hálásak voltak ezekért a könnyekért és Knabe redivivus hator-bétszer kaptolsát a dramolett végén. Az Országos Kaszinó pompás babérszortur küldött a művész öltözéjébe. Az osztrák dramolett után Calderon vigjátéka ment a *Két szék közt a pad alatt*. A közönység itt is tüntetően tapsolt. *Rózsahegyi*-nek gratulált, aki ma, ugyszólván, az oltártól ment a szinpadra és mint télnapos férj játszotta végig nagy köteleességűdással kitűnő rajkódóval Rodrigo szerepét. Nem lehetett rája észrevenni, hogy lámpaláza van. (á. e.)

Ujházy-banket. Ma este a Nemzeti Színház előadása után a Royal-szálló felszínti termében nagy lakoma volt abból az alkalomból, hogy a belügyminiszter Ujházy Edét, a Nemzeti Színház büszkeségét ez intézet örökös tagjává nevezte ki. A banketen minden színház képviselve volt férfi- és női tagokkal. A belügyminiszter ur részéről *Bezerédi* Viktor miniszteri tanácsos volt jelen, a fővárost pedig maga a főpolgármester. *Márkus* József képviselte. A harmadik fogás után *Somló* Sándor a belügyminisztert éltette, aki Ujházyt az örökös tagsággal kitüntette. A mestert a Nemzeti Színház nevében *Mihályfi*, az Operaház nevében pedig *Várdy* Sándor köszöntötte föl. Végül a mester is poharat emelt, viszonzóván a meleg és szeretetteljes jókívánatokat.

Operaház. *Anthesz* György, az *Operaház* új hős tenoristája ma este *Tunahüser* címszerepében lépett fel és mindenképpen megerősítette véleményünket, amelyet az ő művészetéről már *Lohengrin* e után magunknak megformáltunk. Komoly, elsőrangú művész, előkelő stílus és imponáló egyéniséggel, de organuma immáron elvesztette a fiatalág erejét és az érzéki szépség hamvas zománcát. Az előadás különben egy-némely csinos részleteit kedveskedett. Így az első felvonás fináléjában, amikor a szinpadra kivezetik a lovakat, a lovagok között egy félig-meddig smokingruhás ur is megjelent. Erre az egyik kulissza mögött egy emberi kar nyult ki, amely a fentemlített félig-meddig smokingruhás urat visszarántotta. Megelőzedeit derűséggel fogadta továbbá a közönység hogy az első felvonásban a szinpadt körülket ezuttal tiroli földerekre bizták. — Egyébiránt ismét együtt volt az ismert kitűnő ensemble: *Dósy*, *W. Kramerer* Teréz, *Ney* Dávid és *Takács* Mihály. — a karnagyi emelvényen pedig *Kerner* István karnagy jeleskedett.

Dr. Nebántsvirág sikere. *Mars* és *Desvallières* bohózata, *Dr. Nebántsvirág*, mely a *Vigszínház* néző-

terét estéről-estére a zsutólásig megtölti, a vidéken is megkezdte körjártát. A nagyszerű bohózatot *Meyeri* Dező, a kolozsvári *Nemzeti Színház* és *Németh* József, a miskolci színház igazgatója, már megnyerte előadásra.

Ifjúsági előadások az Operaházban. A m. kir. Operaház igazgatósága attól az óhajtól vezéreltetve, hogy a serdülő ifjúságnak módot nyújtson a nevezetesebb zenei művek megismerésére, időnkint ifjúsági előadásokat rendez, amelyekre az egyes tanintézeteknek a mérsékelt helyarákhoz képest is kedvezményes jegyeket bocsát rendelkezésére. Ily ifjúsági előadásokat már a legutóbbi szezonban is rendeztek s nagy látogatottságuk világos bizonyítéka annak hogy szükségét is pótolnak. Az igazgatóság ez intézkedésével és kedvezményujtásával arra is törekszik, hogy a klasszikus zenének a fiatal nemzedékkel való megismertetése és megkedveltetése révén magának a jövőre ugyszólván törzközönységét neveljen, amely kedvvel keresse a nemesebb zenei élvezeteket és állandó természetes támasza legyen a magasabb rendű zenét és énekművészetet kultiváló műintézetnek. A legközelebbi ifjúsági előadás pénteken lesz, amikor *Rossini Tell Vilmosa* kerül színpadra. Az Operaház igazgatósága ez előadásra kedvezményes áru jegyeket ajánlott fel a fővárosi középiskolák ifjúságának.

Bemutató a Népszínházban. Még csak néhány házi főpróbát rendez a Népszínház *Bokor* József dallamos zenéjű operettéből, mely *Huszárkissasszony* címen szombaton kerül bemutatásra. A főszerepből *Küry* Klára elsőrangú alakítást teremtett, igen érdekesek lesznek a művész énekszámai sorában a második felvonásban szereplő *Göze-nóták* melyeket huszárkadeti-uniformisban fog előadni. A művész énekét esténként *Banda* Marci zenekara fogja kiésmeni. *Küry* Klárának ez új szerepe lesz az idei szezon egyik nevezetes eseménye s a Népszínház kiváló művésznőjének első fellépését e szezonban ritka nagy érdeklődés kíséri.

Francillon. Holnap, csütörtökön, Dumas 3 felvonásos vigjátékát, *Francillon* adják a *Nemzeti Színházban*, a címszerepben *P. Márkus* Emilia asszonyval. A holnapi előadásban *Gál* Gyula fogja először játszani *Rivierolles* márk szerepét. Uj lesz még *Pethes* Imre is *Pingot* szerepében. A többi szerep most is *Helvey* Laura, T. *Vizvári* Mariska, *Gyenes*, *Osászár* és *Náday* Béla kezében van.

Szalkai Lajos ügye. Ismeretes, hogy *Szalkai* Lajos volt miskolci igazgató, a *Magyarország* című újságban megjelent támadó cikkeket következtében, el-esett szinzigazgatói engedélyétől. E cikkeket ügyében most a következő sorok közlésére kérték bennünket:

Nyilatkozat.

Szalkai Lajos szinzigazgató ur felkérésére kinyilatkozatom, hogy az 1903. december havában szerkesztésem alatt megjelent *Magyarország* című lapban ellene közölt cikkeket téves információk alapján jelentek meg.

Budapest, 1903. október hó 7-én.

Feld Aurél.

Az Országos Színész-Egyesület tanácsa éppen a mult napokban irt fel a belügyminisztériumhoz a végből, hogy *Szalkai* Lajosnak ujra adja meg a szinzigazgatói engedélyt. *Szalkai* már harmincöt tagból álló társulatot is szervezett s minthogy most már semmi akadály nincs többé annak, hogy koncesszióját visszakapja szinzigazgatói működését legközelebb valószínűleg ujra megkezdí.

Népszínház nyugdíjintézete évi közgyűlését október 12-ikén délután 4 órakor tartja meg a Népszínház szinpadán *Mérő* János királyi tanácsos elnökele alatt.

Országos Színész-Egyesületből. Az Országos Színész-Egyesület tanácsa ma délután tartotta rendes havi tanácsulását *Ditrői* Mór elnökölésével. Napirend előtt *Hevesi* Gábor tanácsos *Szendrey* Mihály pozsonyi szinzigazgató megbízásából felveti azt a kérdést, vajjon tartozik-e a szinzigazgató fizetést adni arra az időre, míg a tag fegyvergyakorlaton van. A tanács kimondja hogy jogi szempontból a szinzigazgató a fegyvergyakorlat idejére fizetést adni nem köteles, de méltányossági szempontból helyénvaló, hogy megtegye. *Komor* Gyula tanácsos üdvözli a tanács két tagját, *Doross* Endrét és *Szilágyi* Vilmost abból az alkalomból, hogy az előbbi a *Nemzeti Színház*, az utóbbi a *Vigszínház* kttelékébe lépett. Ezután következett a napirend s első tárgyképpen a soproni német szinzesztet ügye került szóba. A tanács elhatározta, hogy ismét telir a belügyminisztériumhoz, hogy a miniszter német szinzigazgatói engedélyt ne adjon. Következett a szinvizsgáló-bizottság jelentése, melyet *Tapolcai* Dező terjesztett elő. A jelentés konstataja, hogy az egyesület egy hűden és elmozdított tisztviselője által eldegenített hatezer korona összegből a tisztviselő családja öt ezer koronát megtérített a további ezer korona az egyesület által rendezett tárgysorsjátékból befolyt nyeresémből fedeztetett. Elnök ezután jelenti,

hogy az október 20-ikára már kifizőtt rendkívüli közgyűlést el kell halasztani abból az okból, mert az új nyugdíjalapszabály-tervezetet, mely miatt a rendkívüli közgyűlést voltaképpen összehívjuk, kiadta egy szakértőnek megvizsgálás és felülbírálás végett s a szakértő csak novemberre készül el véleményes jelentésével. A tanács a közgyűlés újabb határidejét ennél fogva november 17., 18. és esetleg 19-ére tűzte ki. Ezután felvételi vizsgálatot tartottak.

A pozsonyi soproni szinzesztet. Sopronból táviratozzák: A belügyminiszter gróf *Széchenyi* Emil főispánhoz intézett leiratában hozzájárult ahhoz, hogy *Sopron* város továbbra is lemarlta a Pozsonnyal kötött szinügyi szerződését, de kijelenti, hogy *Szendrey* szinistársulatának az állami segélyt a soproni idény tartamára nem emelheti fel havi 4000 koronáról 6000 koronára. mint ezt Sopron város kérte. A belügyminiszter reméli azonban, hogy Sopron város és közönysége fokozott támogatással mellett *Szendrey* sikerrel fogja feladatát megoldhatni. *Szendrey* társulata január 15-től Sopronban, tehát nem a budai Várszínházban fog működni.

MŰVÉSZET

A Magyar Iparművészeti Társulat választmánya *Ráth* György főrendiházi tagnak elnökletével ma ülést tartott, amelyen örömmel konstatajták, hogy a még most is nyitva levő lakásberendezési kiállítás nagy sikerrel járt, amennyiben annak eddig több mint 16.000 látogatója volt. A kiállítás e hó 15-ikéig nyitva marad s azután rögtön hozzáfognak a karácsonyi kiállításnak rendezéséhez. Az idei pétervári ötvös- és ékszerkiállításra az érdeklét körök figyelmét körlevélben hívja föl a társulat. Elhatározták, hogy a jövő tavaszszal Tómesvározt s esetleg Kolozsvározt is iparművészeti kiállítást rendeznek. *Faragó* Ödönnek és *Ráth* Miksának indítványát, amely szerint a társulat művészi érmekek tüntesse ki azokat a vevőket, illetőleg kereskedőket, akik a hazai iparművészeti cikkeket felkarolják, kiadták a végrehajtó-bizottságnak javaslatát vétett. Azután a folyó ügyeket intézték el.

A Margitay kiállítást a Nemzeti Szalonban ma *Demeczky* Mihály kormányzó vezetésével a Ferenc József-nevelőintézet növendékei tekintették meg. *Demeczky* kormányzó az intézet számára megvásárolta a kiállítás egyetlen belépőt, mely *Margitay* munkája. A kiállítás csak vasárnapig marad nyitva.

A festő mesteriskolából. A magyar királyi festőmesteriskolából, melynek *Benczur* Gyula az igazgatója, az idén két tag vált ki, *Gergely* Imre és *Nagy* Zsigmond. Mind a kettő a Gellért-hegyi műterem bérházban rendezett be önálló műtermet. A mesteriskola két tagsági helyére a kultuszminisztérium pályázatot hirdetett.

TUDOMÁNY, IRODALOM

Kisfaludy-Társaság lejáró pályázata. Október 31-én a Kisfaludy-Társaság következő pályázatai járnak le: I. *Lukács* Krisztina-jutalom: Kivántatuk a képrás mai viszonyainak ismeretlense és esztétikai bírálat. Jutalma a *Lukács* Móriótól nevének, *Birly* Krisztinának emlékére tett alapítványból 1000 korona. II. *Lukács* Krisztina-jutalom: Kivántatik a magyar irodalmi kritika története. Jutalma a *Lukács* Móric nevének, *Birly* Krisztinának emlékére tett alapítványból 1000 korona. III. *Bulyovszky* Gyuláné szinművész jutalma. Kivántatik szavalásra alkalmas humoros költemény. Jutalma 400 korona. A pályamunkák idegen kézzel, tisztán és olvashatólag másolva, bekötve, lapozva, a szerző valódi nevét rejtő lepecsételt, jelmondatos levél kíséretében, a fenn kített határidőig a Társaság titkárához (Budapest, IX. Kálvin-tér 1. sz.) küldendők.

Biztosítási évkönyv. Alig van ember, aki történék a biztosítási társaságokkal. Pedig a most megjelent *Magyar Biztosítási Évkönyv* sokat elmond a biztosítókról, melyekre százmilliókat bízunk. A nagyon elterjedt könyvből tanulhat a laikus is, tanulhat a szakember is, a tisztviselő és a vidéki ügynök is. A könyv ára 4 korona. Kapható a *Biztosítási és Közgazdasági Lapoknál* Budapeston, VII., *Vörösmarty*-utca 14. szám alatt.

VIDÉK

(Liptóvármegye közgyűlése.) *Liptó-Szent-Miklós* írták: *Liptó* megye törvényhatósági bizottsága e hó 5-ikén tartotta meg ősi rendes közgyűlést *Szmercsényi* Arisztid főispán elnökele alatt. A gyűlés csendes lefolyását a töt nemzetiségűek igyekeztek megakadályozni. *Dr. Szabár* Lőrinc rózsahegyí orvos töt nyelven kezdett beszélni, bár ez csak a magyarul nem tudóknak van megengedve. *Reudraut* tisztán, tisztán magyarszággal folytatta szavait. A közgyűlés tudomásul vette a belügyminiszter azon rendelkezését, mely megtilja, hogy a vármegye hivatalos közlönyében más, mint magyar nyelvű közlemények helyet foglalhassa-

+ Hogyan lett Blowitz híres emberré? Blowitznak, a Times egykori párisi levelezőjének nem régen megjelent emlékiratai alkalmából a külföldi lapok újra sokat foglalkoznak a „nagy” tudósítással. Érdekes hogy miképpen alapította meg Blowitz re-nomméját. Történt, hogy a párisi angol követ meghallgatta Thiersnek egyik Versaillesben tartott parla-menti beszédét. Lakására érve, sajnálkozását fejezte ki, hogy a nyomtatásban meg nem jelent beszédet nem küldheti meg aznap Londonba. Ekkor Blowitz az irászatához ílt és anélkül, hogy a legeszekebb jegyzete lett volna, emlékezetből leírta Thiers egész beszédét. Ez rendkívül imponált az angoloknak és Blowitz hírneve meg volt alapítva. Így tehát legtöbbször csodálatos emlékezőtehetségének köszönhet.

+ A művészek betegségei. Eulenburg tanár, ki a neurasténia és az idegpatológia terén első rangu szakértelmű, a „Berliner Börsencourier”-ban rendkívül érdekes cikket ír a színészek betegségeiről. Kifejti, hogy a drámanak modern realiztikus iránya rendkívül hátrányos a színész egészségre. Ibsennek, Björnsonnak, Hauptmannnak stb.-eknek darabjai, iz-gató hangulatjaikkal, az átöröklés tanát hirdető dogmáikkal állandóan izgatják az előadó művészeket és Eulenburg praxisában előfordult olyan színész, kinek idegeit a Kisrétetek Oszvaid szerepe teljesen tönkretette. De még más körülmények is hozzájárul-nak a színész testi egészségének megromlásához. Így a túlzott dícséreték, a szapora vendégszereplések, sűrű előadások (olykor kettő egy napon), a színész produkciójához, fizikai erejéhez és kitartásához fűződő igények egyre való növekedése.

+ Ideges emberek a vendéglőben. Egy hamo-veri vendéglő főpincérre érdekes természetrajzát adja az ideges vendégnek, akire a pincérek reménytelten gon-dolnak. Az ideges vendég — úgy mond a pincér — aki főleg a vendéglőben engedni szabadon idegességét, belép a helyiségbe, leül, megragadja az étlapot és el-or-dítja magát:

— Pincér!

Mikor a gazdag tartalmú étlapot alaposan át-nézte, haragosan jelenti ki, hogy nincs abban semmi. Legjobban szeretne más vendéglőbe menni, de mégis marad és olyan süttet kér, amely még nincs készen, erre ismét dührohambot kap és megparancsolja, hogy rögtön csinálják meg az ételt. A vendéglőben törté-netesen sok ember ül, az összes asztalok zsúfolva vannak, a süttet lehetetlen tíz peronél hamarabb elkészíteni, az ideges vendégnek pedig három pere mulva elfogy a türelme és folyton ezt ordítja a pin-cérek felébe, akik kerülni utalnak tesznek, hogy ne jussanak a dühöngő közelébe:

— No, mikor lesz már készen, még meddig éhezem?

A nyolcadik pere elmúltával a helyzet kritikussá

válk. A vendég kitépi zsebéből óráját, konstatálja, hogy 32¼ perc óta várakozik és kijelenti, hogy nem kell neki a megrondelt étel, ha egy pillanat alatt nem lesz előtte a sült. A sült azonban éppen abban a pil-lanatban elkészült és a pincér a legbarátságosabb ábrázattal teszi elébe. Ettől a pillanattól kezdve egy kis ideig nyugszik a vendég. Közben még egyet-mást rendelt és egymásután több korsó sört is elfogyaszt; egyszerre azonban elkezd unat-kozni és újságokat kér. A pincér mással is el van foglalva, a vendéglő különben sem olvasóhelyiség és az újság nem kerül elő egy pillanat alatt, mire ismét megszakad a vendég türelme. Rossz kiszolgálás, figyelmetlenség és más ilyen szavakat ordít. Az újságot is megkapja és miután két órahosszat időzött a helyiségben, végre eszébe jut, hogy fizetni is kell.

A vendéglő e közben a színházból hazatérő emberekkel ismét zsúfolásig megtelik s betit a katasztrófa.

Az ideges ur szentori hangon kiáltja:

— Fizetek!

A sok vendég miatt nem történhetik meg rögtön és a vendég még jobban kezdi üvöltöni.

— Pincér! Fizetek! — és közben fülhasogató hangokat ver ki a kését a pohárral. Mikor minden vendéget otthagynak, — írja a főpincér — hogy a pénzt átvehessem, az ideges ur még egy negyed-óraig kényelmesen nyújtózik székén, hogy ezzel is bosszantsa a pincérhadat.

+ Az iskolából. A tanító azon buzgólkodik, hogy a gyermekekkel a szerénység fogalmát értesse meg. Mikor már azt hiszi, hogy fáradozásait siker koronázza, megszólítja az egyik fiúcskát:

— Módd csak Pista, ha édesanyád egy tál po-gácsát tartana előbed és te a legkisebbet vennéd ki, mi volnál akkor?

— Ostoba! — feleli Pista mosolygva.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

Robbanó árak szállítása. A Budapesti Kereske-delmi és Iparkamara közli, hogy a Déli vaspálya-tár-saság október 1-től kezdve a székesfehérvár-komáromi vonalon hetenként egyszer s pedig Székesfehérvárról Komáromra minden szerdán a 764. számú vonattal. Komáromról Székesfehérvárra pedig minden csütörtök-korán a 761. számú vonattal robbanékony árúkat is szállít.

Magyar Folyam és Tengerhajózási Részvény-Társaság. A Magyar Folyam és Tengerhajózási Rész-vény-társaság igazgatósága közhírré teszi, hogy a Szávában kisvíz miatt a görzösek folyó évi október 7-étől kezdve csupán Sabác és Mitrovicza között közlekednek s hogy ennéltozva a Mitrovicza boszna-racsi vonalon további intézkedésig az össztörzalom szünetel.

Malóás. A Dunagőzhajózási Társaság közli, hogy a társulati árufelvétel folyó évi megszűntetésének ha-tárnapjait tartalmazó jegyzéket az érdekelteknek kívá-natra ingyen küldi meg.

Székesfehérvári sertés-vásár és községvárosi intőzőség. Október 7 én. Főhajtás: Zsirsértés, ugymint Öreg I. rendű — kilo-grammon felül — darab, II. rendű 230—350 kilo-gramm — darab, kanló — darab, silány — darab, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül — darab, középi 220—300 kilogramm — darab, könnyű 220 kilo-gramm — darab, sülőd — darab, malac — kilo-gramm — darab. Összesen — darab. Hússértés ugymint: nehéz 300 kilogrammon felül — darab, könnyű 250—400 kilogramm — darab, sülőd — da-rab, malac 40 kilogramm — darab. Összesen — darab. Főhajtás összege 293 darab, — darab sülőd, Előző napi maradvány 87 darab, — darab sülőd, Összesen 580 darab, — darab sülőd. Eladatott 452 darab sertés, — darab sülőd. Maradvány 128 darab, — darab sülőd. A vásár irányzata közepes. Az árak száradak. — Következő árak jegyzőzetek: Zsirsértés: Öreg I. r. 350 kgr.-on felül 91—95 fillérig, II. rendű 280—350 kilogramm — fillérig, selejtet — fillérig, silány — fillérig, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül 92—102 fillérig, fiatal középi 220—300 kilogramm 96—100 fillérig, fiatal könnyű 220 kilogramm — fillérig, sülőd — fillérig, malac — fillérig, Hússértés: Nehéz 300 kilo-grammon felül — fillérig, könnyű 140—300 ki-logramm — fillérig, sülőd — fillérig, malac 40 kilogramm — fillérig. Árak minden le-vo-nás nélkül, kilogrammonként, élosulyban.

A budapesti gabonátözsde.

Budapest, október 7.

A kínálat egyre változatlan, de azzal szemben a kereslet sem ölt nagyobb arányokat és a buza irány-zata csöndes; forgalomba került 200.000 mm. válto-zatlan árak mellett. Rozsban ma nem volt fizlet; zab és árpa csekély forgalom mellett változatlan maradt.

Eladatott:

Buza. Tiszavideki: 200 mm. 79.5 k. 7 K. 82¼ f., 200 mm. 79 k. 7 K. 82¼ f., 100 mm. 69 k. 7 K. 82¼ f., 200 mm. 79 k. 7 K. 80 f., 200 mm. 79 k. 7 K. 80 f., 500 mm. 79 k. 7 K. 87¼ f., 100 mm. 79 k. 7 K. 70 f. kevert, 300 mm. 78.8 k. 7 K. 85 f., 300 mm. 78.5 k. 7 K. 85 f., 300 mm. 78.8 k. 7 K. 77¼ f., 100 mm. 72 k. 7 K. 10 f. felső, 300 mm. 80 k. 7 K. 82¼ f., 1500 mm. 79 k. 7 K. 87¼ f., 1500 mm. 79 k. 7 K. 80 fillér.

Pestmegyei: 1000 mm. 81 k. 7 K. 82¼ f., 600 mm. 80.5 k. 7 K. 82¼ f., 100 mm. 80 k. 7 K. 75 f., 500 mm. 80 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 80 k. 7 K. 75 f., 500 mm. 79 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 78.5 k. 7 K. 70 f., 3.0 mm. 79.5 k. 7 K. 72¼ f., 300 mm. 78 k. 7 K. 62¼ f., 300 mm. 77 k. 7 K. 62¼ f., 100 mm. 77 k. 7 K. 62¼ f.

Fejérmeyei: 1200 mm. 76 k. 7 K. 52¼ f., 200 mm. 76 k. 7 K. 55 f., 200 mm. 75 k. 7 K. 70 f., 1500 mm. 77.5 k. 7 K. 70 f.

Tórai: 2400 mm. 77 k. 7 K. 80 f.

O. Besszi: 3200 mm. 78 k. 7 K. 75 f.

Sz. Tamási: 2900 mm. 78 k. 7 K. 77¼ f.

Lóheri: 50 mm. 60 K. készpénzfizetés mellett.

Mind három hónapra.

REGÉNY

A szép özvegy

— REGÉNY —

Írta: KEVILL-DAVIES ALBERT

(48) — Bárcsak bizonyos féltékenységről volna szó. Amit most önnek elmondani fogok, az ön kedvéért mondom, mert barátunk voltunk és mert a sors, amely önre vár, oly borzasztó egy nőre nézve, főleg ha az oly tehetséges és fiatal, amint ön. Ön olyan, mint az egér, amely a sajtot az egérfogóban rája és nem vette észre, mint csapódott be mögötte az ajtócska, tehát nem tudja, hogy fogva van. Az emberi érzés indított rá, hogy figyelmeztessen és felszólítsam önt, hogy meneküljön, ha még nincs későn. Atyám bizonyára haragudni fog ezért és azok, akik önt üldözték, talán el fognak átkozni. Ma és holnap még nem fenyegeti önt veszedelem. Meg akar engem hallgatni?

Leonard Effie felmelenkedett helyéről és ha-láláspánton meresztette nagy szemét Alicera. Aikai összeszorultak és homlokán mély redők jelentek meg.

— Hallgatom, — válaszolt szintelen, rekedt hangon. Alice kissé igazított fekvésén, ő is sá-padt volt.

— Ön tudja, Leonard asszony, amikor önnel először találkoztunk, azt hittük, hogy ön özvegy, aki szárazkóság végett utazik Európába. Az ön vidám, meggyőző lényre megtetszett nekünk és mikor önt lady Featham házában meglátuk, nem kétkelődünk benne, hogy ön a mi társaságunk-hoz tartozik. Senki sem sejtette, hogy ön kalandor-nő és gyilkos. De a bált követő napon, amely önt az előkelő társaságba bevezette, ön eljött a

Metropole-szállóba, hogy engem meglátogasson. Amikor a szalomba belépett, ott találta atyám társasá-gában Clinkert, a nagy detektívügynökség főnökét. Clinker azt hitte, hogy ön ismeri valahonnan és miután mi kísértünk, atyámtól ön után tudako-zódott. Atyám természetesen csak azt mondhatta neki, hogy a gőzhajón ismerkedtünk meg önnel és hogy ön Featham grófnő vendége. Ezzel a felvilágosítással nem volt megelégedve a detektív. Ön emlékeztette őt egy fiatal nőre, akit ő Chicagóban gyakran látott és akit, mint ő hitte, San-Franciskóból egy borzalmas bűntény miatt üldöznek. A bűntény a következő volt: Egy nagyon szép asszony találkozott a Pacific-vasuton Ogden mellett egy gazdag öreg urral. Ez azonnal beleszeretett a fiatal nőbe. Együtt jöttek Francia-oroszországba és a nő rábeszélte a dőre, öreg urat, hogy vegye feleségül. Az esküvő után rávette férjét, hogy bankárhoz menjen és egy nagy ösz-szeget vegyen ki készpénzben keleti kújutazásuk céljaira. Másnap reggel az öreg embert halva tal-láltak szobájában. De a nő eltűnt. Kitűnt, hogy a férjet úgy mérgezték meg. Az ösz-szes értéktárgyak, valamint a bankból kivett pénz eltűnt. Egyszerre meggyilkolták és ki-rabolták. A nőnek nyoma veszett. Senki sem látta távozni a szállóból. Senki sem látta az utcán vagy a pályaudvaron. A detektívek teljesen tanácstalanul állottak. Megvolt a nő pontos személyleírása, de hiányzott egy fénykép. Aztán a meggyilkolt fivére, aki az egész vagyont örö-költe, nagy jutalmat tűzött a bűnös asszony fejére. Erre érdeklődni kezdett a Clinker-féle ügynökség is az eset iránt és ugylátszik, kiderítette, hogy az asszony Newleonsból jött. Aztán rájöttek Clinker emberei, hogy egy asszony, akire teljesen ráillett a személyleírás, egy darabig ott élt mint egy gazdag gyapotkereskedő törvényes neje, aki négy hónappal előbb egy csörgőkigó marása következtében meghalt. Ha-lála után általános meglepetésre kislűt, hogy vagyonbukott ember volt, pedig mindenki dus-gazdagnak hitte. Nemsokára eltűnt a nő, akit

özvegyének tartottak és azóta nem hallottak róla semmit. Clinker emberei azonban kiderít-tették, hogy ez a gyapotkereskedő először Chicagóban találkozott vele. Tovább nyomoztak ebben a városban és kiderült, hogy egy jól is-mert személy volt, aki néhány évvel ezelőtt Chicagót egy szintársullattal hagyta el. Rosszhi-ri nő volt. Azt beszélte róla, hogy sok fiatal em-bert tönkretett. Mindezt kinyomozták a detektív-vek. De többet elerni nem tudtak. Ki tudták deri-teni, honnan jött az asszony, de arra nézve, hogy hová ment, minden fáradozásuk árba veszett.

De egy véletlen ehhez is hozzásegítette őket és ez a véletlen volt az ön találkozás Clinkerrel. Clinker nem volt teljesen meggyőződve a sze-mélyazonosságról, mert a Londonban elfoglalt állása megingatta hitét.

Elhatározta, hogy mindenképp arról szerez meggyőződést, vajjon helyes nyomon van-e. Tudta, hogy ha ön az az uriaszony, akit a szan-franciskói rendőrség nyomoz, akkor igen értékes ékszereknek kell a birtokában lenniök, áldozatá-nak ajándékai. Ugylátszik, hogy Párisban is volt egy nő-detektívje, igen vidám és nyájas leány, aki épp akkorajt kitűnő fogást csinált számára. Tele-graffalt neki, hogy jöjjen Londonba, és kibocsá-tott egy hirdetést a lapokban, hogy egy gazdag amerikai nő egy előkelő társadalmi állásban levő angol nőnél felvételeit keres dus javadalmazás mellett.

E szavakra Leonard Effie felrezzent.

— Erre a hirdetésre több ajánlat érke-zett, — folytatta Alice, — az egyik Featham ladytól. Ez volt az, amit Clinker akart. Azonnal tárgyalni kezdett a grófnővel és a tárgyalás eredménye az lett, hogy alkalmaszotta beköltözött a grófnő házába. Nagyon gazdag ár-vának tartották. E naptól kezdve a mai napig ön szigorú megfigyelés alatt állt és kiderült, hogy ön volt a szanfranciskói férjgyilkos.

(Folytatása következik.)

Árpa: 200 mm. 5 K. 55 f. paritás. Zab: 100 mm. 5 K. 50 f., 250 mm. 5 K. 45 f., 100 mm. 5 K. 42 1/2 f. 100 mm. 5 K. 23 f. dohos. Árpa: 3000 mm. 5 K. 15 f., három hónapra, szorb hajó. Tengeri: 200 mm. 6 K. 10 f. kocsi rakva. Készpénzfizetés mellett. A kézáru hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktőzsde sokasági szerint készpénzben és kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként 50 kilogrammonként.

Table with columns for 'Baza' (Tiszavidéki, Fehérmegyei, Pestvidéki, Bácskai, Békési) and 'Kilós' (Kilós, Kilós) with sub-columns for '60 kilogramm ára' (K-tól, K-ig).

Table titled 'Egyéb gabonafélék' (Other grain types) including 'Rozs' (Maize), 'Árpa' (Barley), 'Kész' (Wheat), 'Zab' (Oats), 'Tengeri' (Sea), and 'Bogyó' (Berries) with their respective prices.

A határidőszület folyamán a következő kötések történtek:

- October 8th: 7.52-7.50-7.49-7.52
October 9th: 7.65-7.67-7.64-7.65-7.66
October 10th: 6.15-6.14-6.16
October 11th: 6.42-6.43
October 12th: 5.31
October 13th: 5.59
October 14th: 5.25-5.26

Déli egy óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

- October 8th: 7.52-7.53
October 9th: 7.66-7.67
October 10th: 6.16-6.17
October 11th: 6.42-6.43
October 12th: 5.32-5.33
October 13th: 5.60-5.61
October 14th: 5.26-5.27

Délután fél 5 óraker zárul:

- October 8th: 7.56-7.57
October 9th: 7.67-7.68
October 10th: 6.20-6.21
October 11th: 6.44-6.45
October 12th: 5.34-5.35
October 13th: 5.60-5.61
October 14th: 5.27-5.28

A budapesti értéktőzsde.

A mai tőzsde Széll Kázmán meghívására szilárd irányítással nyílt meg, később azonban alacsonyabb külföldi jegyzésekre, többször ingadozások után az értékek gyöngültek, zárót felé pedig ismét javultak. Az általános forgalom mérsékelt maradt.

Előzősde: Osztrák Hitelrészvény 651.75-653.25, Magyar Hitelrészvény 717.-719.50, Osztrák-magyar államvasuti részvény 611.50-652.60, Jelzálogbank 513.-, Városi villamos vasút 313.-315.-, Koronajáradék 97.82 1/2-97.85 korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Osztrák Hitelrészvény 653.-649.75-650.75, Magyar Hitelbank részvény 720.-717.-718.50, Osztrák-magyar államvasút 652.25-651.-, Rímamurányi vasúti 459.-, Jelzálogbank részvény 513.75-513.-, Közúti vasúti részvény 600.-598.-594.50, Városi Villamos Vasút részvény 314.50, Magyar aranyjáradék 118.30, Magyar koronajáradék 97.97 1/2-97.85-97.90 korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonzerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzlet irgelybiztonság-hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:
Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 54.-60.- korona, vöröses aprózemű 46.-60.- korona, vöröses erdőnyelű...
Középszemű 51.-, 54.- korona, nagyszemű 55.-59.-, korona. Disznósír: budapesti 68.50-69.-, korona, vidéki...-korona, Táblaszalonna;

légszáraitott vidéki... korona, városi 4 darabos 56.-57.50 korona, 3 darabos 57.-58.50 korona, füstölt... korona, Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség... korona, 120 darabos... korona, 100 darabos... korona, 85 darabos... korona, azonnal szállításra, Szerbiai szokás szerinti minőség... korona, 100 darabos... korona, Szilvai: sláviai... korona, szerbiai... korona, azonnal való szállításra;

A bécsi értéktőzsde.

A mai előzősde Széll kihallgatásának a hatása alatt nagyon szilárd magatartással nyílt meg, ami főképpen magyar bankpapírok emelkedésében jutott kifejezésre.
A déli tőzsde nyugodt magatartással nyílt meg, később lefolyásában pedig a vezető papírok ártolyama csöndes forgalom mellett nem változott.

Zárjat arra a hirre, hogy Széll a kabinetlakitást nem vállalta el. győngült.
Bécs, október 7. (Magyar értékek zárlata) 4 1/2%-os aranyjáradék 118.30, Tiszai és szegedi kölcsön-sorszejegy 164.50 Magyar vasuti kölcsön ezüstben... Magyar keleti vasuti állami kötvény... Magyar lezámitoló- és pénzvitelbank... Rímamurányi vasútrészvény 452.-, Magyar koronajáradék 97.85, 4 1/2%-os Magyar földtenger. kötvény 97.50, Magyar hitelbank részvény 714.-, Magyar nyeregemény kölcsön sorszejegy 205.-, Kassa-cserbergi vasuti részvény... Magyar keresk bank... Magyar kukorika...

Bécs, október 7. (Osztrák értékek zárlata) 4 1/2%-os papíráradék 100.-, 4 1/2%-os aranyjáradék 119.75, 1800-os sorszejegy 152.25, Osztrák hitelsorszejegy 457.-, Angol-osztrák bank... Bécsi bankkezelet 470.50, Osztrák-magyar bank 1570.-, Déli vasút 80.-, Dunagórhajózási részvény 870.-, Dobányrészvény 353.50, Császár és királyi arany 11.36, Német bankvitők 117.32, 4 1/2%-os ezüst járadék 99.95-100.70, Osztrák koronajáradék 100.-, 1804-iki sorszejegy 250.-, Osztrák hitelszeletti részvény 650.-, Unionbank 519.-, Osztrák Landerbank 413.50, Osztrák-magyar államvasút 650.-, Elhavolgyi vasút 416.-, Alpesi bányarészvény 373.75, 20 irank. arany 19.03, Londoni váltóár 239.32 Bécsi irauway Litt B., Bécsi Tramway Litt A., Lapot kőhő... Az irányzat nyugott.

Bécs, október 7. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelsorszejegy 650.-, Magyar hitelsorszejegy 715.-, Angol-Osztrák bank 271.50 Bécsi bank-egyesület 471.-, Union bank 519.50, Landerbank 414.- Osztrák-magyar államvasút részvény 649.-, Déli vasút 79.50, Elhavolgyi vasút 416.-, Északnyugati vasút részvény... Dobányrészvény 354.50, Rímamurányi vasúti 457.-, Alpesi bányarészvény 373.50 Májusi járadék 97.85, Magyar koronajáradék 97.85, Török sorszejegy 192.20, Német birodalmi mársza 117.32-117.36, Napoleonór 19.02

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, október 7. (Lászlai tudósítás.) A tőzsde ma általános tartózkodással nyílt meg, montánértekekben realizálásokra gyengesség volt. Fondok a tőzsdéid első felében nem voltak forgalomban, később 30%-os birodalmi kölcsönben jobb forgalom volt emelkedett árfolyamossal. Tekintettel a táviroforgalomban egy a mil-mint beföldön beállott zavarokra a forgalom általában csökkent. A bányártekek é jelentés későbbi erőseiben. Bankok nem egyezségek, a többi értékek változatlanok, Birodalmi kölcsön 90.30, később 90.40.

Berlin, október 7. (Zárlat) 4 1/2%-os papíráradék... 4 1/2%-os osztrák aranyjáradék 101.50, Elhavolgyi vasút... Magyar koronajáradék 98.-, Osztrák-magyar államvasút 139.10, Kassa-cserbergi vasút... Bécsi váltóár 80.20, Magyar vasuti beruházási kölcsön... Alpesi bányarészvény... Disconto-Commandit 190.90, Általános villamosági Edison 196.50, Gelsenkircheni 189.50, Laura-kőhő 227.90, 4 1/2%-os ezüstjáradék 100.20, 4 1/2%-os magyar arany járadék 99.80, Osztrák hitelsorszejegy 205.10, Déli vasút 16.20, Károly-Lajos vasút... Orosz bankjegyek 216.20, 4 1/2%-os új orosz kölcsön 90.20, Török dobányrészvény... Olasz járadék... Magyar hitelbank... Dnyamit Trust 153.20, Harpeni 190.10, Az irányzat élénk.

Berlin, október 8. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom: 4 1/2%-os magyar aranyjáradék 98.-, Magyar koronajáradék 205.-, Osztrák hitelsorszejegy... Osztrák-magyar államvasút 139.25, Déli vasút 16.30, Északnyugati vasút 216.20, Elhavolgyi vasút... Orosz bankjegy készpénz... Buschtienraai... Orosz bankjegy (Ujtom) Lombard...
Páris, október 7. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasút... Uj tőrk közöl 33.-, Egyiptomi járadék 108.44, Osztrák Landerbank... Párisi bányarészvény 111.4, 3 1/2%-os francia járadék 96.70, 4 1/2% spanyol járadék 91.25, 3 1/2% új törzshatós járadék 197.40, Credit foncier de France... 16.20, Károly-Lajos vasút... Orosz bankjegyek 216.20, 4 1/2%-os új orosz kölcsön 90.20, Török dobányrészvény... Olasz járadék... Magyar hitelbank... Dnyamit Trust 153.20, Harpeni 190.10, Az irányzat élénk.

Frankfurt, október 7. (Zárlat) 4 1/2%-os papíráradék 100.70, 4 1/2%-os osztrák aranyjáradék 101.70, 4 1/2%-os magyar aranyjáradék 99.80, Osztrák hitelsorszejegy 235.30, Osztrák-magyar államvasút 139.70, Északnyugati vasút... Rostelbrai vasút... Londoni váltóár... Bécsi bank-egyesület... Villamos részvény 130.-390.- magyar aranykölcsön... 4 1/2%-os ezüstjáradék 100.80, Osztrák koronajáradék 100.65, Magyar koronajáradék 97.95, Osztrák-magyar bank 113.-, Déli vasút részvény 16.40, Elhavolgyi vasút... Bécsi váltóár 851.83, Párisi váltóár 810.76, Unio bankrészvény... Alpesi bányarészvény 187.-, Az irányzat szilárd.

Frankfurt, október 7. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Árnyakok janárnra. Esti forgalom Osztrák hitelsorszejegy 204.75 Német bank 215.40, Disconto 190.20, Berlemi kereskedelmi bank 167.25 Gelsenkircheni 200.40, Harpeni 190.50, Laura-kőhő 228.50, Olasz járadék... Hamburg, október 7. (Zárlat) 4 1/2%-os ezüst-járadék 100.30, 1880, sorszejegy 152.20, Déli vasút 16.10, 4 1/2%-os Osztrák aranyjáradék 101.50, Osztrák hitelsorszejegy 204.70, Osztrák-magyar államvasút 139.80, Olasz járadék 103.-, 4 1/2%-os magyar aranyjáradék 99.60, Az irányzat nyugodt.

200.40, Harpeni 190.50, Laura-kőhő 228.50, Olasz járadék... Hamburg, október 7. (Zárlat) 4 1/2%-os ezüst-járadék 100.30, 1880, sorszejegy 152.20, Déli vasút 16.10, 4 1/2%-os Osztrák aranyjáradék 101.50, Osztrák hitelsorszejegy 204.70, Osztrák-magyar államvasút 139.80, Olasz járadék 103.-, 4 1/2%-os magyar aranyjáradék 99.60, Az irányzat nyugodt.

Budapest-kőbányai serteskereskedelmi csarnok jelentése.

Október 7. A sertesüzlet irányzata: lanyha.
A) Hazosi sertesek ára: I. A) Magyar elsőrendű. Oreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli sulyban... fillérg. Oreg közep (páronként 300-340 kilogramm terjedő sulyban)... fillérg. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm felüli sulyban) 114-115 fillérg. Fialat közep (páronként 261-320 kilogramm terjedő sulyban) 114-115 fillérg. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő sulyban)... fillérg. II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli sulyban)... fillérg. Közep (páronként 240-260 kilogramm sulyban) 114-115 fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő sulyban); 113-114 fillérg. III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli sulyban)... fillérg. Közép (páronként 250-320 kilogramm terjedő sulyban)... fillérg. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő sulyban)... fillérg. IV. Romániai eredeti (Stachl), Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő sulyban)... fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő sulyban)... fillérg. V. Szerbiai: Nehéz (páronként 290 kilogramm felüli sulyban) 114-115 fillérg. Közép (páronként 240-260 kilogramm terjedő sulyban) 113-114 fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő sulyban) 112-113 fillérg.

Serteslétszám 1903. október 5. napján volt készlet 40.547 darab., 1902. október 6. napján lejelhajtott 820 darab., 1903. október 6. napján eszálítoltott 616 darab, 1903. október 6. napjára maradt készletben 41.151 darab.

Napirend.

Napjár: Csütörtök, október 8. — Római-katholikus: Brigitta. — Protestáns: Pelágia. — Görög-ország: (szepember 25.) Eufrozina. — Zsidó: Tiszri 17. — Nap két: 5 óra 54 percek. — Nyugzik: 5 óra 8 percek. — Hold két: 6 óra 7 percek. — Nyugzik: 7 óra 37 percek reggel.
A műszterek nem fogadjak.
Osztálysorszejegyek hűdása 9 órakor. (12-k nap), Nemzeti Múzeum. Alattár. Nyitva van d. e. 9 órá-tól délután 1 óráig.
Mezőgazdasági múzeum (Kerepesi-út 72.) d. e. 9-től 1 óráig.
A földművelési intézet múzeuma (Stefánia-út 14.) Nyitva délelőtt 9-1 óráig.
Múzeum könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 1-ig.
Akadémiai könyvtár nyitva 3-7-ig.
Egypetusi könyvtár nyitva délelőtt 9-12 óráig és délután 3-5 óráig.
Az aginciumi ásatások és múzeum. Megtekinthetők egész nap III. ker. O-Buda, Külső-Szent-Endrei-ut. Helyiérdekűk vasut a Pálfiy-térről.
Mentőegység helyisége a Markó-és Sólom-utca sarkán, reggel 8 órától este 6-ig.
Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. igazgatóság, kereskedelmi szakgyűjtemény, tudakozó-osztálya és keleti mintatára V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. Házai termékek állandó kiállítás és kereskedelemtörténelmi gyűjtemény, továbbá a közlekedési kiállítás (melyben az üzletvezetés irgáriszatok és eszálók a városi-elektrii ipar-csarnokban (vasár és ünnepnapokon is) nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A kiállítás krendségek között az üzletvezetés (Magyar kereskedelem részvenytársaság) V. kerület Váci-körút 32. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest, október 7.
Háznánkban a hőmérséklet állandón magas. Esők — kisebb-nagyobb mennyiségben — az északi és sorványosan a keleti részeken voltak, míg egyebütt az idő száraz maradt. A szelek helyenként élénkek.
A depresszió magva Dánia felé került, a maximum pedig Délén maradt, úgy hogy Európában Észak és Dél között jelentékeny nyomási különbségek vannak.
Európa északi felében az idő borult, esős és viharos, déli felében pedig változóan felhős és száraz. A hőmérséklet változása jelentéktelen.
Külföld: Változékony, enyhe és szeles idő várható, az északi meg keleti részeken sokhelyütt esővel.

Vizállás.

Table with columns for 'Okt. 7.', 'Okt. 8.', and 'M. a t.' (mm) with rows for various locations like 'Eszék', 'Zalaegerszeg', 'Pécs', 'Buda', 'Győr', etc., listing water levels.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Csütörtök, 1903. október hó 8-án.

Don Juan.

Opera 2 felvonásban. Zenéjét szerzte Mozart Amadé. Szövegét írta da Ponte.

Személyek:

Don Gonzalo	Donna Elvira	Kaczer
de Ulloa	Ney D.	Szendri
Donna Anna	Vasquez	Hegedüs
Don Ottavio	Broulik	Masetto
Don Juan	Beck	Zerlina
		Szoyer

Kezdeté 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1903. október hó 8-án.

Francillon.

Vígjáték 3 felvonásban. Irta Dumas Sándor. Fordította Paulay Ede.

Személyek:

Riverolles	Gál	Cólestín	Faludi
Riverolles L.	Gyones	Inas	Narcsisz
Grandredon	Náday	Riverollesó	Márkus
Symoux	Császár	Smithné	Helvei
Carillac	Náday B.	Annette	Vizvári M.
Pinguet	Phethes	Eliza	Keczeri

Kezdeté 7 1/2 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1903. október hó 8-án.

Dr. Nebántsvirág.

Bobozat 3 felvonásban. Írták Mars és Desvallières. Fordította Jákó Sándor.

Személyek:

Lachevrette	Góth	Jojtő	Harmat
Bois d'Arcy	Tapolczai	Pimbert	Balassa
Francine	Kertész	Parlagus	Vendroi
Chambaudier	Hegedüs	A herceg	Kazalozky
Marcelle	Pécsi P.	Szoliman pasa	Gyözö
Leopardy	Tanay	Moumoute	Bárdi

Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1903. október hó 8-án.

Bob herceg.

Regényes nagy operett 3 felvonásban. Írták Martos Ferenc és Bakonyi Károly. Zenéjét szerz. Huszka J.

Személyek:

A királynő	Kecskényi	Táncestér	Ujvári
György, fia	Komlósi	Tom bátya	Szerdahelyi
Viktória	Déry	Annie, lánya	Harmath
Lancaster	Raskó	Plumpudding	Nyárai
Pompouins	Kovács M.	Gipsy	Szabó
Hopmester	Solymosi	Pickvick	Parányi

Kezdeté 7 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1903. október hó 8-án.

Délután 3 óraker mérsékelt helyárakkal:

A drótostót.

Nagy operette előjátékkal. 2 felvonásban. Irta Leon Viktor. Fordították Ruttkai György és Mérei Adolf. Zenéjét szerzte Lehár Ferenc.

Személyek:

Günther	Fenyéři	Pfefferkorn	Sziklai
Mici	Révész	Zsuzsika	Keleti J.
Jankó	Szabó	Milos	Heltsai

Kezdeté 7 1/2 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1903. október hó 8-án.

Berlini élet.

Irta: domotöri Németh Péter.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

VÁRSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1903. október hó 8-án.

Patyolat kisasszony.

Színmű 3 felvonásban. Irta Brieux. Fordította Tábori Róbert.

Személyek:

Rousset	Ujházi	György	Dezső
Roussetné	Rákosi	Marillon	Hötényi
Eliz	Lenkei	Agoston	Mihályfi
Galuc	Molnár	Bononfant	Gabányi
Lucie	Molnár R.	Juleson	Györgyng

Kezdeté 7 óraker.

Roka P. Pál

vv táncintézete vv

Szentkirályi - utca 6.

- Beiratások naponta. -

Magánórak. Gyermektanfolyam. Boston kurzus.

Színházak heti műsora.

	Magy. kir. Opera.	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház
Péntek	Tell Vilmos	A titok	Dr. Nebántsvirág	Masinka	A drótostót
Szombat	Mignon	Monna Vanna	d. u. Ocskay brigadéros est	Husár kisasszony	A drótostót
d. u. Vasárnap este	Lohengrin	II. Rákóczi Ferenc fogsága	Ocskay brigadéros Dr. Nebántsvirág	A cigányélet	A drótostót

FÓVÁROSI ORFEUM

VI., Nagymező-utca 17.

Ma és mindennap

A kacagató új különlegességi műsor

cselks elöfrangú attrakciókkal és

A kapitány úr.

A Tarka Színpad pályanyertes újdonsága.

Az előadás 8 óraker kezdődik.

Elővetél d. e. 10-1-ig és d. n. 8-6-ig a pénzárnál.

A télikeritken reggeli 6 óráig **Vörös Elek** cigányzenekara hangversenyz.

A pesti izraelita hitközség kórháza.

Ápoló-tanfolyam nők számára

A pesti izr. hitközség kórházában 1903. évi november 1-én ápolónői tanfolyam veszi kezdetét.

Felhívtnak mindazon zsidónők, kik magukat ápolónőkké öhajlják kiképzéni, hogy szülései és minősítőikre vonatkozó bizonyítványokkal felszerelt kérvényeiket a kórház igazgatószákhöz (VI. ker., Szabolcs-utca 33.)

folyó évi október 31-ig

nyújtsák be. A pályázó nők, kiknek magyar honosoknak kell lenniök, 20 évnél fiatalabbak és 35 évnél idősebbek nem lehetnek.

Éleml iskolai közpottség megkivántatik, magasabb iskolát végzettek előnyben részesülnek. Erköls bizonyítvány a kérvényhez csatolandó. A kiképzés ideje alatt, mely 6 hónapig tart, a tanonéok a kórházban élemezést, lakást és a szolgálatához szükséges ruhát megkapják. A tanulási idő sikeres letöltése után a kórházi igazgatótól minősítő bizonyítványt kapnak és a hitközségi kórházban üresedésbe jövő ápolónői állások betöltése esetén első sorban vétetnek tekintetbe.

Eder zongorák és harmoniumok a legjobbak!!

Több mint 5000 db használatban, művészek és előadók zenészek által a mai kor legjobbját gyártmányának elismerve, minden oldgki kiállításán az első díjakat kitüntette. — Főraktár:

Eder Antal Gyulánál

Váci-utca 28. a városháztérnél.

Ugyanitt nagy raktár a leghibesebb bel- és külföldi zongorapiano, harmonium és amerikai orgonákban. Kölcsező intézet, javítási műhely.

Alapítva 1846. Telefon 924. Árjegyzék díjmentesen.

Miért szenved ön?

Amikor még oly régi és bármely eredetű sebek bizonyos gyógyulása kilitátsba helyeztetik és máli minden fájdalom és veszélyes operáció helyettesítik THIERRY A. gyógy szerzék

valódi centifolia-kenőcse

csodakenőcsekné nevezve használata által. Ezen kenőccsel egy 14 éves, gyógyíthatatlannak tartott csontszu teljesen meggyógyított. Ujabb példék egy 22 éves, nehéz rákzerű baj.

Valódi centifolia-kenőcse használattal: a gyermekgyógyások beteg melóndi, a tej elakadásánál, mellkempedésnél, vörhenynél, mindenteló régi bairnál, sebes lábak és csontoknál, sebek, sós lábak, óngadt lábak, sőt csontszűrés is; vágott, ütött, ardt, lúg és szorított sebeknél; mindenteló idegen anyag elváltatására, mint üveg és faiszánk, homok, sörét, tüske stb., mindenteló daganatnál, kinővésznél, kinőváltásnál, új alakulatoknál, még rákúknál is; ujlszobeknél, körömgazagnatnál, hólyagoknál, fejtör lábnál, mindenteló sebekenél, fagyott tagoknál, fokvésőt támadt sebeknél, nyakdaganatnál, véröngésznél, fülbairnál és gyermek sekeinél stb. stb. két téglényből kevesebb nem kilitáts. Két téglény ára hármentre 3.30 K. az egész szűrés beállítás vagy levőbélvegek beállításá mellett. Számos elismerés megkilitáts.

Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pragra bei Rohitsch-Sauerbrunn. Központi raktár Budapest: Török J. Király-utca és Dr. Egzer Leo és J. gyógyszerészeknél Váci-körút 17. Zsigmond S. Mittelbach, Bécsben C. Brady gyógyszerésznél.

Serpolett Leo, Párisban a 17508. számú

„Folyós égési anyaggal fűtött gyorsfejlesztő gőz-generator“

című magyar szabadsalom tulajdonosa szabadalmának gyártása céljából magyar gyárakkal összekötötést keres szabadmát esetleg el is adja vagy gyártást engedélyt ad. Érdeklődőknek szivesen szolgál bővebb felvilágosítással

Kelemen és Társa

szabadalmi ügyvivő iroda BUDAPESTEN (Royal-szálloda B.)

Butorvásárlók,

kik szolid gyártmányu sztalos és kárpitos butort igen jutányos áron kívánnak vásárolni, sziveskedjenek a régi jó hírvev

Sárkány J.

butorcéget BUDAPEST, IV. ker. Ferenciek-tere 3. félemelet, saját érdekükben fölkeresni. Teljes mennyasszonyi kelengyéknel különös árengedmény.

Deák Ferenc emlékezete.

Deák Ferenc születésének 100-ik évfordulója alkalmából szives figyelmébe ajánljuk a következő műveket:

Éppen most jelent meg!

- Deák Ferenc emlékezete ünnepi füzet, mely az iskolákban tartandó ünnepegek egész anyagát tartalmazza. Ára 20 fillér.
- Gondolatok 1813—1873. Deák Ferencről. Ára 8.— kor. Diszes félbörkötésben 12.— korona.
- Levelek 1822—1875. Deák Ferenc-től. Ára 7 kor. 20 fillér. Diszes félbörkötésben 11 korona 20 fillér.
- Deák Ferenc beszédeiből. Szemlévények. Ára 40 fillér.
- Deák F. 1861-iki első felirati beszéde. Magyar Könyvtárban. Ára 30 fillér.

Legalkalmasabb a Deák-ünnep alkalmából az ünnepi terem díszítésére iskoláknak, olvasók- és egyéb társaságöröknek, továbbá középületben, vármegyeházákban, városzházán, községsházán stb.

Deák Ferenc szobra

élethű művészi kivitelben. Életnagyságu gipsz mellszobor. Ára csomagolással együtt 32 korona.

Megrendelhetők és kaphatók:

Lampel R. (Wodianer F. és Fiai)

cs. és kir. udv. könyvkereskedésben Budapest, Andrassy-ut 21. szám.

=Kérje ingyen=

világhírű találmányomat a Guzi kenőcsöt, melyet mindenkinek, ki címét velem közli, nagy képes árjegyzékkel ingyen és hármenten küldöm. Minden nálam vásárolt cipőre 1 evi irásbeli jótállást vállaltok, hogy a bőr repedése ki van zárva, ha Guzi kenőccsel bekent. Ideálitól elszakadása esetén teljesen ingyen megjavítom.

Minden nálam vásárolt cipő

höz 1 téglény Guzi Kenőcsöt és 1 pár elegáns cipősmáf adok ingyen.

Legpontosabb mérték, ha harisnyában egy papirlapra állva, a lábait körvonalát lerajzoljuk. Nem megfelelőül kicserélek saját költségemen vagy a pénzt minden leírás nélkül visszatonom.

Férfi sima víz gúgos, erős kivitelben	3.20	Női valódi zörgő fűzős v. ongoscipő	3.20
Elegáns gavallér víz fűzős cipő, angol varrott talppal	3.60	Divatós barna zörgő fűzős, elegáns feltűnő elegáns box fűzős cipő, ócskás kivitelben	3.50
Divatós barna bagriás fűzős cipő	4.20	Szalonlakk fűzős cipő, eleg. kivitelben	3.20
Szalonlakk feltűnő elegáns fűzős cipő, keztűbbőre szirma	4.50	Keresztöltéses elegáns szalonlakk v. keztűbbőre utcai cipő	3.70
Feltűnő eleg. box fűz. cipő, derbyszab.	4.20	Gyermekecipő 3 évig 1 fűt 20 krajcár, 3 évitől 7 évig 1 fűt 60 kr., 7 évitől 10 évig 2 fűt.	

Agulár Ignác

BUDAPEST, Főüzlet: Kerepesi-ut 30. sz., a Rókus-kórház templomával szemben.

Fiókiüzlet: Király-utca 6. szám.

Minden szó egyszeri beiktatása... Budapesti Naplónak...

HIRTELESEK

A hirdetésekre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: VIII., Kerepesi-ut 25. szám.

Kiadóhivatali telefon-szám: 54-39.

Levélbeli tudakozódásra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges bélyeggel kell mellékelni.

Apró hirdetések Kerepesi-ut 25. szám alatt (Telefon 54-39)...

Uri családól származó múltbeli leány, kinek 600 ft jövedelmű...

Modern és elegáns ültetőberendezés fűszor- és eszményes...

Ház. (Csalládai) Kolonföldön az Albert-utca...

Tisztelet házasnőjei! Tegye próbát a „Lessive Hungaria”...

Az egy koronás bélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve...

Irógéppel elkészítendő leírás, megoldás, valamint sokszorosított...

Blockner J. hirdetői iroda IV. Sütő-utca 6. szám.

Boldogságom. Szeptember tizedikén iram, mely ököb nem választott...

Olcseó butor. Vessék és eladók hádo, ebédre, szalon...

Házitántonok. Vagy nevelőnek ajánlunk a tanítás terén nagy gyakorlattal...

Birtokeladás. 84 holdas Százok közelében egytízholdas...

Kiadó szobák. Földszinti 2 utcai, egy udvari szoba...

En Csilag Anna. 105 cm. 61 éves, hosszú, fekete hajjal...

Blockner J. hirdetői iroda IV. Sütő-utca 6. szám.

Keresek az Andrássy-ut és Körút közelében, egy lehetőleg különálló...

Nevelőnek ajánlok helyben vagy vidékre szerzők feltevélek...

Könyvnyomda. papírról és könyvkötésről, a városban, megjelölve...

Butorozott. Különbejárattal utcai szoba...

Kiadó lakás. földszinti 2 utcai, egy udvari szoba...

Csilag Anna. 105 cm. 61 éves, hosszú, fekete hajjal...

Blockner J. hirdetői iroda IV. Sütő-utca 6. szám.

Keresek az Andrássy-ut és Körút közelében, egy lehetőleg különálló...

Nevelőnek ajánlok helyben vagy vidékre szerzők feltevélek...

Könyvnyomda. papírról és könyvkötésről, a városban, megjelölve...

Butorozott. Különbejárattal utcai szoba...

Kiadó lakás. földszinti 2 utcai, egy udvari szoba...

Csilag Anna. 105 cm. 61 éves, hosszú, fekete hajjal...

Blockner J. hirdetői iroda IV. Sütő-utca 6. szám.

Keresek az Andrássy-ut és Körút közelében, egy lehetőleg különálló...

Nevelőnek ajánlok helyben vagy vidékre szerzők feltevélek...

Könyvnyomda. papírról és könyvkötésről, a városban, megjelölve...

Butorozott. Különbejárattal utcai szoba...

Kiadó lakás. földszinti 2 utcai, egy udvari szoba...

Csilag Anna. 105 cm. 61 éves, hosszú, fekete hajjal...

Blockner J. hirdetői iroda IV. Sütő-utca 6. szám.

Keresek az Andrássy-ut és Körút közelében, egy lehetőleg különálló...

Nevelőnek ajánlok helyben vagy vidékre szerzők feltevélek...

Könyvnyomda. papírról és könyvkötésről, a városban, megjelölve...

Butorozott. Különbejárattal utcai szoba...

Kiadó lakás. földszinti 2 utcai, egy udvari szoba...

Csilag Anna. 105 cm. 61 éves, hosszú, fekete hajjal...

Blockner J. hirdetői iroda IV. Sütő-utca 6. szám.

Keresek az Andrássy-ut és Körút közelében, egy lehetőleg különálló...

Nevelőnek ajánlok helyben vagy vidékre szerzők feltevélek...

Könyvnyomda. papírról és könyvkötésről, a városban, megjelölve...

Butorozott. Különbejárattal utcai szoba...

Kiadó lakás. földszinti 2 utcai, egy udvari szoba...

Csilag Anna. 105 cm. 61 éves, hosszú, fekete hajjal...

Nyomatott a „Patria” irodalmi vállalat és nyomdai részvényszerűség körforgópeén, Budapest, IX., Ulói-ut 25.